Organisatorisch en financieel verslag 1981-1982

PvdA

Organisatorisch en financieel verslag

1981-1982

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

PvdA

INHOUD

INLEIDING 7-8

PARTIJBESTUUR 9-11
Samenstelling 9
Portefeuilleverdeling 10
Kontaktpersonen gewesten 11
Gewestelijke tournee 11

SOCIAAL JAARVERSLAG 12-23
Doel van het personeelsbeleid 12
Arbeidsvoorwaarden 12
Personeelsverloop 13
Overlegstrukturen 13
Overleg werkgever/werknemer 14
ATV en werkgelegenheid 15
Medezeggenschap 15
Gewijzigde werktijden 16
Deeltijdarbeid 16
Konflikten 17
Medische begeleiding en ziekteverzuim 17
Veiligheid 18
Overwerk en tijdelijke krachten 19
Extra verlof 19
Huisvesting 20
Personalia 20
Samenstelling partijbureau 21

LEDENADMINISTRATIE 24-25
Ledental 24
Overzicht ledenverloop 24
Ledenstand per gewest 25
Verhouding kiezers/leden 25

Voorlichting 26
Voorwaarts 26

VERKIEZINGEN 27-29
Staten- en raadsverkiezingen 27
Tweede Kamerverkiezingen: 30-49
Kandidaatstelling 30
Kampanje 41

AKTIESEKRETARIAAT 50

KOMMISSIES 52-57
Evaluatie kongresprocedure 52
Financiële kommissie 53
Kulturele minderheden 54
Midden- en Kleinbedrijf 55
Reglementenkommissie 55
Trefpunt voor levensbeschouwing in de PvdA 55
Werkgroep aktivering vrouwelijke leden 57

REGIONAAL OVERLEG 58

PARTIJRADEN 59-77
18 december 1981 59
18 en 19 juni 1982 59
1. Vaststelling organisatorisch verslag 1980/1981 59
2. Verslag Nederlandse leden socialistische fraktie EP 62
3. Voorstel individuele huursubsidie 63
4. Reglementswijzigingen 63
5. Financieel verslag 1980/1981 63
6. Decharge penningmeester 63
7. Meerjarenraming 64
8. Begroting 1982/1983 66
9. Deeltijdarbeid bezoldigde bestuurders 75
10. Aantal en funkties bezoldigde bestuurders 75
11. Verkiezing leden Fiko 76
12. Benoeming voorzitter EVS 76
13. Voorstel pb een en dezelfde kandidaat op alle TK-kandidatenlijsten 76
14. Status Weerwerk 76

AKTIES 78 t/m 82
Werkgroep milieu en energie 78
Werkgroep ombudswerk 78
Werkgroep onderwijs 80
Werkgroep volkshuisvesting 81
Werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemokratisering 82

KONFERENTIES 83

INTERNATIONAAL SEKRETARIAAT 84 t/m 90

EUROPESE BEWEGING 91

ROOIE VROUWEN 94

TWEEDE KAMERFRAKTIE 95

NEDERLANDSE LEDEN SOCIALISTISCHE FRAKTIE EUROPESE PARLEMENT 113 t/m 138

VERSLAG PENNINGMEESTER 139

RAPPORT ACCOUNTANT 140

INLEIDING

Het verslag over 80 - 81 mocht ik openen met de opmerking dat die periode vooral beheerst was door de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Hoe mager lijkt die mededeling nu we verslag doen over een periode waarin verkiezingen zijn gehouden voor de Provinciale Staten (24 maart 1982), de Gemeenteraden (2juni 1982) èn de Tweede Kamer (8 september 1982).
Als we ons realiseren dat de verkiezingen voor de Tweede Kamer vervroegde verkiezingen waren, dat deze periode de spanningen kende rond de komst en ondergang van het derde kabinet-Van Agt, de spanningen van het mede verantwoordelijk zijn voor het regeringsbeleid (Ziektewet, Jeugdwerkgelegenheidsplannen), maar ook de grote voldoening van de zeer geslaagde anti- kernwapendemonstratie op 21 november 1981, dan weet iedereen dat 81 - 82 een bijzonder jaar is geweest. Een jaar waarin van partijgenoten op alle niveaus veel is gevraagd. Veel in organisatorische zin: verkiezingskampanjes vragen veel loop-,denk-en organisatiewerk. Veel in emotionele zin: het blijkt steeds moeilijk wennen als de partij medeverantwoordelijk is voor regeringsbeleid. "Gewone" partijleden moeten wennen aan het feit dat ook bewindslieden van de Partij van de Arbeid met voorstellen kunnen (en in krisistijd moeten) komen waarbij het even slikken is. Maar ook partijbestuur en fraktie moeten wennen aan de regeringsverantwoordelijkheid. Zoals bewindslieden moeten wennen aan hun rol en verantwoordelijkheden tegenover de partij.
Het zijn vooral de emotionele problemen geweest die dit verslagjaar zo zwaar hebben gemaakt. Hard werken voor verkiezingskampanjes kan heel prettig zijn, maar als je twijfelt aan de goede zaak, is arbeidsvreugde een schaars artikel. Daarom is deze periode er voor het partijbestuur een geweest waarin, naast het werk aan de kampanjes en het overleg met fraktie en bewindslieden, veel tijd is gestoken in het kontakt met de partijgenoten op de overige niveaus. Er moest veel uitgelegd worden en veel worden aangehoord.
Hoewel de bewindslieden van de Partij van de Arbeid tenslotte genoodzaakt waren uit de regering te stappen, is deze periode voor de Partij van de Arbeid niet verloren geweest. De vele diskussies leidden tot een nieuw verkiezingsprogram Eerlijk Delen waarop alle partijgenoten zich konden verenigen, en na zeer slechte verkiezingen voor de Provinciale Staten (21,8% is ongeveer 34 zetels in de Tweede Kamer) was de partij bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer weer helemaal terug met 30,4% en 47 zetels.
Ondanks, of wellicht door die goede uitslag is de Partij van de Arbeid niet opnieuw in de regering gekomen. De oppositie waarin de partij gedwongen is brengt echter niet mee dat er minder werk voor de partijgenoten is. De "Permanente Kampanje" die de partij in de nieuwe

verslagperiode is gestart, zal weer veel vragen van vele partijgenoten. Gelukkig mogen we konstateren dat steeds weer vele partijgenoten bereid zijn zich in te zetten voor de partij. En dat niet alleen door de vergaderingen binnen de partij af te lopen, maar ook door naar de kiezer toe te gaan.
Wellicht dat door deze meer naar buiten gerichte aktiviteiten het verloop van het ledenbestand een gunstiger beeld krijgt dan de afgelopen jaren te zien hebben gegeven.
In de afgelopen periode daalde het ledental van 109.557 tot 105.486, een verlies van 4.071 leden. Dit verlies ontstond doordat er tegenover de ruim 7.500 nieuwe leden meer dan 11.500 leden bedankten. Uit deze cijfers blijkt de noodzaak van een voorlichtingsbeleid waarin veel aandacht wordt geschonken aan die kiezers, die nog geen lid zijn van de Partij van de Arbeid, maar waarin ook de leden goed voorzien worden van informatie over de standpunten en bedoelingen van de eigen partij. De Partij van de Arbeid zal een grote partij moeten blijven, wil zij optimaal kunnen opkomen voor de doelstellingen die in het Beginselprogram zijn verwoord en in het verkiezingsprogram voor de korte termijn zijn vertaald. Met bijna 2,5 miljoen kiezers moet een groei van de partij mogelijk zijn. Nu is ongeveer 4,2% van onze kiezers ook lid van de Partij van de Arbeid. Aan dat gemiddelde komen we echter in verschillende gewesten niet toe.
Een groot ledenbestand geeft de partij de mogelijkheid op vele plaatsen haar opvattingen uit te dragen, maar ook de mogelijkheid op vele terreinen kontakten te onderhouden met ontwikkelingen in de samenleving. Daarom zal het partijbestuur ook in rustiger tijden veel van haar leden blijven vragen en veel leden zullen om dezelfde redenen ook tot veel werk bereid blijken. Daarvan doen we bij de volgende beleidsperiode verslag.

Wim van Velzen
sekretaris

PARTIJBESTUUR

Samenstelling

Met ingang van 9 september 1982 legde Frouke Stoeckart-van Dijk het lidmaatschap van het partijbestuur neer. Tot aan het kongres in april 1983, waar het nieuwe bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden zal worden gekozen, worden haar werkzaamheden waargenomen door de plaatsvervangend landelijke kontaktvrouw Geke Werkman-Faber, terwijl Jeltje van Nieuwenhoven namens de Rooie Vrouwen de vergaderingen van het partijbestuur met adviserende stem bijwoont. Als partijbestuurslid werd Frouke Stoeckart opgevolgd door Wijnie Jabaaij, die tevens lid van de Tweede Kamer is. Door deze opvolging kwam tevens een einde aan het bijwonen van de vergaderingen van het partijbestuur door Arie van der Hek of Klaas de Vries, die de fraktie met adviserende stem vertegenwoordigde, omdat het aantal pb-leden dat tevens lid van de Tweede Kamer is, was gedaald beneden de reglementair voorgeschreven drie.

Op 30 september 1982 werd het partijbestuur gevormd door:

*M.J. van den Berg, voorzitter
*C. Poppe, eerste vice-voorzitter
*A. Peper, tweede vice-voorzitter
*W.J. van Velzen, sekretaris
*W.A. Vermeend, penningmeester
*M. van Traa, internationaal sekretaris
mw. N.G. Barendregt
mw. B. Geugjes
mw. A. Goedmakers
G.J. Heyne den Bak, tweede penningmeester
mw. W. Jabaaij
mw. C. Kerling-Simons
mw. T. Netelenbos
P. Reckman
*F. Rottenberg, tweede sekretaris
mw. W. Ruygrok, tweede internationaal sekretaris
mw. M.G. Schröder
P. Smulders
B. Tromp
J.M. den Uyl
W. van de Zandschulp

De met * aangegeven leden vormen het dagelijks bestuur. Ingevolge artikel 35 van de statuten woonden pg. W. Meyer als voorzitter van de Tweede Kamerfraktie (na de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen van 8 september 1982 pg. J.M. den Uyl) en pge. F. Stoeckert-van Dijk (na haar terugtreden op 9 september 1982 pge. J. van Nieuwenhoven) als bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden

de vergaderingen van het dagelijks bestuur bij. Zij hadden een adviserende stem.
Ingevolge artikel 50 van het huishoudelijk reglement woonden pg. J. van den Berg als direkteur van de Wiardi Beckman Stichting en Margo Vliegenthart als vertegenwoordiger van de Jonge Socialisten de partijbestuursvergaderingen bij. Zij hadden een adviserende stem.

Portefeuilleverdeling partijbestuurders
PB-kommissies
- defensie kie.: Tromp, Van Traa, v.d.Berg, Netelenbos
- EEG kie.: Van Traa
- kie. kulturele minderheden: Van de Zandschulp (evt), Van Velzen
- kie. aktivering vrouwelijke leden: Goedmakers, Van Velzen
- reglementenkie.: Netelenbos, Van Velzen
- kie. midden- en kleinbedrijf: Barendregt
- kie. ontwikkelingssamenwerking: Geugjes
- brede kie. buitenland: Ruygrok, v.d.Zandschulp, Van Traa
- stuurgroep Europese politiek: Ruygrok
- kie. Berufsverbote: v.d.Zandschulp, v.d.Berg, Van Traa
- Latijns-Amerika kie.: v.d.Berg, Reckman, Van Traa
- kie. mediabeleid: Heyne den Bak, Rottenberg
- funktionele werkgr. milieu en energie: Goedmakers, Rottenberg
- funktionele werkgr. onderwijs: Netelenbos
- funktionele werkgr. volkshuisvesting: Kerling
- funktionele werkgr. werkgelegenheid en bedrijfsdemokratisering: Schröder, Smulders, Barendregt, v.d.Zandschulp, Poppe
- funktionele werkgr. ombudswerk: Kerling
- partijpers: v.d.Berg, Van Traa, Tromp
- personeelsaangelegenheden: Rottenberg, Van de Zandschulp

Vertegenwoordiging namens pb:
- financiële kie.: Vermeend, Van Velzen, Heyne den Bak
- SGGP: Kerling, v.d.Berg
- progressieve samenwerking: Netelenbos, v.d.Zandschulp, v.d.Berg
- kontakten met JS: Schröder, Van Velzen
- kontakten met RV: Ruygrok, v.d.Berg, Van Traa
- kontakten met de vakbeweging: Schröder, v.d.Zandschulp, v.d.Berg, Peper, Poppe, Smulders
- kontakten met de VARA: Heyne den Bak, Van Velzen
- SVP: Van Velzen, Reckman
- WBS: Heyne den Bak, Goedmakers, Tromp
- EVS: Geugjes, Van Traa
- Nivon: Evert van Dijk, Rottenberg
- landelijk energie komitee: Rottenberg

- intergew. overleg soc. ekon. aangelegenheden: Smulders, Peper
- evaluatie kongresprocedure: Heyne den Bak, Van Velzen, Goedmakers
- kontakten met Trefpunt: Poppe, v.d.Berg
- kontakten met Zeggenschap: Smulders, Poppe
- kontakten met aktiviteiten in de gezondheidszorg: Netelenbos, Kerling

Overzicht van de aan de gewesten toegewezen kontaktpersonen van het partijbestuur per 30-9-1982

PB-lid	*Gewest 1*	*Gewest 2*
Barendregt	Rotterdam	Zeeland
Geugjes	Limburg	Gelderland
Goedmakers	Amsterdam	Overijssel
Heyne den Bak	Noord-Holland-Nrd	Groningen
Kerling	Zuid-Holland	Zeeland
Netelenbos	Noord-Holland-Zd	Drente
Peper		Zeeland
Poppe	Den Haag	
Reckman	Brabant-West	Limburg
Rottenberg	Overijssel	Amsterdam
Ruygrok	Gelderland	Friesland
Schröder	Drente	Noord-Holland-Zd
Smulders	Friesland/Groningen	
Tromp	Brabant-Oost	
Van de Zandschulp	Utrecht	
Vermeend	Zuid-Holland	

Gewestelijk tournee 1982

De eerste maanden van 1982 kenmerkten zich door slechte opiniecijfers en beroering over de ziektewetplannen. Met de kampanjes voor de staten- en raadsverkiezingen in het vooruitzicht werd direkt kontakt met het afdelingskader noodzakelijk. Hiertoe werden zes besloten bijeenkomsten belegd in Apeldoorn (6 febr.), Assen (9 febr.), Amsterdam (10 febr.), Heerlen (11 febr.), Tilburg (16 febr.) en Rotterdam (17 febr.). Voor het partijbestuur waren o.m. Max v.d. Berg en Wim van Velzen aanwezig. De Tweede Kamerfraktie stuurde o.m. Wim Meijer, Frits Castricum, Thijs Wöltgens, Meinie Epema, Klaas de Vries en Arie van der Hek. De bijeenkomsten werden goed bezocht. Voor 1983 staat opnieuw een soortgelijke tournee op het programma.

Doel van het personeelsbeleid
De doelstelling van het personeelsbeleid van de partij en haar neveninstellingen is in artikel 1 van de nota personeelsbeleid als volgt omschreven:
Het personeelsbeleid van de Partij van de Arbeid stelt zich ten doel, met inachtneming van de eis van een goede funktionering van het partijsekretariaat en daardoor van de partijorganisatie:
a. de bevordering van de individuele ontplooiing en ontwikkeling van de medewerkers;
b. het totstandbrengen en behouden van goede samenwerkingsrelaties.
Ook in de in dit verslag beschreven periode is met deze doelstelling voor ogen zo goed mogelijk aan dat personeelsbeleid gestalte gegeven.

Arbeidsvoorwaarden
De primaire en sekundaire arbeidsvoorwaarden tussen de werkgever PvdA (en haar neveninstellingen) en de werknemers zijn vastgelegd in een met de Dienstenbond van de FNV afgesloten CAO.
Aan het begin van de verslagperiode luidden de voornaamste voorwaarden als volgt:
- de werktijd voor fulltime medewerkers bedraagt 7 3/4 uur per dag. Deze kan in zgn. "glijdende werktijden" worden gemaakt. Overwerk kan - met enkele beperkingen - naar keuze van de werknemers in geld of vrije tijd worden vergoed.
- het aantal vrije dagen waarop de medewerkers recht hebben bedraagt 28.
- de funkties van de werknemers zijn met toepassing van een systeem van funktieklassifikatie ingedeeld in salarisgroepen met daaraan gekoppelde salarisschalen.
- medewerkers die door ziekte of ongeval hun werk niet kunnen verrichten houden recht op hun volledig salaris over een termijn van 1 jaar voorzover ze nog geen jaar in dienst zijn en oplopend tot 2 jaar voorzover ze 4 jaar of langer in dienst zijn.
- de werknemers die niet onder de wettelijke ziektekostenverzekering vallen worden door de werkgever verzekerd voor kosten van medische hulp.
- de wederzijds in acht te nemen opzegtermijnen variëren afhankelijk van de funkties van één tot drie maanden.
- voor de medewerkers ouder dan 25 jaar is een pensioenverzekering afgesloten met de verzekeringsmaatschappij "De Centrale".
- voor scholing, vorming of studie kan een medewerker in aanmerking komen voor extra verlof en (gedeeltelijke) vergoeding van de

studiekosten.
- als orgaan van overleg tussen de werknemers en de werkgever is de personeelsraad ingesteld.

Wijzigingen in de CAO
Ter kompensatie van de als gevolg van de loonmaatregel van 1980 en 1981 niet uitgekeerde prijskompensaties werd een arbeidstijdverkorting van 1 3/4 uur per week overeengekomen. De arbeidstijd kwam hierdoor op 37 uur per week. De arbeidstijdverkorting is ingegaan op 1 juli 1982.
Van de als gevolg van de loonmaatregelen tot dan niet uitbetaalde gelden zal een fonds worden gesticht. Dit fonds is bedoeld om de medewerkers die op 1 januari 1982 55 jaar of ouder waren de gelegenheid te geven tot vervroegde pensionering na hun 62ste verjaardag.
Overeengekomen werd dat de door de ATV en de VVP vrijgekomen arbeidsuren zullen worden gebruikt voor het creëren van nieuwe arbeidsplaatsen gezien in het licht van de totaal beschikbare loonsom.

Personeelsverloop
In de loop van de verslagperiode trad Kees Bode (hoofd voorlichting) in dienst van de gemeente Rotterdam. Een opvolger was aan het einde van de verslagperiode nog niet benoemd. Na meer dan 25 jaar in dienst van de partij te zijn geweest besloot Alie Slagt (bestuursassistente bij de Rooie Vrouwen) met vervroegd pensioen te gaan. Daarentegen kwam Hanneke Wildervanck het bureau van de Rooie Vrouwen versterken. Boekhoudkundig medewerkster Marjan Hurks verhuisde naar Den Haag en verliet daarom de dienst van de partij; zij werd opgevolgd door Ingrid Landegent. Offsetdrukker en reprograaf Frank Halsema ging zijn geluk in het bedrijfsleven zoeken, daardoor kon Frans Wouters bij de partij in dienst treden. In de vakature die er in het begin van de verslagperiode op de sekretarie was werd voorzien door de benoeming van Klaaske Regnery. Hajo Paul vulde een nog openstaande vakature bij de technische dienst op.
Lida van der Voorst verliet de ledenadministratie en ging de funktie sekretariaatsmedewerker personeelsbeheer vervullen. Ida Meier, reeds werkzaam op de ledenadministratie, nam de taken van Lida als plaatsvervangende koördinator van de ledenadministratie over. Jan Smid, tot dan gedeeltelijk werkzaam op de ledenadministratie en de financiële administratie, ging zich geheel aan de financiën wijden. Een gedaald ledental en verder doorgevoerde automatisering maakte vervanging op de ledenadministratie overbodig.
De JS nam afscheid van bureaumedewerker Adri Wiedeman die een andere werkkring had gevonden, maar kon tegelijkertijd Onno IJska in dezelfde funktie verwelkomen.
De WBS kon voorzien in de direkteursfunktie die in de vorige verslag-

periode vakant was geworden. Joop v.d. Berg voert nu de wetenschappers aan. Van de wetenschappers vertrok Yvonne van Baarle door haar benoeming tot sekretaris van de Raad voor de Kunst en ging Paul Friese over op een halve dagtaak. Paul de Beer trad voor halve dagen in dienst van de WBS om de arbeid te verrichten die Paul Friese nu moest laten liggen. Voor Yvonne was bij het afsluiten van de verslagperiode nog geen opvolgster benoemd. De Sektie Gemeente, Gewest en Provincie zag Huub van Est vertrekken. Zijn opvolging was op 30 september 1982 nog niet geregeld.
De EVS zag koördinator Cor de Vos de burgemeestersambtsketen gaan dragen. Wout Nijland, reeds als stafmedewerker in dienst van de EVS, nam de koördinerende taak van Cor op zich. De bij de EVS tewerkgestelde dienstweigeraar Jacques Börger zwaaide af en werd vervangen door Erik Hees.
Een nieuw ontstaan fenomeen zijn de twee zgn. STEP-medewerkers. Deze waren aan het einde van de verslagperiode in parttime dienst van de partij en belast met het onderhouden van kontakten tussen de partij en de PvdA-leden die zitting hebben in het Europese Parlement. De een, Gregor Niessen, opereert daarvoor vanuit het partijbureau in Amsterdam en de ander, Arend Hilhorst, doet dat vanuit het Tweede Kamergebouw in Den Haag. Gregor en Arend waren beiden eerder als dienstweigeraar bij de EVS tewerkgesteld.

Overlegstrukturen
Binnen het partijbureau funktioneren twee belangrijke overlegorganen:
- het COG (Coördinerend Overleg Geledingen), waarin de vertegenwoordigers van verschillende geledingen elkaar informeren over hun werkzaamheden en tot koördinatie trachten te komen over zaken in het partijbureau die voor allen van belang zijn;
- de personeelsraad, die het gehele personeel vertegenwoordigt in het overleg met de werkgever over onderwerpen -buiten de CAO- die voor het personeel van belang zijn.

Gedurende het eerste gedeelte van 1982 is weer gebleken hoe moeilijk het is normaal funktionerend overleg tijdens verkiezingskampanjes vol te houden. Met name het koördinerend overleg geledingen is in die periode gestagneerd. Ook in deze verslagperiode heeft de personeelsraad belangrijke diensten verricht in de bemiddeling tussen werknemers en werkgever.

Overleg tussen werkgever en werknemer
Ook in de afgelopen verslagperiode vond regelmatig overleg plaats tussen de werkgever en de personeelsraad. Ernstige problemen deden zich gelukkig niet voor. De diskussie rond de arbeidstijdverkorting,

het behoud van de werkgelegenheid en een arbeidsplaatsenplan stond voorop.
Overeenstemming werd bereikt over de wijze waarop invulling zou worden gegeven aan de arbeidstijdverkorting en over het in het leven roepen van een uit werknemers bestaande kommissie funktieklassifikatie. Exacte taken en inhoud van de kommissie moeten nog in de CAO worden vastgelegd.

Arbeidstijdverkorting en werkgelegenheid
Zoals elders reeds is vermeld werd met de vakbond een arbeidstijdverkorting van 1¾ uur per week overeengekomen, ingaande op 1 juli 1982. De wijze waarop de arbeidstijdverkorting gestalte zou moeten krijgen zou door de werkgever in overleg met de personeelsraad moeten worden vastgesteld.
Van de zijde van de personeelsraad werd daarvoor al enkele keren bij de werkgever aangedrongen op het opstellen van een arbeidsplaatsenplan. Hoewel de werkgever geen kans zag op korte termijn aan de wensen van de personeelsraad tegemoet te komen werd toch geprobeerd een inzicht te krijgen in de benodigde menskracht per afdeling. Daartoe werd een enquête gehouden onder de afdelingshoofden aan de hand waarvan de werkgever later de volgens hem per afdeling benodigde arbeidsuren vaststelde. Indien uitbreiding van arbeidsplaatsen door verschuiving of ATV mogelijk zou zijn, zou die gebruikt moeten worden voor:
a. uitbreiding van service-verlening van de sekretarie voor afdelingen en eenmansposten met een onderkapaciteit (bv. als gevolg van de arbeidstijdverkorting);
b. vergroting van de grip van het personeelsbeheer;
c. behoud van arbeidsplaatsen bij de SVP;
d. uitbreiding van de beleidsadvisering aan de bestuurders.

Door een overkapaciteit op de ledenadministratie kon inmiddels uitvoering aan b. worden gegeven, terwijl aan het einde van de verslagperiode plannen klaar lagen sollicitanten op te roepen voor een vakature van 25 uur (een werkweek van 5 x 5 uur) op de sekretarie.
Doordat het er aan het eind van de verslagperiode naar uitzag dat de personeelsbezetting van de SVP door regeringsmaatregelen bedreigd zou worden was nog geen uitvoering gegeven aan het onder d. genoemde.

Medezeggenschap
Volgens de nota personeelsbeleid (die deel uitmaakt van de CAO) heeft het partijbestuur instemming nodig van de personeelsraad t.a.v. de besluitvorming in de bedrijfsorganisatie. Naast de werving en aanstelling van nieuwe medewerkers, scholing, vorming, opleiding en

loopbaanbegeleiding van medewerkers, de personeelsplanning e.d. omvat dit ook de hierna genoemde specifieke beleidsterreinen:
- werkgelegenheid en struktuurwijzigingen
- demokratisering
- personeelsbeleid
- verenigingsbeleid voorzover het konsekwenties heeft voor het bedrijfsbeleid.

Voorts hebben de medewerkers inspraak in het opstellen van de begroting en de besteding van een eventueel overschot. Hiervoor bestaat een personeelswerkgroep welke alle stukken met betrekking tot de financiën ontvangt. De werkgroep heeft toegang tot de vergaderingen van de financiële kommissie van de partij en van het dagelijks en partijbestuur voorzover het de financiën betreft. Als regel woont één van de werkgroepsleden de vergaderingen van de financiële kommissie bij.
Volgens artikel 48 lid 3 van het huishoudelijk reglement van de partij heeft het personeel de bevoegdheid een aanbeveling op te maken voor de te verkiezen sekretaris en penningmeester en heeft ze het recht deze aanbeveling op het kongres nader toe te lichten.
Gebruikmakend van deze bevoegdheid heeft het personeel het kongres van 1981 meegedeeld alle drie beschikbare kandidaten voor het penningmeesterschap geschikt te achten en geen voorkeur te willen uitspreken ten gunste van één van de drie. Voor de funktie van partijsekretaris was alleen de zittende sekretaris kandidaat.

Gewijzigde werktijden
Als gevolg van de arbeidstijdverkorting vonden er per 1-7-1982 wijzigingen plaats in de overeengekomen werktijden.
Voor fulltimers geldt nu dat gedurende vier dagen 8 uur wordt gewerkt en gedurende één dag 5 uur.
De 8-urendag kan in glijdende tijden worden gemaakt. De 5-urendag dient men om 8.00 uur of om 13.00 uur aan te vangen. De vrijdagmiddag is als "ATV-middag" uitgesloten. Volgens afspraak zal de nieuwe werktijdregeling na een half jaar worden geëvalueerd.
Het streven is erop gericht voor alle medewerkers die slechts een gedeelte van een dag werken vaste werktijden aan te houden.

Deeltijdarbeid
Waar werknemers daar om verzocht hebben is toestemming verleend tot het inkorten van de werktijd. De daardoor vrijgekomen tijd is benut om nieuwe arbeidsplaatsen te scheppen. Van de 57 medewerkers die per 30-9-1982 in dienst waren van het partijbureau werkten er 25 minder dan een volledige werkweek.
Eén medewerker is daarnaast voor 50% arbeidsongeschikt verklaard en werkt derhalve maar halve dagen.

Bij de neveninstellingen waren deze cijfers per 30-9-1982 als volgt:

EVS	3 medewerkers van wie 2 minder dan volle werkweek
SVP	6 medewerkers van wie 3 minder dan volle werkweek
WBS	9 medewerkers van wie 4 minder dan volle werkweek
SGGP	3 medewerkers van wie geen minder dan volle werkweek
JS	3 medewerkers van wie allen minder dan volle werkweek

Konflikten

Gedurende de periode van dit verslag hebben zich geen ernstige konflikten in de personele sfeer voorgedaan. Het ongenoegen van de medewerkers van de ledenadministratie over hun funktieomschrijvingen c.q. funktiewaarderingen hield de mogelijkheid van het ontstaan van een konflikt in. Door gewijzigde werkomstandigheden - en dus funktieomschrijvingen - als gevolg van de verdergaande automatisering van de ledenadministratie heeft dit konflikt in wording zichzelf opgelost.

Medische begeleiding en ziekteverzuim

De medewerkers van de partij en haar neveninstellingen ondergaan periodiek een geneeskundig onderzoek bij de medische dienst van de KLM. Medewerkers jonger dan 30 jaar eens per 3 jaar, tussen de 30 en de 40 jaar eens per 2 jaar en ouder dan 40 jaar elk jaar.
Medewerkers jonger dan 40 jaar kunnen desgewenst in aanmerking komen voor een jaarlijks onderzoek.
Op grond van bovengenoemde regeling werden in de verslagperiode 72 medewerkers onderzocht, 13 hiervan werden verwezen naar de huisarts terwijl in diverse gevallen preventieve adviezen werden verstrekt.
De veiligheidsafdeling van de medische dienst verloste het partijbureau voorts nog van een muizenplaag.

Nadat het aantal ziektedagen van medewerkers in dienst van de partij over het boekjaar 1979/1980 1027 bedroeg liep dit aantal in 1980/1981 terug tot 851 en in het daarop volgende boekjaar 1981/1982 tot 745.
Bij de neveninstellingen was het aantal ziektedagen gedurende de verslagperiode als volgt:

	1980/1981	1981/1982
EVS	100	16
SVP	30	52
WBS	22	113
SGGP	4	90
JS	10	28
TOTAAL	166	299

De stijging bij de WBS en de SGGP is vooral te wijten aan twee langdurig zieken.

Over het boekjaar 1981/1982 was het aantal ziektedagen, uitgedrukt in procenten van het aantal te werken dagen, per afdeling of geleding als volgt:

beheer en personeelsadministratie	9.9 %
administratie	7.1
sekretarie	4.5
technische dienst	7.9
huisdrukkerij	3.6
huishoudelijke dienst	0.0
voorlichting	4.8
Voorwaarts	1.2
medewerkers bestuur	2.3
Rooie Vrouwen	20.5
emancipatiemedewerksters	4.0
medewerkers internationaal sekretariaat	6.1
aktiesekretariaat	6.1
TOTAAL PARTIJBUREAU	5.6 %
EVS	2.3
SVP	3.8
WBS	5.5
SGGP	11.8
JS	5.3

Veiligheid

De toenemende agressie en onrust in met name Amsterdam waaraan ook het partijbureau van de PvdA niet ontkomt, stelt extra eisen aan het zo goed mogelijk waarborgen van de veiligheid van de medewerkers van de partij. In de afgelopen verslagperiode is het partijbureau, vooral 's nachts, doelwit geweest van enkele akties. Enkele keren werden de ramen op de eerste verdieping ingegooid, rook- en stinkbommetjes werden naar binnen gegooid en muren beklad. Dieptepunt was het ontploffen van een bom bij de voordeur in de vroege ochtend van 30 juli 1982.

Teneinde aan deze ontwikkelingen het hoofd te bieden in het belang van de veiligheid van de medewerkers, zijn enkele maatregelen genomen.

In het pand is een alarminstallatie aangebracht met een direkte melding naar een bewakingsdienst teneinde vreemde indringers buiten kantooruren snel te kunnen signaleren. Sinds enkele jaren is het partijbureau tijdens kantooruren al niet meer vrij toegankelijk. De receptie is voorzien van slagvrij glas en aan het einde van de verslagperiode is al het glas op de begane grond en de eerste étage voorzien van veiligheidsfolie.

De reeds bij de aankoop van het pand aanwezige stalen rolluiken op de begane grond hebben al enkele keren hun nuttige diensten bewezen.
Uiterste waakzaamheid op het punt van de veiligheid blijft helaas geboden.

Overwerk en tijdelijke krachten
Mede veroorzaakt door een reeks van verkiezingskampanjes is ook in de afgelopen periode zo af en toe weer flink overgewerkt. Over 1981/1982 bedroeg het aantal overwerkuren 6431. Hiervan waren 2125 uren het direkte gevolg van kongressen en partijraden. 4128 van de overgewerkte uren werden in vrije tijd opgenomen. Nog even op een rijtje:

	1980/1981	1981/1982
gewerkte overuren	7004	6431
waarvan voor kongressen e.d.	2077	2125
gekompenseerd in vrije tijd	4088	4128

Voor de in geld gekompenseerde overuren werd in 1981/1982 fl 90.770,-- uitbetaald.

Naast dat overwerk werd verricht om uiteenlopende redenen, werd ook weer gebruik gemaakt van uitleenkrachten of andere tijdelijke medewerkers. Hiervoor werd uitgegeven:

	1980/1981	1981/1982
voor de partij	fl 119.944,58	fl 34.174,74
voor de neveninstellingen	fl 52.172,65	fl 19.437,74
Totaal	fl 172.017,23	fl 53.612,48

Als we bedenken dat over het boekjaar 1979/1980 door de partij nog fl 131.980 aan uitleenkrachten werd uitgegeven dan mag de teruggang zeer opmerkelijk worden genoemd. De terugloop van het aantal ziektegevallen met 27,5% heeft daar zeker aan bijgedragen.

Extra verlof
Buitengewoon verlof
Gebruikmakend van artikel 11 van de CAO werden in de verslagperiode de volgende vrije dagen opgenomen:

	1980/1981	1981/1982
huwelijk (sub a)	2	-
huwelijk verwanten (sub b)	2	-
ziekte huisgenoot (sub c)	1,5	3
overlijden verwanten (sub f)	4	2
bevalling echtgenote (sub g)	4	2
verhuizingen (sub 1)	12	13

Studieverlof
In 1980/1981 volgden eerst 6 leden van de personeelsraad en/of het bestuur van de BLG drie studiedagen en later nog eens 10 medewerkers twee studiedagen waarvoor extra verlof werd gegeven.
Negen leden van het bestuur van de BLG en/of personeelsraad kregen in 1981/1982 3 extra verlofdagen voor het volgen van oriëntatiedagen.
Drie medewerksters hadden vijf extra verlofdagen voor het volgen van een kursus Vrouwen in de ondernemingsraad.
Twee andere medewerksters volgden twee dagen van deze kursus.
Voor het volgen van andere kursussen kregen vijf medewerkers in totaal nog 58 extra verlofdagen.

Huisvesting
Het partijbureau is inmiddels al weer ruim twee jaar aan de Nicolaas Witsenkade gevestigd. In die twee jaar hebben ons weinig of geen klachten over de kwaliteit van de huisvesting bereikt.
Het toenemende aantal medewerkers dat in deeltijd werkt, alsmede het grote aantal vrijwillige medewerkers bij de Jonge Socialisten brengt met zich dat er hier en daar toch al wat ruimtelijke problemen ontstaan.
Het beleid is er op gericht om ondanks eventueel verder doorgevoerde arbeidstijdverkorting en toename van deeltijdarbeid toch alle werkzaamheden binnen het huidige partijbureau te blijven koncentreren.

Personalia
Bij het afsluiten van de verslagperiode waren de in dit verslag genoemde personeelkommissies e.d. als volgt samengesteld:
Personeelsraad
Bernard Hollebrand (voorzitter)
Lina Neetens
Marieke Schilp
Anja Seite (sekretaris)
Kitty van Opzeeland

Bestuur bedrijfsledengroep Dienstenbond FNV
Ineke van Dijk
Peter de Groot (voorzitter)
Paul Kalma
Leo van Lierop (lid onderhandelingskommissie)
Erika Versteeg
Richard Vries (lid onderhandelingskommissie)
Lida van der Voorst (sekretaris)

Kommissie funktieklassifikatie
Bernard Hollebrand
Willy Smit
Bob Suurhoff

Werkgroep financiën
Wim Bos
Bernard Hollebrand
Joke Ruarus
Harry Veen
Sybrand Wiedijk

Sociaal fonds
Henk Bakker
Willem Harlaar (penningmeester)
Lina Neetens
Hil Oosterveld (voorzitter)
Joke Ruarus (sekretaris)

Samenstelling partijbureau op 30 september 1982
medewerkers bestuur
1 bestuursassistente Joke Ruarus
1 ass. v.d. bestuursassistente Margot Gunderman
2 ass. v.d. voorzitter
1) Margot Dekker
1) Annelies Kolk
1 ass. v.d. sekretaris Jenny van Ringen
1 ass. v.d. sekretaris Rob van Esseveld
2 ass. v.d. internationaal sekr.
1) Gina van Tijn-Siegel
1) Riet v.d.Zedde-Brinkman

voorlichting
1 ass. hoofd voorlichting Jopie Rikkelman
1 redakteur 3) Oebele de Jong
1 stenotypiste/ass. voorlichting Line Vijlbrief
1 medewerker voorlichting 4) Inez Abell
1 redaktrice partijpers 1) Tjarda Harmsma

aktiesekretariaat
1 aktiemedewerker Bob Suurhoff
1 dienstweigeraar Stef Cornelissen

Rooie Vrouwen
medewerkster Rooie Vrouwen A 2) Ineke van Dijk

(tijdelijk 37 u. per wk.)
medewerkster Rooie Vrouwen B 2) Hanneke Wildervanck
2 stenotypistes
2) Kitty van Opzeeland
2) Margreet Strijbosch
adm. medewerkster 2) Lina Neetens
2 emancipatiemedewerksters
1) Joke v.d. Beek
1) Margreet Hagens

service-apparaat
1 beheerder Piet Knollema
1 personeelsadministratrice Gré ten Cate
1 ass. personeelsadministratie 5) Frits Scholten
1 sekretariaatsmedew.personeelsbel. Lida van der Voorst
1 technisch medewerker Johan Smitz
1 medew. technische dienst 1) Hajo Paul
1 hoofd administratie Harry Veen
1 plv. hoofd administratie Willem Harlaar
1 loonadministrateur/kassier Leo van Lierop
1 boekhouder Bert Vahl
1 boekhoudk. medewerker 6) Ingrid Landegent
1 boekhoudk. medewerker Tine van Wakeren
1 medewerker boekhouding Jan Smid
1 koördinator ledenadministratie Wouter Wolterbeek
1 plv. koördinator ledenadm. Ida Meier
3 medewerkers ledenadministratie Ada Brandsma Marjo Weterings
Karin Piek
1 hoofd huisdrukkerij Rinus van der Meulen
1 plv. hoofd huisdrukkerij Henk Brinkman
1 1e medew. werkvoorbereiding Maaike Rittershaus
2 offsetdrukker/reprograaf 3) Richard Vries
Frans Wouters
1 medew. werkvoorbereiding Henk Stijl
1 medew. in-/externe post 1) Anja Seite
1 hoofd sekretarie Reijnilde v.d. Pol
1 plv. hoofd sekretarie Klaaske Regnery
3 medew. sekretarie Alie van Kammen
2) Marieke Schilp
1) Willy Smit
2 receptionistes/telefonistes 2) Peggy Fofana
2) Madeleine de Vries

huisvesting
1 konciërge/kantinebeheerder Eddy van Schagen

Jonge Socialisten
1 bureaumedewerker 6) Onno IJska
1 bureaumedewerker 2) Dink Pfister
1 scholingsmedewerker 2) Frans Jacobs

Stichting Vormingswerk
1 koördinator Wim Bos
1 vormingswerker 3) Peter de Groot
2 vormingswerkers Bernard Hollebrand
Hil Oosterveld
1 adm. medewerker 5) Tineke Schrander
1 adm. medewerker 1) Lia Snijders

Wiardi Beckman Stichting
2 sekretaresses 3) Ludy van Boxel
Vera van Lingen
1 medew. bibliotheek 1) Riet de Lange
4 wetenschappelijk medewerkers 1) Paul Friese
Paul Kalma
1) Paul de Beer (1-9-82)
Marnix Krop
1 direkteur Joop v.d. Berg
1 ass. wetensch. medewerker Edwin Wolffensperger

Sektie Gemeente, Gewest en Provincie
1 sekretaresse Erika Versteeg
1 wetenschappelijk medewerker Pieter Nieuwenhuijsen

Evert Vermeer Stichting
1 koördinator 7) Wout Nijland
1 welzijnswerker Sybrand Wiedijk
1 vormingswerker 8) Maartje van Putten
2 dienstweigeraars Aart van Dam
Erik Hees

Europees Parlement
1 medewerker 9) Arend Hilhorst
1 medewerker 9) Gregor Niessen

1) = 20 uur per week, 2) = 25 uur per week, 3) = 32 uur per week,
4) = 18 uur per week, 5) = 35 uur per week, 6) = 30 uur per week,
7) = 33 uur per week, 8) = 28 uur per week, 9) = 23 3/4 uur per week.

LEDENADMINISTRATIE

Ledental

Voor het derde achtereenvolgende boekjaar liep het ledental iets terug. Nadat in het eerste halfjaar de teruggang opvallend groot was herstelde zich dit in het tweede halfjaar. Er konden zelfs twee opeenvolgende kwartalen met (lichte) winst worden afgesloten.
Ten opzichte van het voorgaande boek jaar werden iets meer nieuwe leden ingeschreven (7504 tegen 7331). Het aantal afvoeringen steeg echter meer (11.575 in 81/82 tegen 10.683 een jaar eerder). Geen enkel gewest kon het boekjaar met winst afsluiten.

Overzicht ledenverloop boekjaar 1981-1982

Gewest:	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
Friesland	9128	551	846	26	8859	-269	-2,9
Groningen	8002	527	858	-39	7632	-370	-4,6
Drente	6178	293	566	6	5911	-267	-4,3
Overijssel	7624	541	802	21	7384	-240	-3,1
Gelderland	11504	950	1267	16	11203	-301	-2,6
Utrecht	6616	459	670	27	6432	-184	-2,8
Noord-Holland Nrd.	7960	407	728	38	7677	-283	-3,6
Noord-Holland Zd.	6792	384	658	-31	6487	-305	-4,5
Zuid Holland	17137	1043	1664	28	16544	-593	-3,5
Zeeland	2946	162	355	9	2762	-184	-6,2
Noord Brabant-West	3301	321	477	5	3150	-151	-4,6
Noord Brabant-Oost	3579	359	407	-19	3512	-67	-1,9
Limburg	3021	357	507	14	2885	-136	-4,5
Amsterdam	7419	587	798	-75	7133	-286	-3,9
Rotterdam	4506	306	501	-61	4250	-256	-5,7
Den Haag	3604	243	385	-17	3445	-159	-4,4
Adres tijdelijk onbekend	96	3	65	37	71	-25	-26,0
Algemene leden	144	11	21	15	149	5	+3,5
Totaal	109557	7504	11575	----	105486	4071	-3,7

1. ledenstand per 30-9-1981
2. ingeschreven nieuwe leden
3. afgevoerde leden
4. verhuiswinst of -verlies
5. ledenstand per 30-9-1982
6. winst of verlies
7. winst of verlies in %

Ledenstand per gewest per kwartaal boekjaar 1981 - 1982

Gewest	*1 okt. 1981*	*1 jan. 1982*	*1 apr. 1982*	*1 juli 1982*	*1 okt. 1982*
Friesland	9128	8960	8842	8844	8859
Groningen	8002	7831	7610	7653	7632
Drente	6178	6016	5903	5905	5911
Overijssel	7624	7477	7353	7382	7384
Gelderland	11504	11246	11132	11212	11203
Utrecht	6616	6477	6380	6422	6432
Noord Holland-Noord	7960	7782	7636	7656	7677
Noord Holland-Zuid	6792	6616	6464	6480	6487
Zuid Holland	17137	16731	16452	16497	16544
Zeeland	2946	2834	2769	2767	2762
Noord Brabant-West	3301	3191	3118	3110	3150
Noord Brabant-Oost	3579	3505	3452	3455	3512
Limburg	3021	2986	2928	2912	2885
Amsterdam	7419	7183	7136	7119	7133
Rotterdam	4506	4355	4298	4266	4250
Den Haag	3604	3500	3432	3424	3445
Adres tijdelijk onbekend	96	87	92	105	71
Algemene leden	144	148	148	150	149
Totaal	109.557	106.925	105.145	105.359	105.486

Verhouding kiezers/leden per september 1982

Provincie	*kiezers sept.'82*	*leden sept.'82*	*percentage leden onder kiezers*
Friesland	134.410	8.859	6,6
Groningen	146.017	7.632	5,2
Drente	108.455	5.911	5,5
Overijssel	174.358	7.384	4,2
Gelderland	284.234	11.203	3,9
Utrecht	135.994	6.432	4,7
Noord Holland	419.820	21.297	5,1
Zuid Holland	589.029	24.239	4,1
Zeeland	57.404	2.762	4,8
Noord Brabant	280.248	6.662	2,4
Limburg	151.636	2.885	1,9
Totaal	2.481.605	105.266	4,2

Voorwaarts

De betaalde oplage van Voorwaarts werd in dit uitgavejaar gehandhaafd op plm. 23.000 abonnees, die voor een jaarabonnement fl 25,32 betaalden. In deze jaargang verschenen 22 nummers. Twee meer dan gebruikelijk, omdat Voorwaarts een aantal extra nummers liet verschijnen voor alle leden. De aanleiding daarvoor lag in de politieke aktualiteit (toetreding tot kabinet-Van Agt, de resultaten van het extra verkiezingskongres en de start van de kampanje voor de extra kamerverkiezingen). Daarnaast werd in samenwerking met de Stichting Vorming het introduktieboekje over Arbeid (ter voorbereiding op de diskussie t.b.v. het aprilkongres van 1983) aan alle leden gezonden. De Voorwaarts-abonnees ontvingen daarbij tegelijk ook het kongresvoorstel van het partijbestuur in hun blad.

Naast allerlei andere bijdragen die trachtten informatie te verschaffen en diskussies te begeleiden of entameren, werd in een reeks artikelen en interviews aandacht besteed aan de aspekten van de verzorgingsstaat en sociale zekerheid.

Door middel van interviews werd getracht binnen de partij meer bekendheid te geven over de persoon van de bewindslieden die de partij had geleverd voor het tweede kabinet-Van Agt. Het vroegtijdige einde van dit kabinet maakte het niet goed mogelijk die serie geheel af te ronden. Naast kritieken op de ruime mate waarin deze interviews werden geillustreerd, bleek de redaktie instemming met -deze wijze van- informatie. De redaktie begrijpt en waardeert dat en zal trachten daarin een redelijke koers te blijven gaan.

Een aantal andere soorten artikelen mag zich ook verheugen in een goede belangstelling van de lezers. Te noemen zijn die over de historische ontwikkelingen van de partij (inclusief SDAP-tijd), uitleg dan wel analyse van struktureel lijkende ontwikkelingen in de samenleving en dokumentatie over aktuele besluitvorming en aktiviteiten van de partij. De redaktie heeft voor haar beleid een nota samengesteld, op basis ook van de daartoe genomen besluiten op het kongres van 22, 23 en 24 oktober 1981. Deze nota is ter kennis gebracht van de organen waaraan de redaktie, overigens achteraf, verantwoording schuldig is.

VERKIEZINGEN

Staten- en raadsverkiezingen

POLKA
De Polka (=kampanjeteam) bestond uit: Hans Alders (statenlid gewest Gelderland), Hedy d'Ancona (staatssekretaris emancipatiezaken), Joop v.d. Berg (direkteur WBS), Max v.d. Berg (partijvoorzitter), Kees Bode (kampanjeleider), Marcel van Dam (minister VRO), Peter Dordregter (direkteur VNG), Adri Duivesteijn (wethouder Den Haag), Wim Meijer (fraktievoorzitter), Pieter Nieuwenhuijsen (SGGP), Frouke Stoeckart (landelijk kontaktvrouw), Ed van Thijn (minister BZ), Maarten van Traa (PB), Joop den Uyl (minister SOZA), Wim van Velzen (PB), Margo Vliegenthart (JS), fraktiemedewerkers: Liesbeth Rensman, Laurens Slot en Kees Stapper, medewerker van Den Uyl: Dick Kalk. Jopie Rikkelman notuleerde de vergaderingen.
De Polka kwam voor het eerst bij elkaar op 6-11-1981. Gezien de drukke werkzaamheden van een aantal Polka-leden werd uit de grote POLKA een zgn. werk- of Kleine Polka ingesteld die de voortgangszaken regelde; (Joop en Max v.d. Berg, Bode, Meijer, Nieuwenhuijsen, Van Traa, Van Velzen, Kalk en Rikkelman).
De grote Polka vergaderde tot de statenverkiezingen eens in de twee weken, daarna niet meer. De kleine Polka vergaderde tot de statenverkiezingen één maal per week, in de maand april niet en vanaf 3 mei weer wekelijks. Wim van Velzen was voorzitter van beide Polka's. Veel minder dan bij de Tweede Kamerverkiezingen bepaalde de Polka de inhoudelijke en strategische lijn van de kampanje. De kampanje werd decentraal bepaald en gevoerd door de gewesten respektievelijk de afdelingen.

KAMPO
Om de praktisch-organisatorische zaken binnen het partijbureau op elkaar af te stemmen werd er wekelijks vergaderd, althans tot de statenverkiezingen door verschillende geledingen van de Witsenkade: de afdelingen voorlichting, service-apparaat, aktiesekretariaat en bestuur vergaderden onder leiding van Wim van Velzen. Jenny van Ringen notuleerde de vergaderingen.

KAMPANJENET
Het voor de Tweede Kamerverkiezingen ingestelde kampanjenet (de werkers uit de gewesten) kwam slechts één keer bij elkaar (Utrecht 12-2-1982). De hoofdlijnen van de kampanje werden daar besproken.

KAMPANJEMEDEWERKSTERS

Ten behoeve van het kampanjewerk werd 2 1/2 medewerkster in dienst genomen. Vanaf 15-1-1982 kwam Thelma Pondaag full-time in dienst, Inez Abell, part-time medewerkster van de afdeling voorlichting, maakte haar part-time vol door de overige uren voor de kampanje te werken en vanaf 1-2-1982 kwam Valentine Nusselder in dienst. Organisatorische, administratieve ondersteuning van de kampanje was hun voornaamste taak. Thelma en Valentine bleven tot na de Tweede Kamerverkiezingen van 8-9-1982, Inez ging na de raadsverkiezingen weer terug naar haar part-time werk.

AKTIVITEITEN IN HET KADER VAN DE KAMPANJE

Sprekerskoördinatie
Met de sprekerskoördinatie werd begonnen in februari. Deze had betrekking op de periode 28 februari tot en met 2 juni, met uiteraard de nadruk op maart en mei. Gekoördineerd vanuit de Witsenkade werden alleen de ministers, de staatssekretarissen, de partijvoorzitter en de fraktievoorzitter. Het aanbod was dus beperkt, de vraag echter niet navenant. Totaal werden er gedurende de hele periode ongeveer 100 spreekbeurten werkelijk geëffektueerd.

Kampanjebijeenkomsten statenverkiezingen
Hoewel misschien niet direkt onder de noemer 'kampanjebijeenkomsten' te plaatsen, werden er in de maand februari 6 bijeenkomsten georganiseerd, die tot doel hadden de partij weer te motiveren. De onrust, die ontstaan was door verschillende maatregelen van PvdA-ministers en -staatssekretarissen (o.a. ziektewet), kon een uitweg vinden in de zgn. afblaasbijeenkomsten, die alleen voor partijleden bedoeld waren en plaatsvonden in Amsterdam, Assen, Breda, Rotterdam, Sittard en Utrecht.

Telefoonavonden
Op 11 en 22 maart werden zgn. telefoonavonden georganiseerd. De eerste op het partijbureau en de tweede in het Haagse Congresgebouw. Bewindslieden, kamerleden en partijbestuurders beantwoordden vragen van respektievelijk partijleden (11 maart) en kiezers (22 maart).

Uitslagenavond
24 maart - Uitslagenavond in het Casino te Den Bosch met behalve de uitslagen een optreden van Adèle Bloemendaal.

Kampanjebijeenkomsten raadsverkiezingen
17 april - Landelijke lijsttrekkers- en kampanjedag te Amersfoort (de Flint).

Een dag met 3 bedoelingen: informatie uitwisselen (potentiële gemeenteraadsleden met kamerleden en bewindslieden), globale strategie van de kampanje (inleidingen door Kees Bode, Ed van Thijn, Max v.d. Berg en Joop den Uyl) en het uitdelen van het materiaal.

31 mei - Grote manifestatie in Tiel. Hele dag en avond kulturele en politieke bijeenkomsten verspreid over Tiel, zowel binnen als buiten, waaraan vele artiesten meewerkten alsook het hele partijbureau en veel vrijwilligers uit Tiel en omstreken.

Er werd geen landelijke uitslagenavond georganiseerd.

MATERIAAL

Statenverkiezingen

Op kosten van de Witsenkade werden gemaakt: cijferaffiches (lijst 1 en 2, voor Utrecht een lijstenkombinatie met de PPR) met een totaal oplage:

A4	- 750.000
klein	- 200.000
midden	- 65.000
groot	- 20.000
Vrouwenaffiche	- 25.000
Aankondigingsaffiches:	25.000

Tegen betaling konden de gewesten de A4-affiches op de achterkant laten indrukken met een eigen tekst.

Raadsverkiezingen

Al het materiaal moest (tegen kostprijs) betaald worden door de afdelingen. Gedrukt werden cijferaffiches in 4 formaten (lijst 1 t/m 12). Totaal oplage:

A-4	1 miljoen
klein	100.000
midden	40.000
groot	15.000
En tevens:	
stickers	1 miljoen
buttons	55.000
ballonnen	2,2 miljoen
stickers RV	270.000
buttons RV	2.000

Tweede kamerverkiezingen

KANDIDAATSTELLING
Op de partijraad van 18 en 19 juni 1982 werd besloten bij de vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer, die op 8 september plaatsvonden, met een en dezelfde kandidaat als lijsttrekker in de achtien kieskringen uit te komen. Het kongres van 10 juli 1982 wees pg. den Uyl als zodanig aan.
De volgende lijsten werden ingediend:

Kieskring I ('s Hertogenbosch)
den Uyl,J.M.(Joop)
Stemerdink,A.(Bram)
Worrell,M.J.C.(Joop)
Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
de Cloe,D.W.(Dick)
Zelissen,P.G.J.(Piet)
Venloo,O.(Owen)
Dona,J.C.(Hans)
Achttienribbe
geb.Buijs,J.W.(Jan)
Musch,C.K.(Karel)
van der Have,M.L.(Leo)
Scheerder,A.H.M.(Albert)
van den Elsen,W.J.(Will)
van der Louw,A.A.(André)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
van Kemenade,J.A.(Jos)
Meijer,W.(Wim)
van Thijn,E.(Ed)
Borrèl,I.T.C.P.H.L.(Isabelle)
Mulders,H.L.(Harry)
Rietveld,J.J.W.M.(Jan)
de Bot,L.J.(Louis)
van Hinte,E.A.(Bert)
van Dam geb.van der Molen,M.L.(Greet)
van Veenendaal,D.(Daaf)
Roefs,O.P.J.(Ok)
van Schijndel,L.A.M.(Bart)

Ultzen,J.A.(Joop)
Walters,E.(Joop)
Brugman,A.W.(Ton)

Kieskring II (Tilburg)
den Uyl,J.M.(Joop)
Castricum,Fr.W.C.(Frits)
Niessen,G.A.Q.(Frits)
Hartmeijer,H.(Henk)
Herfkens,E.L.(Eveline)
Stuiveling,S.J.(Saskia)
Schröder,M.G.(Pijkel)
Barto geb.van Wijngaarden,A.P.(Rita)
Dreef,J.(Koos)
van der Velden,P.A.C.H,(Peter)
Evertse,W.J.J.(Wim)
Flipse,H.(Riek)
van der Graaf,A.M.(Arnold)
Hellegers,H.A.G.(Henk)
Jamin,M.J.(Joos)
Paulussen,M.L.A.(Luce)
Costongs,J.E.L.(Jacques)
Cril,C.J.(Christ)
Gosschalk,E.(Eva)
Haast,J.M.(Joke)
Kamp,M.(Chiel)
van Leeuwen,R.J.(Rob)
Leijten,C.J.J.A.(Kees)
van Loon,A.P.F.H.(Anton)
Moerenhout,G.P.S.(Peter)
Müller geb.van Ast,M. A.(Ina)
Satijn geb.Nootenboom,C.C.(Ineke)
van Hoek geb.Sprenkels,W.(Wil)
van Tongeren,W.H.(Willem)
ter Veld,E.(Elske)

Kieskring III (Arnhem) en IV (Nijmegen)
den Uyl,J.M.(Joop)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van Ooijen,D.A.Th.(David)
de Boois,H.M.(Rie)
Herfkens,E.L.(Eveline)

van den Anker,C.A.(Kees)
Tazelaar,R.J.(Rob)
Alders,J.G.M.(Hans)
Leijnse,F.(Frans)
Dales,C.I.(Ien)
Strijbos,H.M.A.(Bert)
Wensink,H.L.G.M.(Herbert)
Meijer,W.(Wim)
van Thijn,E.(Ed)
Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
Modder,J.J.(Jaap)
Stuiveling,S.J.(Saskia)
van de Pol,S.(Simon)
Dolman,D.(Dirk)
Droppert,A.J.(Hans)
Ruygrok,H.G.W.(Willemien)
Ebben,A.C.(Ton)
Niks,A.(Arie)
Riemen,E.S.F.M.(Emile)

Kieskring V (Rotterdam)
den Uyl,J.M.(Joop)
van der Louw,A.A.(André)
Kombrink,J.C.(Hans)
Moor, Frans
de Visser,M.J.(Piet)
Stuiveling,S.J.(Saskia)
Schmitz, Elizabeth M.A.
Jaarsma geb.Buijserd,M.F.(Ria)
Barendregt, Nel G.
Dales,C.I.(Ien)
ter Veld, Elske
Wolf,J.W.J.(Jaap)
Hoogendoorn,P.(Piet)
van der Hek,A.(Arie)
Hof geb.Brouwer,M.J.(Riet)
Rotmeijer,J.C.(Jan)
Veldhoen,H.(Henk)
Herfkens,E.L.(Eveline)
Stemerdink,A.(Bram)
van der Doef,Jaap C.Th.
ter Beek,A.L.(Relus)
Dolman, Dirk
Jabaaij,W.(Wijnie)

Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
Poppe,C.(Stan)
van Thijn,E.(Ed)
Meijer,W.(Wim)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van Dam, Marcel

Kieskring VI (Den Haag)
den Uyl,J.M.(Joop)
Poppe,C.(Stan)
Toussaint,J.R.(René)
Dales,C.I.(Ien)
van Otterloo,Gerrit Jan P.
Herfkens,E.L.(Eveline)
Huurman,J.W.G.(Jaap)
ter Veld, Elske
van Thijn,Ed
van Kemenade,J.A.(Jos)
Meijer,W.(Wim)
van Dam, Marcel,P.A.
Stuiveling, Saskia J.
Leijnse, Frans
Haas geb.Berger,R.M.(Ineke)
van Schaveren echtg.v.Wassen,Paula,C.J.
Jabaaij,W.(Wijnie)
Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
Patijn, Schelto
Vermeend,W.A.F.G.(Willem)
Chandoe,I.(Johan)
Veldhoen,H.(Hendrik)
Zijlstra, Kees
van Ooijen,D.A.Th.(David)
ter Beek,A.L.(Relus)
Kombrink,J.C.(Hans)
Stemerdink,A.(Bram)
van der Hek,A.(Arie)
Knol,H.(Henk)
Dolman, Dirk

Kieskring VII (Leiden) en VIII (Dordrecht)
den Uyl,J.M.(Joop)
Patijn,S.(Schelto)
van der Hek,A.(Arie)

de Vries,K.G.(Klaas)
Dolman,D.
Jabaaij,W.(Wijnie)
Veldhoen,H.(Henk)
Dales,C.I.(Ien)
Roethof,H.J.(Hein)
ter Veld,E.Elske)
Vermeend,W.A.F.G.(Willem)
van Schaveren echtg.v.Wassen,P.C.J.(Paula)
Ketting,A.B.(Arend)
Leijnse,F.(Frans)
Dekkinga,T.(Tineke)
Edzes geb.van Loon,H.A.
Hageman,J.J.P.(José)
de Jong,A.(Arie)
Hommels,W.C.(Wim)
Ranshuijsen,J.(John)
Hoffman,L.(Leen)
van Workum,J.(Johan)
Stout,W.(Wim)
Erasmus,J.H.(Hans)
van der Meer,C.P.(Cees)
van der Molen geb.van Rossen,M.(Marietje)
Stuiveling,S.J.(Saskia)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van der Louw,A.A.(André)
van Thijn,E.(Ed)

Kieskring IX (Amsterdam)
den Uyl,J.M.(Joop)
van Thijn,E.(Ed)
Salomons,E.H.C.(Nora)
de Waart,J.P.(Jules)
van Nieuwenhoven,J.(Jeltje)
van der Meer,M.A.(Marian)
Sinnige,W.H.(Wim)
Jonker,P.(Piet)
Kramer,N.G.P.W.M.(Peter)
Vos,H.(Henk)
Dales,C.I.(Ien)
Poppe,C.(Stan)
Herfkens,E.L.(Eveline)
ter Veld,E.(Elske)

van Kemenade,J.A.(Jos)
Meijer,W.(Wim)
Dolman,D.(Dirk)
Burgers,L.(Lourens)
Venloo,O.(Owen)
Meijer,P.C.A.(Nelleke)
van der Linde,L.P.(Leo)
Stemerdink,A.(Bram)
Veldhoen,H.(Henk)
Kombrink,J.C.(Hans)
Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
ter Beek,A.L.(Relus)
Knol,H.(Henk)
Stuiveling,S.J.(Saskia)
van der Hek,A.(Arie)
Schaefer,J.L.N.(Jan)

Kieskring X (Den Helder)
den Uyl,J.M.(Joop)
Kosto,A.(Aad)
Duinker, Dirk
Vos,H.(Henk)
Ketelaar,P.G.(Ineke)
Herfkens,E.L.(Eveline)
van Schaveren echtg.v.Wassen,P.C.J.(Paula)
Brosse,J.A.(Hans)
Pans,R.J.J.M.(Ralph)
Hol,Pieter
Stom,T.K.C.(Tom)
Meijer echtg.v.de Jong,M.(Marian)
Geutskens,R.(Ruud)
Sanders,D.M.(Daan)
Jaarsma geb.Buijserd,M.F.(Ria)
Spiekstra,Rienk
Bastien,R.M.(Regina)
Schuurman, Anton
Klein Bennink,G.A.(Geert)
Dales,C.I.(Ien)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van der Louw,A.A.(André)
van Thijn,E.(Ed)

Kieskring XI (Haarlem)
den Uyl,J.M.(Joop)
Stoffelen,P.R.(Piet)
van den Bergh,H.J.(Harry)
Jaarsma geb.Buijserd,M.F.(Ria)
Netelenbos geb.Koomen,T.(Tineke)
van Dam,D.(Douwe)
van Wensveen,J.W.L.(Jan)
van Marle,L.(Loes)
Venloo,O.(Owen)
Meijer,W.(Wim)
Dales,C.I.(Ien)
van Kemenade,J.A.(Jos)
ter Veld,E.(Elske)
Dolman,D.(Dirk)
Herfkens,E.L.(Eveline)
van Thijn,E.(Ed)
Jabaaij,W.(Wijnie)
Waarts,A.(Ton)
Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
Andriessen geb.Todt,H.(Hilda)
Wallage,J.(Jacques)
van der Meer,M.(Marian)
Poppe,C.(Stan)
Stuiveling,S.J.(Saskia)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
Roethof,H.J.(Hein)
van Schooten,A.G.(Ab)
de Vrieze,E.H.(Edzard)

Kieskring XII (Middelburg)
den Uyl,J.M.(Joop)
van der Doef,J.C.Th.(Jaap)
Broekhuis,E.W.H.(Bert)
Sloots,W.E.H.(Willem)
van Thijn,E.(Ed)
Dales,C.I.(Ien)
van der Louw,A.A.(André)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
Meijer,W.(Wim)
Korstanje,J.J.(Jo)
Hamelink,P.A.(Piet)
Geene,P.J.(Piet)
van Wijnen,A.P.(Aad)

Stuiveling,S.J.(Saskia)
Kombrink,J.C.(Hans)
Stemerdink,A.(Bram)
Dolman,D.(Dirk)
van der Hek,A.(Arie)
Haas geb.Berger,R.M.(Ineke)
Castricum,F.W.C.(Frits)
Zijlstra,K.(Kees)
Poppe,C.(Stan)
Jabaaij,W.(Wijnie)
Patijn,S.(Schelto)
Müller geb.van Ast,M.A.(Ina)
ter Beek,A.L.(Relus)
Roethof,H.J.(Hein)
Schaapman,G.(Gé)
van Ooijen,D.A.Th.(David)

Kieskring XIII (Utrecht)
den Uyl,J.M.(Joop)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
ter Veld,E.(Elske)
Roethof,H.J.(Hein)
Dales,C.I.(Ien)
Velders geb.Vlasblom,W.(Wil)
van Gelder,W.J.(Wim)
van der Gaast geb.Bakker Schut,S.(Sonja)
Kruyt,A.(Arriën)
van Lith de Jeude,J.(James)
van der Schoot,C.A.(Chris)
Engelsman,A.J.(Ab)
Burger,A.R.(Aad)
Venloo,O.(Owen)
Poortenaar geb.Sikkema,T.(Thea)
Leeuwenkamp,J.C.S.J.(Hans)
Reckman,P.H.T.(Piet)
Bomer,T.M.(Truus)
van Baal,P.M.(Piet)
de Klerk,P.L.M.(Peter)
Wuthrich geb.van der Vlist,M.(Marijke)
Groenenberg,M.(Maurits)
Israël,M.(Mark)
Schröder,M.G.(Pijkel)

van der Hek,A.(Arie)
Herfkens,E.L.(Eveline)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van Thijn,E.(Ed)

Kieskring XIV (Leeuwarden)
den Uyl,J.M.(Joop)
Zijlstra,Kees
de Pree,W.A.(Wilfried)
van den Berg,J.H.(Joop)
de Vos,Harm
Faber echtg.v.Werkman,G.H.(Geke)
Hooiring,J.G.(Joop)
van Gelder echtg.v.Claassen,R.(Rita)
de Vries, Frank
Boorsma, Johannes
Kleywegt echtg.v.Bruinsma,J.(Hannie)
Spijksma, Johannes
Kant, Leendert
Schurer,J.H.(Jan)
Pison,J.J.(Joop)
Vos,H.(Henk)
Hevinga echtg.v.Witteveen,J.C.(Tineke)
de Haan,P.A.(Peter)
ter Veld, Elske
Vledder,G.H.(Geart)
de Haan,A.C.(At See)
Wiertz,P.J.(Pieneke)
Dijkhuizen,F.H.(Freek)
Herfkens,E.L.(Eveline)
Wallage,J.(Jacques)
Knol,H.(Henk)
ter Beek,A.L.(Relus)
van Kemenade,J.A.(Jos)
van Thijn,E.(Ed)
Poppe,C.(Stan)

Kieskring XV (Zwolle)
den Uyl,J.M.(Joop)
Meijer,W.(Wim)
Rienks,H.(Hessel)

Buurmeijer,B.J.F.(Flip)
Sporre,G.L.(Gaston)
Bohle,W,(Walter)
Meindertsma,M.C.(Margriet)
Halfwerk,L.(Lammert)
Kremers,A.A.W.M.(Ard)
Dales,C.I.(Ien)
Mertens,M.P.(Rien)
Herfkens,E.L.(Eveline)
Strijbos,H.M.A.(Bert)
Kraaijenbrink,B.H.(Henk)
Duimel,B.J.M.(Bernard)
Lankamp,H.T.(Mieke)
Moester,S.(Seef)
Ikink,Th.F.A.M.(Theo)
Veld,M.(Meine)
Landstra,Y.(Ypke)
Altena,J.(Jan)
Lonink,J.A.H.(Jan)
Schreuder,L.(Bertus)
Jonkman,J.(Hans)
Stuivenberg,G.(Gerrit)
Pronk,E.K.(Egbert Klaas)
Janmaat,A.J.(Bert)
Smitt,J.H.(Jan)
de Vogel,M.C.(Cor)

Kieskring XVI (Groningen)
den Uyl,J.M.(Joop)
Haas geb.Berger,R.M.(Ineke)
Wallage,J.(Jacques)
Spieker, Bonno
de Hamer,H.(Henk)
Dobma,J.(Jan)
Kurvers,H.A.T.(Hein)
van Dijk,E.(Evert)
van Thijn,E.(Ed)
van Kemenade,J.A.(Jos)
Zijlstra, Kees
ter Beek,A.L.(Relus)
Herfkens,v,E.L.(Eveline)
Boschma,P.(Pieter)
Zijlstra, Marten
Baptist,J.H.(Jan)
Cornelis,W.M.(Wim)

Hesseling,T.J.(Ton)
Kuipers,G.(Ger)
Bosma,v,G.(Gerda)
Westerhoff,L.J.(Lammert)
Kuiper,J.J.(Jan)
Hamming,H.(Henk)
van Veldhuizen,A.
Meijer,W.(Wim)
Poppe,C.(Stan)
Dales,v,C.I.(Ien)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
Schaefer,J.L.N.(Jan)

Kieskring XVII (Assen)
den Uyl,J.M.(Joop)
ter Beek,A.L.(Relus)
Knol,H.(Henk)
Witteveen geb.Hevinga,J.C.(Tineke)
de Vries, Klaas
Knollema,P.J.(Piet)
Kalk,J.D.(Dick)
van Dam,M.P.A.(Marcel)
van As geb.Kleijwegt,D.(Dineke)
Dales,v,C.I.(Ien)
van Kemenade,J.A.(Jos)
Weggemans,H.(Henk)
Kombrink,J.C.(Hans)
de la Rie,R.(Ron)
Koffrie,F.J.(Frans)
van Thijn,E.(Ed)
Hamel,J.(Jan)
Zijlstra, Kees
Haas geb.Berger,R.M.(Ineke)
Eshuis,A.J.(Aaldrik)
Salomons,E.H.C.(Nora)
Meijer,W.(Wim)
Herfkens,v,E.L.(Eveline)
Dolman,D.(Dirk)
Wallage, Jacques
Lampe echtg.v.Hooft,K.(Kitty)
Zwaan,W.(Wim)
van der Hek,A.(Arie)

Kieskring XVIII (Maastricht)
den Uyl,J.M.(Joop)

Wöltgens,M.A.M.(Thijs)
Konings,M.J.(Martin)
Hummel,R.P.(Rein)
Schaapman,G.(Gé)
Huys,J.S.(Servaes)
Wevers,J.M.H.M.(John)
Leenders,R.M.L.A.(Raymond)
Bonten,J.G.A.(Jan)
Blaauw,H.J.A.(Henk)
Woltjer,E.P.(Eisso)
Vriesema,J.H.(Johan)
Nagels,P.D.M.(Paul)
Tindemans,J.J.M.(Jan)
Smeets geb.Janssen,M.H.C.(Mieke)
Eyssen,J.C.L.(Jean)
Bennis,J.G.I.(Jac)
Guyt,R.J.M.(Ruud)
van der Zee,F.(Fré)
de Jong,J.C.M.C.(Han)
Ebbelink geb.Eikenboom,M.J.(Mia)
Nooijens,M.P.W.J.(Martin)
Wolfs,O.M.T.(Odile)
Mestrom,H.J.P.(Herman)
van Dam geb.Hoekman,A.L.(Ada)
Peters,G.H.J.(Gerard)
Kogeldans geb.Pinas,E.E.S,(Eef)
Peeters,W.(Willem)
Paes,W.J.M.(Wil)
Tummers,N.H.M.(Nic)

KAMPO

In de vergaderingen van de Kampo kwamen aan de orde: de algemene organisatorische voortgang van de kampanje, welke aktiviteiten waren van belang voor welke geledingen binnen het apparaat, waar waren eventueel extra mensen voor nodig, wat waren de konsekwenties van financiële aard van de verschillende aktiviteiten etc.
Het Kampo-overleg werd voorgezeten door de partijsekretaris.
Het sekretariaat berustte bij de kampanje-organisatie.

KAMPANJETEAM

Ook nu - in de kampanje van '82 - werd een kampanjeklub in het leven geroepen. Uiteindelijk onder de benaming Kampanjeteam en ingevolge het besluit van het partijbestuur genomen op 21 juni 1982 in de volgende samenstelling:
Den Uyl, Van der Louw, Van Dam, Van Thijn, Meijer, Van den

Berg, Van Velzen, Van Traa, Stoeckart (Rooie Vrouwen), Margo Vliegenthart (JS), Van den Berg (WBS), Van Traa, d'Ancona, Bode en Kalk.
Daarnaast werd de vergadering ook bijgewoond door Rensman, Slot, Stapper, Rikkelman en Kemper.
Direkt na 22 juni startte het kampanjeteam in een tweewekelijkse vergaderfrekwentie. Daarvoor hadden al een tweetal bijeenkomsten plaatsgevonden met een gezelschap van iets andere samenstelling om te brainstormen over aard en opzet van de kampanje.
Op 12 juli ging de 'zomerstop' in en het kampanjeteam kwam op 10 augustus voor het eerst weer bij elkaar. Overgeschakeld werd toen op de dagelijkse frekwentie.
De zeer korte termijn maakte het van nog groter belang dan anders om te zorgen voor duidelijke, heldere afspraken inzake strategie en aard en opzet van de kampanje. Daarbij speelt uiteraard ook het verkiezingskongres een belangrijke rol. In de tijd gezien viel dat kongres wat moeilijk: slechts twee vergaderingen restten na het kongres - dat op 10 juli in Amsterdam plaatsvond - waarin definitief de koers bepaald moest worden. De besluiten van het kongres waren echter vrijwel geheel in lijn met de voorstellen van het partijbestuur, zodat dat ook geen grote wijzigingen ten aanzien van de strategie tot gevolg had. De centrale boodschap: de PvdA was in het kabinet-Van Agt II niet sterk genoeg, kon daarom niet ten uitvoer brengen wat ze wilde, stapte daarom op. Maak daarom de PvdA nu sterker.

KAMPANJENET
Het organisatorisch steunpunt voor Amsterdam ligt in de gewesten, vooral bij de gewestelijk sekretarissen. Zij zijn de eerstaangewezenen in de organisatie van een kampanje. Alle gewesten gaan er toe over om een gewestelijke kampanjekommissie in te stellen voor het bedenken, koördineren en uitvoeren van de verkiezingsakties. Naast deze kampanjekommissies is in 1980 - min of meer op voorstel van Amsterdam - overgegaan tot het opzetten van een kampanjenet. Per gewest werden ca. 10 tot 12 mensen aangezocht die zitting wilden nemen in het net en die een aktieve rol zouden moeten spelen bij de uitwerking van de kampanje.
Gestreefd werd naar een zo goed mogelijke spreiding van 'kampanjenetters' over het gewest. Via de kampanjenetters kon informatie snel naar de afdelingen worden doorgespeeld, kortom, het zijn in de kampanje extra steunpunten. Uiteraard werden deze mensen allemaal uitgenodigd voor de voorbereidende besprekingen die bij de start van de kampanje plaatsvonden. De ervaringen met het kampanjenet zijn goed te noemen. Voor de Witsenkade werd de bereikbaarheid van afdelingen groter. Wel moet worden erkend dat - waar toch meestal 10 mensen in het kampanjenet zaten - meestal slechts 2 of 3 het werk de-

den. Ook hier ligt misschien een grotere rol voor de regionale kandidaten.

BUDGET
Twee verkiezingskampanjes in 1982 hadden al een flinke aanslag gepleegd op het verkiezingsfonds. Dat betekende, dat er in eerste aanleg voor de Tweede Kamerverkiezingen een budget beschikbaar was van fl 790.000,--.
De opbrengst uit de inzameling was echter - mede gezien de eerdere kampanjes - buitengewoon suksesvol. Toch werd de eerste opstelling van materialen en aktiviteiten gemaakt op basis van het budget van fl 790.000. Dat betekende een geweldige terughoudendheid waar het ging om aantallen en soorten materiaal. Door afdelingen en gewesten moest betaald worden voor de zgn. spiegels en kralen en ditmaal de volle kostprijs. Voorgaande keren was het nog wel eens zo geweest, dat de PvdA bijvoorbeeld de BTW voor haar rekening nam. De kontrole op het budget is dit keer - mede door de afwezigheid van allerlei ad-hoc akties die in '81 tot een flink tekort leidden - voorzover dat nu kan worden vastgesteld goed verlopen.

CANVASSEN
Canvassen wordt zo hier en daar vertaald met 'deurmatten', wat de bedoeling in ieder geval wel een beetje aangeeft. Het canvassen is eigenlijk uit Engeland komen overwaaien, waar men het in nog veel uitgebreidere vorm hanteert dan bij ons het geval is. Daar willen we nu niet op ingaan, wel op de manier zoals we het nu tijdens deze kampanje hebben aangepakt. Te meer, daar de ervaringen overal zeer positief te noemen zijn.
Het canvassen was ten nauwste verbonden met de tournee. Aan de gewesten / afdelingen werd gevraagd een selektie te maken van gebieden die in het kader van de tournee bezocht zouden moeten worden. Dat konden natuurlijk ook bepaalde wijken van grote(re) steden zijn. Vervolgens werd dan volgens de volgende lijn gewerkt: aan de desbetreffende te bezoeken afdelingen werden de zgn. canvaskaarten ter beschikking gesteld. Een kaart op A-5 formaat met aan de ene zijde een algemeen politiek verhaal en op de achterzijde een aankondiging van bezoek van de PvdA-karavaan. Er waren voor alle ex-ministers en staatssekretarissen en de partij- en fraktievoorzitter 'eigen' kaarten gemaakt, voorzien van hun handtekening. De afdelingen moesten nu zo'n drie dagen van tevoren in de wijken de aankondigingskaarten uitzetten. Dus b.v. in wijk A zou Ed van Thijn op bezoek komen; dan werd daar de kaart met voorzijde Ed van Thijn uitgezet. De kaarten dienden uiteraard niet zo maar in de bus geworpen te worden, maar er moest worden aangebeld en de kaart afgegeven. Van Thijn deed dat dan op de uitgekozen dag nog eens dunnetjes over en het bezoek

werd afgesloten met een soort 'spreekuur' in de wijk (b.v. in een school, buurthuis of café) voor iedereen die nog wat wilde vragen. Ook die mogelijkheid stond aangekondigd op de kaart.
Als de kaarten goed werden uitgezet was deze manier van werken zeer suksesvol. Er konden, ook in relatief korte tijd, veel mensen bereikt worden. De 'buurtbijeenkomsten' werden goed tot zeer goed bezocht.
Deze manier van werken stelt vrij hoge eisen aan de aktiviteitsgraad van de afdelingen. In sommige afdelingen gaat het beter dan in andere, dat is nu eenmaal zo. Maar het moet gezegd, dat de meeste afdelingen het snel hebben opgepakt en we zijn ervan overtuigd dat, als dit bij een volgende kampanje weer wordt gedaan, nog meer afdelingen hierop in zullen gaan.

TOURNEE
Al meer malen heeft een 'kris-kras-tournee' of een 'witte vlekken plan' een rol gespeeld in de verkiezingskampanjes van de PvdA:in '66, in '77 en in '82. Tournees, die in opzet echter nogal wat verschil laten zien. Doel van de tournee '82 was om spreiding te krijgen in de aktiviteiten van de top en om het idee van 'naar de kiezers toe' enige body te geven. De tournee was dus nauw verbonden met het canvassen, waarover elders in deze evaluatie al het een en ander is gezegd. De canvasaktiviteiten incl. het verspreiden van de canvaskaarten werden door 'Amsterdam' als een zeer dwingende voorwaarde gesteld voor een bezoek met de tournee.

DE BUS
Er was zeker een opvallend verschil met de voorgaande keren, dat er een tournee is geweest. Was men vroeger de bus niet in te krijgen (sommigen op het partijbureau herinneren zich eenzame tochten naar Oost-Groningen met alleen de chauffeur ...), nu deed zich het omgekeerde voor. Naarmate de roem van de bus zich zelfs via de media verder verspreidde werd de bus voller. En de bus was er dan ook naar. Want wijs geworden van alle evaluaties van voorgaande tournees, werd besloten de bezwaren zoveel mogelijk te ondervangen.
Er werd gekozen voor een bus, voorzien van radio/tv/video en telefoon. Voorzien van gelegenheid om te vergaderen; om koffie of wat anders te drinken. Zo werden de voordelen toch gehandhaafd: met z'n allen zoveel mogelijk overal op tijd aanwezig en de nadelen - niet bereikbaar, niet geinformeerd over radio/tv - werden zo goed mogelijk ondervangen. Er is uiteraard kritiek geweest in de zin van "luxe", "geldverspilling" en dergelijke meer. Maar - mede namens iedereen die regelmatig mee is geweest - kunnen we deze manier van vervoer, met deze bus zeer aanbevelen.

BIJEENKOMSTEN

Er werden zes grote, regionale bijeenkomsten gehouden. Doel van die bijeenkomsten: het informeren en stimuleren van kader en gewone leden en met name die laatste groep en ze enthousiasmeren om er weer 'tegen aan te gaan'.

Er werd gestart op 16 augustus in het Casino in Den Bosch. De bijeenkomst die tevens de start van de kampanje markeerde.

Achtereenvolgens kwamen toen Rotterdam op 21/8 in de Weena-Hal (de vroegere Menkenhal), Assen op 25/8 in Zaal Bellevue, Maastricht op 27/8 in het Staargebouw, Arnhem op 28/8 in de Stadsschouwburg en tot slot Amsterdam op 4 september in de Eden-hal. Op al die bijeenkomsten speelde onze vaste band "De Naaldhakken". Daarnaast waren er optredens van o.a. Gerrie v.d. Klei, Wim Hogenkamp, Jan Rot, Stem des Volks, The Highmore Jazz Band, de Zangeres zonder Naam, Frans Halsema en het Strijdkwartet.

De avonden waren opgezet met een soort forum, waarin een bekend journalist regionale kandidaten en 'kopstukken' interviewde. Dit werd gedaan door o.a. Max de Bok, Ilona Visser en Wouter Gortzak. Een en ander dus afgewisseld met amusement en aan het eind van de bijeenkomst een speech van Den Uyl.

SPREKERSKOÖRDINATIE

Via het systeem dat bij de vorige verkiezingen in '81 ook uitstekend heeft gewerkt met een aantal formulieren en een groot planbord waarop kandidaten en hun verplichtingen visueel zijn weergegeven, werd ook nu weer begonnen. Het aantal aanvragen van scholen, universiteiten e.d. was in eerste aanleg beduidend minder dan in voorgaande jaren. De zomerperiode is hier niet vreemd aan. Ook het aantal vragen uit het land viel mee, hier speelde o.i. een kombinatie van faktoren: de zomer (met veel mooi weer, hetgeen de animo voor warme, rokerige zaaltjes toch al doet afnemen), het feit dat veel afdelingen de verzoeken vanuit Amsterdam ter harte hadden genomen om zich meer te richten op het canvassen en de korte duur van de kampanje. Men had gewoon de tijd niet om allerlei zaken te organiseren.

Er was nú, in tegenstelling tot '77 en '81, eigenlijk maar één iemand fulltime met de sprekerskoördinatie bezig. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat de kandidaten - behalve de topsprekers (de ex-ministers, partijvoorzitter en fraktievoorzitter en de vrouwelijke staatssekretarissen) door hun gewest geblokkeerd werden voor aktiviteiten in het eigen gewest. Pas als er op de Witsenkade iemand (een specialist b.v.) nodig was in een ander gewest, werd kontakt opgenomen met degenen die de sprekerskoördinatie in het gewest voor zijn/haar rekening nam. Alle aanvragen voor scholen, bejaardenhuizen, derden zoals JOVD en CDJA, werden direkt doorgezonden naar de gewestelijke koördinatoren voor afhandeling.

SPREKERSDOKUMENTATIE
De sprekersdokumentatie werd nu met Witsenkader verzonden, de aktuele dokumentatie ging rechtstreeks apart naar de 'topsprekers' en later nog in Witsenkader mee.

KAMPANJEMAKERS
Sinds '77 bestaan de kampanjemakers. Een groep 'kreatieve mensen uit het vak', die op basis van de door het kampanjeteam en partijbestuur bepaalde strategie de kampanje 'een gezicht' geven.
In '82 bestond de klub uit de volgende personen: Evert Bosman, Jan van Ingen Schenau en Frans v.d. Linde namens bureau BBK, Herman Dommisse, Herman Blokpoel, Herman Obdeijn (niet de gehele periode) Willem de Jong en Jack Gadellaa namens de Beuk, René Coëlho, Sjef Rademakers, Alexander Pola. De vergaderingen werden voorgezeten en begeleid door Kees Bode.
Mede gezien de zeer korte kampanjeperiode werd dit jaar voor het eerst een splitsing gemaakt tussen de twee 'groepen' in de kampanjemakers; die van de schrijvers en die van de televisiemakers. In de kampanje wordt altijd extra zendtijd verkregen in het kader van de zendtijd politieke partijen en die zendtijd wordt ook door de kampanjemakers van een scenario voorzien.
De groep tekstschrijvers kwam in juni bij elkaar om te brainstormen over materiaal en invulling. Er werd van gedachten gewisseld over de keuzen voor de kampanje. Afspraken werden gemaakt voor het schrijven van de teksten. Zoals al eerder gesignaleerd, bracht het kongres (gelukkig) geen verandering in de door het partijbestuur voorgestelde strategie voor de kampanje.
De groep is daarna - na die eerste sessie - nog enkele malen bij elkaar geweest. Minder dan in andere kampanjes: enerzijds een gevolg van de vakantieperiode, anderzijds een gevolg van het feit dat er dit keer verhoudingsgewijs weinig folders en weinig advertenties zijn geplaatst. Het budget liet dat niet toe.
De televisieklub is ook enige keren bijeen geweest om te praten over de invulling van de extra zendtijd. Er werd gekozen voor het twee maal uitzenden van hetzelfde filmpje. Een produktie waarin Marcel van Dam aan de hand van een aantal dilemma's de positie van de PvdA nader probeerde aan te geven.
De kampanjemakers zijn in '77 ingesteld door Kees Bode, vooral om een wat bredere groep te creëren waarin ook meer vaardigheden waren ondergebracht, zoals tv-makers, tekstschrijvers, fotografen e.d. De splitsing zoals die in '82 is doorgevoerd, is goed bevallen. Of de vergaderingen wat opleveren is sterk afhankelijk van de politieke situatie: is de strategie duidelijk en eenduidig, is er een verhaal waar iedereen zich in kan vinden en iedereen in gelooft. Wat dat betreft

was de situatie in '82 bijna ideaal. Het materiaal is dan ook - zelfs in het land - met enthousiasme ontvangen.

ADVERTEREN
Er werd niet veel geadverteerd, maar wel anders dan andere keren. Gekozen werd - op basis van onderzoekgegevens van o.a. de Hond - om te adverteren in omroepbladen (de Tros weigerde overigens een advertentie van de PvdA, naar hun zeggen van alle politieke partijen) Avro's Televizier en Veronica.
Er werd een dubbele pagina geplaatst in Story in de week voor de verkiezingen.
In de dagbladen werd gekozen voor een advertentieserie in de zes dagen voor de verkiezingen op de voorpagina van een geselekteerd aantal dagbladen. Lange tijd zag het er niet naar uit, dat er voldoende geld beschikbaar zou zijn voor een laatste dag-advertentie, maar ten lange leste lukte dat toch. Er werden nogal wat varianten doorgevoerd van 1000 mm. IM met steunkleur tot aan een hele pagina met foto en zonder kleur. Via deze methode lukte het om in bijna alle Nederlandse dagbladen een advertentie te plaatsen.

RADIO EN TV
De aanvragen voor radio- en tv-debatten kwamen binnen de dag nadat het kabinet was gevallen. Ook nu weer werd, evenals in '77 en '81, overleg gepleegd met de andere drie partijen over het al dan niet aannemen van uitnodigingen. Het ging hier om een overleg tussen de kampanjeleiders/voorlichters van de verschillende partijen. Door dit overleg werd ook bereikt dat partijen niet tegen elkaar uitgespeeld konden worden door de media. Er was weinig echt nieuws onder de zon bij de tv-debatten. Het enige andere was een debat, dat onder de titel "het kroonprinsen-debat" de geschiedenis is ingegaan: Van Dam/ v.d.Louw versus Lubbers/De Koning. Een debat, uitgezonden op de maandag voor de verkiezingen door de Vara. Verder hadden we als PvdA niet te klagen over de belangstelling op tv in die laatste dagen voor de 8e september . Op 4 september een voorzittersdebat bij de NCRV: v.d. Berg, Kamminga, Van Berkom en Bukman, op zondag 5 september een portret annex interview met Den Uyl door Frits Bom bij de Vara, op maandag het hierboven genoemde 4 debat en op de dinsdag het alom verwachte lijsttrekkersdebat. Het voert te ver om alle rubrieken en programma's waaraan is meegewerkt hier op te noemen. Eén onderdeel kan nog genoemd worden: Den Uyl schreef een column in De Telegraaf.

SPANJE-KRANT
Vakantie. Veel van de Nederlanders die naar het buitenland gaan, gaan naar Spanje, Frankrijk of Duitsland. Denkend via de lijn "met

welke zusterpartij hebben we goede kontakten" en "waar vind je Nederlandse vakantiegangers gekoncentreerd op enkele punten" werd het idee van een Spanje-krant geboren. Een Nederlandstalige krant van 4 pagina's, die door de leden van de PSOE aan de Spaanse stranden verspreid zou moeten worden. Een krant met niet al te zwaarwichtige informatie, maar gewoon leuk en aardig om te lezen. De kontakten met de PSOE werden gelegd en het plan werd gerealiseerd. Het leidde tot de Roos aan het Strand Krant. Een onderdeel van de kampanje dat veel aandacht heeft gekregen in de pers hier in Nederland en dankzij de inzet van de PSOE tot een sukses is geworden.

BROCHURE DEN UYL
In '81 hield Den Uyl zijn inmiddels befaamd geworden Paradiso-rede. De tijd is voortgeschreden en er bestond wel behoefte aan opnieuw een dergelijk onderdeel in de kampanje. Een zo grote speech zat er eigenlijk - mede gezien weer de korte kampanje - niet echt in. Besloten werd toen tot een brochure, een klein boekje. Een boekje, dat in rap tempo door de huisdrukkerij in een oplage van 3.000 werd aangemaakt en door de BBK over een 100-tal geselekteerde boekhandels werd verspreid. Ook hier werd de pers weer ruimschoots mee gehaald.

UITSLAGENAVOND 8 SEPTEMBER
De Meervaart was de lokatie voor de uitslagenavond. De gebruikelijke opzet van dat soort avonden, een kombinatie van uitslagen kijken en tussendoor een programma op een toneel werd ook nu gehandhaafd, met dat verschil dat het aksent nu wat sterker op de uitslagen lag. De uitslagen kwamen via een zeer groot scherm, dat in de foyer stond opgesteld, binnen. John Jansen van Galen presenteerde het programma tot volle tevredenheid van alle aanwezigen. En na een aanvankelijk toch wel teleurstellende uitslag werd het steeds beter. Totdat - net nadat de 2 triomfantelijk op het podium was vervangen door nummer 1 - een bommelding een einde maakte aan een suksesvolle uitslagenavond.

FEEST 12 SEPTEMBER
Omdat de uitslagenavond zo vervelend was afgelopen besloot de kampanjeorganisatie er onmiddellijk wat aan te doen en de zondag erna werd een groot feest georganiseerd. Alweer in de Meervaart; met een rode roos in de hand kon men naar binnen. Een feest waar gelukkig weer heel veel mensen - die allemaal telefonisch waren benaderd - aanwezig waren, waaronder vele kampanjenetters. Al met al werd het een zeer geslaagd feest.

MATERIAAL
Op basis van het budget wordt vastgesteld welk materiaal er gemaakt zal worden. Hierbij spelen de wensen van de gewesten uiteraard ook een rol. In deze verkiezingen werden de volgende items aangemaakt:

Cijferaffiches
750.000 A-4, waarvan 140.000 met een ledenwerftekst op de achterzijde 50.000 met de strips van Peter van Straaten op de achterzijde (telkens een kombinatie van 3) 150.000 klein formaat (38x56) 75.000 middenformaat (60x89)

Thema-affiches
8.500 op het middenformaat 15.000 op groot formaat (89x118) 350.000 posters op een 'nieuw' formaat t.w. 33.5 x 15 cm.
Daarnaast werden er 100.000 A-3 affiches gemaakt met de strips van Peter van Straaten aan voor- en achterzijde.

Folders
Een 4 pagina folder op A-3 formaat met als belangrijkste boodschap: de PvdA heeft gekozen. Hiervan werden er - inclusief de bijbestellingen van de gewesten - 1.6 miljoen besteld. Omdat er relatief weinig materiaal beschikbaar was werd besloten dat de gewesten van dit onderdeel tegen betaling (fl 400,- per 10.000) konden bijbestellen. Maar alleen op 'gewestelijk niveau'.
500.000 A-4 folders Werk
500.000 A-4 folders Vrede en Veiligheid
200.000 kranten met het verkiezingsprogramma Eerlijk Delen.

Diversen
Onder de noemer spiegels en kralen werden gemaakt:
2.400 handdoeken
25.000 ballpoints
100.000 ballonnen
50.000 buttons
1.000 canvasbuttons
50.000 draagtassen
6.000 fietsvlaggen en
275.000 stickers.
Al deze materialen (behalve de canvasbuttons, die werden tijdens de tournee aan de deelnemers utigedeeld) werden bestelbaar gemaakt met een kaart, waarop ook de kosten vermeld stonden. Aan de hand van deze kaart werden de bestellingen geregistreerd en ditmaal gold: wie het eerst komt die het eerst maalt. Door de korte voorbereidingstijd en de zomersluitingen van enkele van de fabrikanten was het namelijk niet mogelijk om tussentijds de oplages te verhogen.

AKTIESEKRETARIAAT

Zoals al in het vorige organisatorische verslag staat, heeft het aktiesekretariaat zich in september, oktober en november voor 90% bezig gehouden met de organisatie van de grote anti-kernwapendemonstratie op 21 november 1981 in Amsterdam. Dit alles vanzelfsprekend in samenwerking met het internationaal sekretariaat. De aktiemedewerker had samen met internationaal sekretaris Maarten van Traa zitting in het organisatiekomitee. Dit komitee was politiek verantwoordelijk voor de demonstratie en bestond uit vertegenwoordigers van de verschillende deelnemende organisaties. De uitvoerende werkzaamheden voor de demonstratie waren gedelegeerd aan het werkkomitee, waarvan de aktiemedewerker voorzitter was.
Het is niet mogelijk alle werkzaamheden uit deze periode op te sommen. In dit jaarverslag slechts een globaal overzicht:
- het daadwerkelijke organisatiewerk voor de demonstratie
- het motiveren van de PvdA-afdelingen, gewesten etc.(o.a. via Voorwaarts
- het informeren van partij- en dagelijks bestuur over de gang van zaken.

De ervaringen met het voorbereiden van deze demonstratie hebben er toe geleid, dat na afloop een evaluatie is gemaakt. Hoofdpunt hierin is, dat het inschakelen van de partij en partijgenoten voor een dergelijke aktie niet overal even gemakkelijk is gegaan. Op dit punt zal de partijorganisatie beter moeten gaan funktioneren. Het aktiesekretariaat zal daartoe voorstellen aan het partijbestuur doen.
In december 1981 vond de machtsovername in Polen plaats. Op 14 december organiseerde de partij een demonstratieve bijeenkomst in Den Haag voor de Poolse Ambassade. Hierbij werd met verschillende andere partijen en organisaties samengewerkt, maar de organisatie was in handen van het internationaal en het aktiesekretariaat. Op 19 december was er een landelijke Polen-demonstratie in Amsterdam. Ook hieraan deed de partij mee. Het aktiesekretariaat nam deel in de organisatie.
In januari 1982 werd de partij uitgenodigd deel te nemen in de organisatie van een zogeheten "Nederland No Nukes-festival". Aan de hand van de film over de Amerikaanse "No Nukes"-beweging zou in Nederland op dergelijke wijze een anti-kernenergie- en anti-kernwapenfestival opgezet moeten worden. De film werd in Nederland uitgebracht door een commerciële filmdistributeur. Na het bijwonen van een bijeenkomst adviseerde het aktiesekretariaat om niet deel te nemen in deze aktiviteit, omdat de motieven van de filmdistributeur niet duidelijk waren. Op een later moment is het Landelijk Energie Komitee wel in de organisatie van het festival gestapt. Al tijdens de voorbereidingen ontstonden felle diskussies over deze deelname en na afloop

konkludeerde men, dat het niet verstandig was geweest.
In februari werd de partij uitgenodigd zitting te nemen in het "Platform Nederland Atoomvrij", een ad-hoc komitee ter voorbereiding van een grote landelijke protestbijeenkomst tegen kernenergie. De aktiemedewerker nam namens de partij deel aan de vergaderingen. Helaas bleek rond begin mei, dat de plannen van dit platform op zo'n felle tegenstand stuitten bij delen van de anti-kernenergiebeweging, dat ze geen doorgang konden vinden. Het platform werd eind mei opgeheven.
De maanden maart en april werden vooral gebruikt voor het voorbereiden van het in de pb-beleidsnota genoemde aktieplan. Daarnaast werkte het aktiesekretariaat gedeeltelijk mee aan het voorbereiden van de verkiezingskampanjes van dat voorjaar. Ook het afhandelen van de 21 november-demonstratie, de aktiviteiten van het Polen Komitee en het al genoemde platform Nederland Atoomvrij namen veel tijd in beslag. Tot slot werd in deze periode opnieuw kontakt opgenomen met enkele gewestelijke besturen, in het kader van de rondgang langs alle gewesten. (Zie vorig jaarverslag.)
In de maand mei besteedde de aktiemedewerker veel tijd aan de voorbereidingen voor de grote partijdag in Tiel op 31 mei. In de zomerperiode waren er geen bijzondere aktiviteiten van het aktiesekretariaat naast de al genoemde.
Het laatste deel van de verslagperiode, de maand september, werd vooral in beslag genomen door het werken aan het aktieplan. De extra verkiezingen voor de Tweede Kamer hadden de voorbereidingen zowel als de uitvoering danig in de war gebracht. Met name de mogelijkheden om partijafdelingen te vragen mee te werken aan een aktie waren in die verkiezingstijd natuurlijk gering. Bovendien gaf de veranderde politieke situatie aanleiding tot herziening van het plan.
Verder was de aktiemedewerker in deze periode betrokken bij de onderhandelingen met het Palestina Komitee over een demonstratie tegen de verschrikkelijke gebeurtenissen in Libanon. Helaas bleek het niet mogelijk met de organisatoren van deze demonstratie tot overeenstemming te komen.
Op een heel ander terrein bleek het ook niet mogelijk om het eens te worden met de organisatoren van een demonstratie, te weten de demonstratie in Kalkar op 2 oktober. De Nederlandse kant van de organisatie vroeg of de Partij van de Arbeid onder een advertentie wilde staan die een oproep tot deelname bevatte. Over de inhoud van die oproep was slechts op één punt een probleem: de opstellers van de advertentie weigerden de tekst zo aan te passen, dat expliciet voor een vreedzame demonstratie werd opgeroepen. Van de kant van het partijbestuur werd gesteld, dat de Partij van de Arbeid alleen oproept voor een demonstratie als de zekerheid bestaat dat alles in het werk is gesteld om de demonstratie vreedzaam te doen verlopen.

KOMMISSIES

Evaluatie kongresprocedure

In het verslagjaar bestond de kommissie uit de partijgenoten J. van Dijk, A. Goedmakers, A. Grewel, G.J. Heyne den Bak, A. de Jong, H. Kurvers, H. van Leeuwen en W.J. van Velzen.

In het voorgaande organisatorische verslag is gemeld, dat de kommissie bezig was met het opstellen van het eindverslag. De verwachting zou dan ook gerechtigd zijn dat nu gemeld wordt dat het eindverslag inmiddels is verschenen. Echter, diverse ontwikkelingen omtrent de kongresprocedure hebben geleid tot de beslissing van eindrapportage af te zien.

De kommissie ontleende haar bestaansrecht aan een besluit van het 16e partijkongres in oktober 1977 als gevolg op het besluit van het buitengewoon kongres van januari 1977. Dat besluit hield in, dat er een proef genomen zou worden met een nieuwe kongresprocedure, welke vervolgens door de kommissie geëvalueerd zou worden. Voornaamste verschillen met procedures daarvoor waren, dat een kongresonderwerp in twee ronden behandeld wordt, waarbij de eerste - meningsvormende - ronde ondersteund wordt door scholingsmateriaal. Bij de tweede - besluitvormende - ronde worden dan de resultaten van de eerste ronde betrokken.

De eerste ervaring met deze twee-ronden-struktuur is opgedaan tijdens de vaststelling van het verkiezingsprogramma Weerwerk. Een belangrijke rol daarin hebben de vijf intergewestelijke vergaderingen gespeeld, die - conform het kongresbesluit van januari 1977 - een duidelijke zeeffunktie vervullen, waardoor de diskussie op het kongres zich kon toespitsen op hoofdpunten. De daarop volgende kongressen, te weten het 18e partijkongres van oktober 1981, het raads- en statenkongres van februari 1982 en het buitengewoon kongres ter vaststelling van Eerlijk Delen in juli 1982, kenden de twee-ronden-struktuur niet. Wèl is bij het verkiezingskongres van juli 1982 gebruik gemaakt van vijf intergewestelijke vergaderingen, die wederom hun funktie hebben bewezen. Bij de opzet van het 19e partijkongres in april 1983 is rekening gehouden met een twee-ronden-struktuur voor wat betreft het onderwerp onderwijs. Deze opzet werd doorkruist door het besluit op het buitengewoon kongres van 13 februari 1982 om onderwijs te vervangen door arbeid, terwijl dat op hetzelfde werkschema afgehandeld moest worden. Doordat scholingsmateriaalover arbeid later gereed kwam dan dat voor onderwijs het geval zou zijn geweest, kwam de meningsvormende ronde over arbeid nagenoeg te vervallen. Ten behoeve van de meningsvorming is wel in juni 1982 aan alle leden het SVP-werkboekje Werk genoeg toegezonden, terwijl de afdelingen tegelijkertijd voorzien werden van de ontwerp-resolutie Arbeid in 10% van het ledental. In augustus/ september 1982 vonden de be-

sluitvormende vergaderingen plaats.
Naar de mening van de kommissie bevindt de twee-ronden-struktuur zich niet meer in een proefstadium, maar is dat gewoonte geworden voor die onderwerpen die zich daartoe lenen. Wel is afgeweken van toezending van het materiaal aan elk lid. Om financiële redenen ontvangen de afdelingen het materiaal voor 10% van het aantal leden; bijbestelling is mogelijk. De ervaringen daarmee opgedaan stemmen tot tevredenheid. De kommissie acht verdere evaluatie niet zinvol. Zij ziet haar werkzaamheden, ook al heeft ze geen eindverslag opgesteld, als beëindigd.

Financiële kommissie
De samenstelling van de financiële kommissie, waarvan de leden door de partijraad worden gekozen, ziet er als volgt uit:
H. Rosenberg (Utrecht), voorzitter
A. van der Zijpp (Haarlem), vice-voorzitter
J.H. Andriessen (Groningen)
J. van Ark (Zaandam)
P.A.G. Lansbergen (Amsterdam) bedankte tijdens het verslagjaar als lid en hiervoor in de plaats werd door de partijraad gekozen
E. Berg (Ede)
A.P. Ranner (Leiden)
H. Snijders-Borst (Den Haag.

Namens de partij nemen aan de vergaderingen deel: W.J van Velzen (sekretaris), W.A. Vermeend (penningmeester), P.J. Knollema (beheerder) en H. Veen (hoofd administratie en tevens sekretaris van de kommissie).
Tijdens het verenigingsjaar is de kommissie zeven maal bijeen geweest om de lopende zaken, zoals afsluiting, begroting en budgetbewaking te bespreken. Voor het eerst werd bij de begrotingsaanbieding 1982/1983 ook een meerjarenraming gepresenteerd, waardoor inzicht kan worden verkregen in een visie op langere termijn. Mede aan de hand hiervan is het voor het partijbestuur mogelijk zijn prioriteiten vast te stellen. De verkiezingsuitslagen hebben uiteindelijk geen al te grote negatieve effekten gehad op de geraamde FBA-inkomsten.
Ondanks de drie verkiezingskampanjes was het, mede door het te verwachten overschot van het boekjaar 1981/1982, mogelijk deze te financieren zonder een aanslag op de vermogenspositie van de partij te doen. De hoge rentestand zorgde voor een recordbedrag aan extra inkomsten. Door de inmiddels ingetreden daling zullen toekomstige ontvangsten aanzienlijk lager komen te liggen. De in de partijbegroting op te nemen renteontvangst kan hierdoor onder druk komen te staan.

Ook in dit jaar konden de pensioenzaken nog niet worden afgerond. Het ziet ernaar uit, dat in 1982/1983 een en ander daadwerkelijk zijn beslag zal krijgen.

Kulturele minderheden
(Voorlopig) voorzitter: Arjen Kruyt
Sekretaris: Wout Nijland (EVS)

Op 17 juni 1982 werd de Kommissie Kulturele Minderheden nieuwe stijl opgericht. Deze kommissie is een voortzetting van de oude KKM, waarvan het eindrapport "Meer voor minder" op 1 december 1980 door het partijbestuur werd overgenomen. Tot de taakstelling van de kommissie behoort advisering van het partijbestuur en de Tweede Kamerfraktie ten aanzien van het beleid betreffende kulturele respektievelijk ethnische bevolkingsgroepen in Nederland.
De KKM zal in nauwe samenwerking met de Evert Vermeer Stichting een verbindingsschakel vormen tussen partijleden,die regionaal en plaatselijk aktief zijn en partijbestuur en fraktie, welke beiden in de kommissie vertegenwoordigd zijn. Teneinde slagvaardig te kunnen opereren is er een stuurgroep KKM gevormd, welke:
a) snel rond aktuele minderhedenvraagstukken het partijbestuur en de fraktie kan adviseren;
b) de KKM-vergaderingen voorbereidt;
c) zorg draagt voor de opzet van een werkplan van de KKM.
In het werkplan wordt voorzien in tal van aktiviteiten welke erop zijn gericht de doelstellingen van de KKM te realiseren.

1. Het doel moet zijn buitenlanders te aktiveren en te betrekken bij het partijwerk en omgekeerd de partij meer rekening te laten houden met de belangen van de minderheden.
2. Het middel daartoe is het vormen van regionale permanente groepen van gemengde samenstelling, zoals die al in EVS-verband bestaan (netwerk).
3. Begin 1983 zal het partijbestuur een konferentie rond huisvestingsbeleid minderheden organiseren, welke door de KKM-konferentiekommissie zal worden voorbereid samen met het partijbestuur, EVS en mogelijk ook SGGP.
4. De KKM is van plan om begin 1983 een ontmoetingsdag voor minderheden te organiseren; bij de werving van deelnemers zullen de plaatselijke afdelingssekretarissen worden betrokken.
5. Via een drempelkursus voor minderheden wordt geprobeerd minderheden (PvdA-leden en -sympathisanten) meer bij het partijwerk te betrekken.
6. Bekeken zal worden of er aanleiding bestaat om de nota "Meer voor minder" te aktualiseren.

al de kommunikatie tussen Kerken, Humanistisch Verbond en de PvdA.
In Trefpunt zitten mensen, lid van de PvdA en op posities in Kerk of Humanistisch Verbond, die belangrijk zijn qua informatiestroom.
Achtergrond van het opzetten van Trefpunt was de relatieve onbekendheid van de PvdA met de ontwikkelingen binnen Kerken en Humanistisch Verbond. Vooral Kerken worden te vaak in CDA-kring gedacht, zonder oog te hebben dat er ook andere ontwikkelingen zijn. De situatie rond het IKV (Interkerkelijk Vredesberaad) is daarvan het beste voorbeeld. Naast de mensen uit Kerken en Humanistisch Verbond zitten er in Trefpunt M. v.d.Berg en S. Poppe voor het partijbestuur en enkele mensen uit het (Europese) parlement C.I. Dales, C. van den Heuvel, E. Herfkens en D.A.Th. van Ooijen. Daardoor is een goede uitwisseling en doorwerking in principe mogelijk.
In de beginperiode is vooral nadruk gelegd op informatieuitwisseling over IKV, OSACI (de bemoeienis van kerken met multinationals), etc.,etc.
De laatste tijd is de funktie van advisering en kommunikatie belangrijk geworden. Zo is bijv. de historische ontmoeting tussen de bisschoppen en de PvdA mede door Trefpunt voorbereid, alsook gesprekken met de Raad van Kerken. Naar buiten toe treedt Trefpunt op met zgn. hoorzittingen.
De eerste ging over het politiek spreken van de Kerken. Welk gewicht hebben uitspraken van Kerken op het gebied van samenlevingsvragen.
Daarin zijn drie niveaus te onderscheiden:
a. belijdenis (bijv. racisme is onverenigbaar met christelijk geloof);
b. overtuiging (gebruik en bezit kernwapens zijn uit den boze);
c. mening (om van kernwapens af te komen is de weg van het IKV een goede aanzet).

Om tot zulke uitspraken te komen laten Kerken zich in toenemende mate adviseren door deskundigen, die op het betreffende gebied gespecialiseerd zijn. Dit ter voorkoming van wereldvreemd idealisme.

Ook wordt uit de driedeling duidelijk, dat kerken niet menen dat elke uitspraak die ze doen direkt gezien dient te worden als laatste waarheid, maar wel als een diskussiebijdrage die op goede gronden gefundeerd is. Daarom dient de PvdA zulke uitspraken serieus tegemoet te treden en met zakelijke argumenten de diskussie aan te gaan. Juist daarom is Trefpunt als orgaan in de PvdA opgericht.
Ook is een hoorzitting geweest met industriepastores en hun achterban naar aanleiding van het rapport over arbeid van de PvdA.
In voorbereiding is een hoorzitting over minderheden met mensen uit Kerken en Humanistisch Verbond, die in de oude wijken namens dezen werkzaam zijn. Wat zijn hun ervaringen, wat kan de PvdA daar-

van leren?
De huidige voorzitter van Trefpunt is prof.dr. H.M. de Lange, de sekretaris is Bert Barends, te bereiken via Vereniging A.G. der Woodbrookers te Aerdenhout.

Werkgroep aktivering vrouwelijke leden
Deze werkgroep was na de bloeiperiode medio 1980 enigszins in de versukkeling geraakt. Gezien de nog lang niet achterhaalde taak van de werkgroep leek het zinnig haar toch weer tot leven te wekken. Dit is op de volgende manieren geprobeerd:
1. Er zijn nieuwe leden en een nieuw bestuur voor de werkgroep gezocht:
Liesbeth Baarveld (voorzitter), Annemarie Goedmakers (voorzitter), Ans van Hell (sekretaris), Marian van der Meer (not.), Irene Vorrink (not.), Toon v.d.Aa, Marlies Coomans, Jeanne Hoogendoorn, Lies Janssen, Monique Leyenaar, Wim van Velzen, Jaap de Visser, Klaas de Vries, Rita Weeda, Geke Werkman.
2. De problemen met de Rooie Vrouwen zijn besproken met de landelijke kontaktvrouw en de landelijke kerngroep. Het is de bedoeling om tot een duidelijke taakafbakening tussen de Rooie Vrouwen en de werkgroep te komen.
3. Er is een advies over het funktioneren van de werkgroep aan het partijbestuur gestuurd met als konklusies:
- het reglementsartikel over de 25% is zeker nog niet achterhaald; merkwaardig is in dit kader dat het partijbestuur een veel minder duidelijke taakomschrijving heeft dan de gewesten, misschien kan het huishoudelijk reglement wat dit betreft gewijzigd worden;
- er moet een duidelijke taakafbakening komen tussen de aktiviteiten van de Werkgroep aktivering vrouwelijke leden en de Rooie Vrouwen;
- de werkgroep moet nieuw leven ingeblazen worden door
  . verandering en aanvulling van de werkgroep, vooral ook uit verderweg gelegen gewesten
  . het opstellen van een werkplan, dat er vanuit gaat dat deze aktiviteit voorlopig landelijk op gang zal moeten komen
- opnemen van een begrotingspost voor deze aktiviteit landelijk. Het partijbestuur heeft nog niet gereageerd op dit advies.

4. De werkgroep is begonnen met het formuleren van doelstellingen en uitgangspunten om eind van het seizoen 82/83 met een werkplan te kunnen komen.
Lukt het de werkgroep niet om op deze termijn een werkplan af te leveren, dan lijkt het bestaan van de werkgroep niet meer zinvol, al is het percentage aktieve vrouwen in de partij te laag.

De Kommissie Kulturele Minderheden telt inmiddels 30 leden en vergadert telkens de laatste donderdagmiddag van de maand in Den Haag.

Midden- en Kleinbedrijf (MKB)
Aantal leden: 31
Voorzitter: Nora Salomons
Vice-voorzitter: Joop Zwarts
Vertegenwoordiger partijbestuur: Tineke Netelenbos

De partijkommissie heeft in het afgelopen begrotingsjaar 10 keer plenair vergaderd (27/10, 24/11, 7/1, 26/1, 23/2, 27/4, 25/5, 29/6, 24/8, 28/9).
Daarnaast is een aantal extra vergaderingen gehouden met een kleiner gezelschap.
Onderwerpen die aan de orde zijn geweest:
- inbreng begroting MKB '82
- inbreng detailhandelsonderwijs en reakties op nota
- WRR-rapport
- rapport-Wagner
- fiskale problematiek/zelfstandigenaftrek
- bespreking UCV
- knelpunten 4 grote steden
- inbreng aktieplan werkgelegenheid
- diskussie over opdrachtenstatuut
- wijziging wet op de ruimtelijke ordening
- behandeling resolutie Arbeid
- behandeling verkiezingsprogram Eerlijk Delen
- behandeling brief-Van Zeil (hoofdlijnen MKB-beleid)

Reglementenkommissie
In de verslagperiode bestond de kommissie uit de leden: P.M.G.P. Janssens, T. Netelenbos, H.G. Ouwerkerk, J.A. Ruarus (sekretaris), J. Schrik, J.M. van Veggel, W.J. van Velzen (voorzitter) en I. Vorrink.
De kommissie kwam vier maal bijeen en hield zich bezig met het opstellen van wijzigingsvoorstellen van de statuten, een nieuw kandidaatstellingsreglement voor de Tweede Kamer, reglementswijzigingen m.b.t. onverenigbaarheden van funkties, alsmede het preadviseren van de amendementen op de voorstellen voor de junipartijraad 1982.

Trefpunt voor levensbeschouwing in de Partij van de Arbeid
Het Trefpunt (zoals het in de wandeling wordt genoemd) is een kommissie, ingesteld door het partijbestuur. De taak van Trefpunt is voor-

REGIONAAL OVERLEG

SAMENSTELLING
Jacques Wallage, voorzitter
Martha Vonk, koördinator
Dré Dingemans, Harry van Duynhoven, Adriaan van Mierlo, Willem Peeters, Gerard Beukema, Harm Last, Freek Dijkhuizen, Annet v.d. Hoek, Remco Rood, Piet van Kuilenburg, Xander den Uyl, Paul Kapel, Ruud van Middelkoop, Emile Andringa, Piet de Noord, Piet Jonker, Piet de Ruiter, Jan Bijert, Piet Knollema, Martin Siers, leden.
Peter Smulders, namens het partijbestuur,
Ger Schinck/Jan Zoon namens de Eerste Kamerfraktie,
Piet de Visser, Hessel Rienks en Bonno Spieker namens de Tweede Kamerfraktie.

AKTIVITEITEN
Het overleg is in het afgelopen verslagjaar vier keer bijeen geweest. Het verslag van het vorig jaar werd afgesloten met het voornemen van het "overleg" om aanzetten te geven tot het formuleren van nieuwe beleidsuitgangspunten voor een in de toekomst na te streven nieuw regionaal sociaal-ekonomisch beleid.
Door verschillende oorzaken heeft het "regionaal overleg" het afgelopen jaar tamelijk gebrekkig gefunktioneerd. Bovendien lijkt enige onvrede te heersen over de formule van de samenstelling van het overleg. Tot een gedegen stuk, dat we aan het partijbestuur zouden moeten aanbieden als uitgangspunt voor het toekomstig PvdA-sociaal-ekonomisch regionaal beleid is het overleg mede niet gekomen, omdat menskracht voor de uitwerking van een inmiddels wel opgestelde lijst van aandachtspunten tot nu toe heeft ontbroken.
Onze hoop is wat dat betreft gevestigd op het werkplan voor 1983 van de Tweede Kamerfraktie, waarin die kracht wellicht beschikbaar komt. Het onderwerp is nog steeds de moeite van nadere uitwerking waard, omdat de diskussies over stimulerings- en achterstandsbeleid voorlopig nog niet uitgewoed zijn. Het overleg blijft streven naar een optimaal funktioneren.

PARTIJRADEN

18 december 1981
Deze partijraad was onder de noemer van artikel 27d van de statuten bijeengeroepen ter bespreking van de jaarverslagen 1980 van de neveninstellingen en onder de noemer van artikel 27a van de statuten -adviserende bevoegdheid- ter bespreking van de regeringsverklaring van 16 november 1981.
De verslagen werden voor kennisgeving aangenomen na een korte diskussie, waarin o.m. gevraagd werd
a. in het vervolg in de financiële verslagen naast de cijfers van de uitkomsten ook de begrotingscijfers op te nemen;
b. in een toelichting aan te geven waarom overschrijdingen van de begrotingsposten plaatsvonden, dan wel waarom bepaalde uitgaven bij de ramingen ten achter bleven;
c. de voornaamste posten in de toelichting te specificeren en in geval van sterke afwijkingen van het vorig jaar aan te geven wat hiervan de oorzaak was.
De uitspraken, gedaan bij de behandeling van het tweede onderwerp, zijn inmiddels opgenomen in het verslag van het partijbestuur 1980/1982.

18 en 19 juni 1982
Deze partijraad was onder de noemer van artikel 27d t/m l bijeengeroepen en was voor het grootste deel gewijd aan organisatorische ?n financiële zaken. De politieke uitspraken zijn opgenomen in het verslag van het partijbestuur 1980/1982.
De volgende besluiten werden genomen:

1. Vaststelling organisatorisch verslag 1980/1981
(artikel 27 lid d statuten)
a Pgn. W. de Jong voegt aan het verslag over de Eerste Kamerverkiezingen toe, dat bij de verkiezingen door uitruil van stemmen met klein links deze partijen in staat zijn gesteld een tweede zetel binnen te halen. Door onze steun aan D'66 is deze partij in staat gesteld de 3e en 4e zetel binnen te halen. Verder worden er vanuit de partijraad nadere vragen gesteld over het nog geen uitvoering geven aan het instellen van een kommissie kultuurpolitiek, het meer afstemmen van het werk van het aktiesekretariaat op maatschappij gerichte strategie, het ontraden van het aannemen van de motie over het aktiesekretariaat, het ontbreken van de verdere uitvoering van het werk van de kommissie Evaluatie verkiezingen 1981 en het eerder uitbrengen van een verslag van deze kommissie.

Namens het partijbestuur beantwoordt sekretaris Wim van Velzen de opmerkingen. De toevoeging over de EK-verkiezingen neemt hij graag over. Voor wat de kultuurpolitiek betreft wijst hij op het feit, dat het partijbestuur over 3 kommissies beschikt, die zich met specifieke terreinen van de kultuur bezighouden. Hij ontraadt aanneming van de motie over het aktiesekretariaat, vooral omdat in de nabije toekomst veel werk op dat sekretariaat afkomt (werkgelegenheid, in samenwerking met de funktionele werkgroep). In zijn korte bestaan heeft het aktiesekretariaat reeds zijn nut bewezen, o.a. bij de grote demonstratie van 21 november 1981.
Ook in de tweede ronde wordt vastgehouden aan motie 1 (onderzoek aktiesekretariaat). Bij stemming wordt deze motie echter verworpen. Motie 2 op het organisatorisch verslag (evaluatiekommissie verkiezingen) wordt aangenomen. Deze luidt:

Evaluatiekommissie verkiezingen
De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

- konstateert dat het evaluatieverslag niet in het najaar 1981 is uitgebracht;

- overweegt dat het uitbrengen van evaluatieverslagen over verkiezingen slechts zin heeft als dit redelijk kort na die verkiezingen gebeurt, opdat met de resultaten rekening gehouden kan worden bij het uitstippelen van de politieke lijn van de partij, mede ten behoeve van nieuwe verkiezingen;

- is van mening dat het partijbestuur eindverantwoordelijkheidmoet dragen voor genoemde evaluatieverslagen;

- is voorts van mening dat de planning van de evaluatie opgenomen dient te worden in het draaiboek, als genoemd in de motie inzake de verkiezingskampanje.

Vervolgens gaat de partijraad akkoord met de toevoeging aan het verslag over de EK-verkiezingen en wordt het organisatorisch verslag aldus vastgesteld.

b en c Naar aanleiding van de motie over de verkiezingskampanje wordt vanuit de partijraad melding gemaakt van de slechte ervaringen met het kampanjenet. Daarom wordt verzocht te zoeken naar een werkbare situatie met een goed opgezette kampanje. In relatie tot de motie over de arbeidstijdverkorting (ATV) wordt geïnformeerd of al onderzocht is hoe tot een gezamenlijke aktie met bv. de FNV geko-

men kan worden.
De partijsekretaris Wim van Velzen zegt in de beantwoording toe, dat hij bereid is bij de nu te houden verkiezingskampanje de motie terzake uit te voeren. Naar zijn mening wordt de funktie van het kampanjenet onderschat. Slechte ervaringen met het kampanjenet zijn terug te voeren op het feit dat in het begin de leden van de partij gedemotiveerd waren en moeilijk te mobiliseren. Tevens is een aantal leden afgehaakt vanwege de puur organisatorische taak van het kampanjenet.
Bij de opstelling van het verkiezingsprogram is er o.a. met de FNV kontakt geweest over de ATV.
Vervolgens wordt het preadvies op de motie inzake de verkiezingskampanje in stemming gebracht. Dat preadvies wordt aangenomen.
De aldus geamendeerde motie luidt:

Verkiezingskampanje
De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

- besluit het partijbestuur op te dragen een organisatorische opzet te ontwerpen en deze de partijraad voor te leggen, met inachtneming van de volgende elementen:
  1 aan de kampanje ligt een *draaiboek* ten grondslag, waartoe de gewesten worden gehoord (vertrouwelijk);
  2 *periodiek overleg* vindt plaats tussen een in te stellen kampanjekommissie (uit pb en fraktie) en de gewestelijke koördinatoren (mede ten behoeve van de signalen uit de partij).

Op de motie inzake de arbeidstijdverkorting heeft het partijbestuur een nieuwe tekst geschreven voor het laatste streepje, dat door de partijraad wordt overgenomen. De geamendeerde motie luidt als volgt:

Arbeidstijdverkorting
De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

- konstateert, dat in het werkgelegenheidsplan van minister Joop den Uyl een eerste planmatige aanzet is gegeven voor een eerlijke verdeling van het werk;

- overweegt, dat met name door middel van arbeidstijdverkorting deze eerlijke verdeling tot stand moet worden gebracht (Weerwerk, eis vrouwenbeweging) en
  dat het zeer verheugend is dat belangrijke delen in de vakbeweging

de arbeidstijdverkorting hoge prioriteiten geven (zie akties bijv. van de Dienstenbond);

- besluit, de eigen ideeën over ATV struktureel te gaan uitwerken in samenhang met de vakbondseisen.

2. Verslag Nederlandse leden van de socialistische fraktie in het Europese Parlement
(artikel 27 lid h statuten)
Op dit verslag zijn door de Amsterdamse partijraadsdelegatie schriftelijk vragen gesteld, die nader mondeling worden toegelicht en daarbij toegespitst worden op:

a. Hoe kan de positie van het parlement ten opzichte van kommissie en raad versterkt worden.
b. Wat is de overeenstemming tussen Tweede Kamerfraktie en Europese Parlement-fraktie over de voorwaarden die aan de middelen voor uitbreiding van de Europese Gemeenschap moeten worden gesteld.
c. Wat zijn de voorwaarden voor toetreding tot de Europese Gemeenschap van Spanje en Portugal.
d. Terughoudendheid fraktie ten opzichte van de plannen van Genscher.

Namens de Nederlandse leden beantwoordt Ien van den Heuvel de vragen. Zij wijst daarbij eerst op het feit, dat een jaarverslag nooit kan voorzien in uitgebreide verslaglegging van zaken die een rol hebben gespeeld en waarover de media gezwegen hebben.

a. Over de mogelijkheden van versterking van de positie van het Europese Parlement ten opzichte van kommissie en raad is door de socialisten Hensch en Van Miert een rapport opgesteld, dat voor iedereen ter inzage ligt.
b. Een overleg tussen de Tweede Kamerfraktie en de Nederlandse leden van de socialistische fraktie heeft geleid tot een formule, dat met het verhogen van de bijdragen uit de BTW-opbrengst een begin moet worden gemaakt met de hervorming van het landbouwbeleid en herstrukturering van de begroting van de EG.
c. Bij toetreding van Spanje en Portugal tot de EG moet gewaakt worden voor de belangen van de kleine ondernemers en boeren. De landen mogen zelf uitmaken of die belangen voldoende beschermd zijn.
d. Ten aanzien van de plannen van Genscher en Colombo bestaat terughoudendheid vanwege het gevaar van vluchten voor de reële problemen.

Internationaal sekretaris Maarten van Traa wijst hierna nog op het

belang van het lezen van het verslag en het aktiever bezig zijn met de buitenlandse politiek door de gewesten.
Vervolgens wordt het verslag goedgekeurd.

3. Voorstel individuele huursubsidie
(artikel 27 lid j statuten)
Vanuit de partijraad wordt gevraagd of de procedure versneld kan worden, zodat er nog wat van in het nieuwe verkiezingsprogramma kan worden opgenomen. Cock Kerling antwoordt namens het partijbestuur hierop, dat van de kant van de funktionele werkgroep Volkhuisvesting gepoogd is de diskussie te versnellen. Dat zou echter betekenen dat deze in een te kort tijdsbestek moet gebeuren, hetgeen onverantwoord is.
Gestemd wordt over de alinea Besluitvorming, die als zodanig wordt aangenomen. Deze luidt:

Besluitvorming
De funktionele werkgroep Volkshuisvesting zal aan het partijbestuur verslag uitbrengen van de diverse diskussies in relatie tot Weerwerk en dit verslag, indien mogelijk, laten vergezellen van een advies inzake een standpuntbepaling.
Op basis van deze gegevens zal het partijbestuur een standpunt innemen en deze zaak voorleggen aan partijraad of kongres.
Het partijbestuur zal voorts de Tweede Kamerfraktie verzoeken het uiteindelijke standpunt in haar opstelling ten aanzien van de woonlasten te verwerken.

4. Reglementswijzigingen
(artikel 27 lid l statuten)
Een aantal wijzigingen wordt aangenomen waaronder een aantal m.b.t. onverenigbaarheid van funkties, welke inmiddels in de reglementen zijn verwerkt. Voorts wordt een nieuw reglement kandidaatstelling voor de Tweede Kamer aanvaard.

5. Financieel verslag 1980/1981
(artikel 27 lid e statuten)
Gereageerd wordt op de overschrijding van de gelden voor de verkiezingskampanje.De voorgestelde procedure om dit te voorkomen wordt wat gering gevonden. Penningmeester W. Vermeend licht de in het financiële verslag verwoorde procedure daarop nog kort toe.
Zonder wijziging wordt het financiële verslag over 1980/1981 vastgesteld.

6. Décharge penningmeester
(artikel 27 lid e statuten)
De partijraad verleent décharge aan de penningmeester voor het gevoerde beleid over 1980/1981.

7. Meerjarenraming
(artikel 27 lid j statuten)
In de diskussieronde over de meerjarenraming wordt bezorgdheid geuit over het instellen van een kommissie die taken van neveninstellingen gaat toetsen aan de taken van het centrale apparaat. Daarnaast wordt gesuggereerd verandering te brengen in de personeelsomvang als mogelijke verlichting, aandacht gevraagd voor de moeilijke financiële situatie van de JS en steun gezocht voor enkele moties.
In eerste instantie beantwoordt partijsekretaris Wim van Velzen de vragen.
Binnen het partijbureau is al gekeken naar mogelijke efficiency, getuige Witsenkader. Nu de financiële nood zich laat voelen, is denken over afstoting van overlappende taken gerechtvaardigd. Het voorliggende stuk geeft een aantal mogelijkheden, maar is beslist nog niet uitgewerkt. Dat met het noemen van de neveninstellingen meteen de indruk wordt gewekt dat die instellingen ook werkelijk gekort zullen worden is onjuist en hij vindt de ingediende moties dan ook te voorbarig. Aanneming daarvan kan een goede beoordeling blokkeren. Reagerend op de opmerkingen van de JS ziet hij het als taak van de JS om samen met de partij de jongeren in het algemeen bij de PvdA te betrekken. Voorts hoopt hij dat te zijner tijd naar de partijraad toe een aantal scenario's kan worden voorgelegd. Met betrekking tot de opmerking over de personeelsomvang stelt hij dat de partij ook nog werkgever is. In de onderhandelingen met de vakbond komen vaak punten als ATV, deeltijdarbeid etc. naar voren en blijven zodoende de aandacht houden. Overigens zou het een fout uitgangspunt zijn de laatst bijgekomen taken (bv. aktiesekretariaat) ter wille van efficiency het eerst af te stoten. Alle taken moeten kritisch bekeken worden.
Partijpenningmeester Willem Vermeend gaat in op de motie, waarin gevraagd wordt overleg te plegen met de gewestelijke besturen en naar de partijraad van 1983 toe met een herziende meerjarenraming te komen. Namens het partijbestuur zegt hij toe aan die wensen tegemoet te komen.
In de tweede ronde wordt onder andere gevraagd om een bredere samenstelling van de kommissie.
Bij de beantwoording wijst de sekretaris er nogmaals op, dat twee moties een aparte status beogen te geven aan Rooie Vrouwen en EVS bij het te houden onderzoek. Een aparte positie is echter ongewenst en niet mogelijk. Aannemen van deze moties zal dan ook geen invoed hebben op de opdracht van het partijbestuur aan de kommissie. Dat werkt onredelijk naar de andere geledingen toe. Uitbreiding van de kommissie zal niet gebeuren; wel zal met de betrokken neveninstellin-

gen uitvoerig gesproken worden en zal bij dit onderzoek de financiële kommissie betrokken worden. Naar aanleiding van het kongresbesluit van oktober 1981 is reeds een kommissie voor efficiency ingesteld en hopelijk zullen de voorstellen van deze kommissie te zijner tijd tot de gewenste resultaten leiden.
De bij dit onderwerp aangenomen moties luiden:

Meerjarenraming en de EVS
De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

- heeft kennis genomen van het partijraadsstuk "Prioriteiten en meerjarenbegroting" (stuk G) waarin wordt gesteld dat bij een bezinning op prioriteiten de vraag gesteld dient te worden of het werk van de EVS in wezen niet gelijk is aan dat van de funktionele werkgroepen;

- overweegt dat:
  a. funktionele werkgroepen worden ingesteld door het partijbestuur ter voorbereiding en/of ter ondersteuning van het beleid van de partij en dat het partijbestuur de bevoegdheid heeft de werkzaamheden van de funktionele werkgroepen op te schorten;
  b. het partijbestuur het aantal leden van de werkgroep bepaalt, hen benoemt, schorst en ontslaat;
  c. de EVS een stichting is met een door de gewestelijke vergaderingen gekozen bestuur en gedragen door de werkgroepen in de gewesten;
  d. de EVS naast beleidsondersteunend ook vormend bezig is. Een belangrijke doelstelling van de EVS is aandacht te vragen voor de noden van de ontwikkelingslanden in alle geledingen van de partij en de strukturen bloot te leggen die aan die noden ten grondslag liggen. Dit alles met het doel partijgenoten er toe te bewegen aktief stelling te nemen voor de belangen van de ontwikkelingslanden;

- stelt vast dat:
  a. de EVS een specifieke eigen taak heeft binnen de PvdA, die van grote betekenis moet worden geacht;
  b. een vergelijking van EVS en funktionele werkgroepen duidelijk maakt, dat er sprake is van volstrekt anderssoortige organen;
  c. nu de ekonomische krisis de neiging vergroot om meer in beslag te worden genomen door de problemen dicht bij huis, de werkzaamheden van de EVS meer dan ooit noodzakelijk zijn.

Meerjarenraming en de Rooie Vrouwen
De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

- heeft kennis genomen van het partijraadsstuk "Prioriteiten en Meerjarenbegroting" waarin wordt gesteld dat het werk van de Rooie Vrouwen het meest een overlapping lijkt te vormen met het werk dat het partijbestuur doet om de centrale taken uit te voeren;

- overweegt dat:
  a. bij het scherper stellen van de prioriteiten het juist en redelijk is na te gaan waar taken elkaar overlappen en waar taken worden uitgevoerd die niet strikt noodzakelijk zijn;
  b. de Rooie Vrouwen een belangrijke taak vervullen in het steeds weer signaleren en onder de aandacht brengen van een aantal specifieke problemen die vrouwen in de maatschappij ervaren en waarvoor op politiek niveau een oplossing gezocht moet worden;
  c. deze problemen vaak onvoldoende aandacht krijgen in de normale partijorganen doordat daarin in meerderheid mannen funktioneren, die minder direkt met deze zaken gekonfronteerd worden;
  d. vrouwen, door hun opvoeding en dagelijkse werkzaamheden bepaald, vaak andere prioriteiten stellen en andere oplossingen voorstaan voor bepaalde problemen;
  e. de Rooie Vrouwen een belangrijke taak vervullen bij het opvangen van nieuwe partijgenoten voor wie de stap naar het funktioneren op politiek niveau vaak nog erg groot is;

- stelt vast dat:
  a. de Rooie Vrouwen een onmisbaar orgaan vormen binnen de PvdA;
  b. gelet op het bovenstaande, taken van het partijbestuur en de Rooie Vrouwen niet als overlapping beschouwd kunnen worden *omdat* ze soortgelijk zijn;
  c. alleen taken mogen vervallen wanneer duidelijk kan worden aangetoond dat hiermee geen wezenlijke aspekten van het huidige werk worden aangetast;
  d. bezuinigingen op het Rooie Vrouwenwerk alleen toelaatbaar zijn wanneer aanzienlijke bezuinigingen voor de gehele partij, in al zijn geledingen, onontkoombaar zijn geworden.

8. Begroting 1982/1983
(artikel 27 lid f statuten)
1. Algemene beschouwingen
Bij de bespreking hiervan wordt gevraagd om een nota over decentralisatie van het partijapparaat. Ontraden wordt het tekort op de begroting te verminderen door kontributieverhoging, omdat de leden op andere terreinen al te maken hebben met vermindering van de koopkracht. Met het werken met een niet sluitende begroting zou nu akkoord gegaan kunnen worden, als er volgend jaar maar een meerjarenraming naast de begroting gepresenteerd wordt.
Bij de beantwoording van de decentralisatiemotie verwijst partijsekretaris Wim van Velzen naar het reeds eerder door de partijraad behandelde rapport van de kommissie MEP, waarin ook het funktioneren van de gewesten is belicht. Verder is de kommissie, ingesteld naar aanleiding van het kongresbesluit van oktober 1981 bezig te onderzoeken of taken en zaken naar de gewesten en afdelingen toe niet efficiënter kunnen.
Partijpenningmeester Willem Vermeend wijst er nog op, dat de kontributieverhoging 5% bedraagt, terwijl de kostenstijgingen zo'n 6% zijn.
Namens de financiële kommissie (Fiko) licht Alfons Ranner de brief van de financiële kommissie toe, met name punt 2 (terugbrengen aantal bezoldigde bestuurders) in verband met ramingen en de begroting van volgend jaar.
Reagerend op de brief van de Fiko stelt de partijraadsdelegatie Noord-Holland-Zuid zich op het standpunt, dat nooit louter en alleen financiële situaties aanleiding mogen geven tot het bepalen van het aantal bezoldigde bestuurders.
Partijsekretaris Wim van Velzen blijft het opstellen van een nota over decentralisatie nu overbodig vinden. Beter is het de resultaten van de kommissie af te wachten en te werken aan praktische voorstellen.
De financiële kommissie gaat nog in op het terugbrengen van het aantal bezoldigde bestuurders, waarvan het besluit altijd nog later ingetrokken kan worden. Partijsekretaris Wim van Velzen antwoordt hierop, dat eerst helder moet zijn welke taken je wilt uitvoeren en hoeveel personen je daarvoor nodig hebt. Pas dan kunnen er verder financiële besluiten genomen worden. Na deze diskussie wordt de decentralisatiemotie ingetrokken.

2. Vaststelling uitgangspunten
Gevraagd wordt naar de aanvulling van het verkiezingsfonds met fl 150.000,- en het geraamde overschot over 1982/1983 op stuk D0 (hoe is dat nu al in te schatten?). Verder wordt steun gevraagd voor de moties betreffende het blad De Rooie Vrouw.
Partijpenningmeester Willem Vermeend: het tekort op de begroting is thans fl 53.000. Willekeurig bezuinigen op posten is niet gewenst. Het overschot dat vermeld staat in motie D0 gaat over het jaar 1981/

1982. Voorgesteld wordt om nu aan het kapitaal 2 ton te onttrekken voor de verkiezingskampanje. Vanwege het niet verkrijgen van rente over dat bedrag wordt aan de andere kant het tekort met plm. fl 16.000 verhoogd. Dat is gezien de nu ontstane situatie nodig. Het blad Rooie Vrouw: als de motie wordt aangenomen, betekent dat dat er fl 10.000 meer beschikbaar moet komen, en dat kan niet. Beter is het abonneebestand op te krikken door middel van een aktie, te financiëren uit het aktiefonds van de Rooie Vrouwen. In ieder geval is de uitgave van het blad voor dit jaar gegarandeerd.
Bij stemming wordt motie D0: aangenomen, hetgeen betekent dat de partijraad akkoord gaat met de volgende financieringsopzet:

1. In verkiezingsfonds aanwezig per 30-9-1982	fl 240.000,-
2. Overschot begroting 1981/1982 geraamd	350.000,-
3. Onttrekking kapitaal	200.000,-
4. Eventueel overschot staten- en gemeenteraadsverkiezingen	PM
5. Giro-verkiezingsaktie	PM

Het pb wijst erop, dat dit voorstel konsekwenties heeft voor de voorliggende begroting en de meerjarenramingen. De onttrekking aan het kapitaal van fl 200.000,- heeft een vermindering van rente-inkomsten tot gevolg van ongeveer fl 16.000,- op jaarbasis.

a. Inkomsten:	
- ledental 95.000 betalende leden	aangenomen
- vaststelling kontributiebedragen (verhoging 5%) en -schalen	aangenomen
- vaststelling inkomsten FBA/SGGP (2%)	aangenomen
- overige inkomsten	aangenomen
b. Uitgaven:	
1. Prijsstijgingen:	
- loonkostenstijging 6% op basis salarissen 31-12-1981	aangenomen
- algemene kostenstijging 6%	aangenomen
- energiekostenstijging 12% elektriciteit, 15% gas	aangenomen
- PTT-tarieven 6% op basis van het per 1-1-1982 geldende niveau	aangenomen
2. Afdrachten:	
- vaststelling afdrachten afdelingen, gewesten, kieskring Rijnmond, agglomeratie Eindhoven, streekfederatie Twente	aangenomen

3. Overige uitgaven:
Een motie, die uitspreekt dat eventuele exploitatietekorten bij de produktie van de Rooie Vrouw aangevuld zullen worden, wordt verworpen (50 voor, 51 tegen)
Een verzoek hierover nog schriftelijk te stemmen wordt eveneens verworpen.
De volgende motie wordt aangenomen:

Prijsstijgingen
De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

heeft kennis genomen van de koncept-partijbegroting 1982/1983 en de daarin vermelde algemene uitgangspunten;

- konstateert dat de algemene kostenstijging 6% zal zijn;

- konstateert verder, dat het blad Rooie Vrouw naar de mening van het partijbestuur kostendekkend dient te zijn;

- overweegt dat de begroting van het blad Rooie Vrouw tot gevolg zal hebben, dat de abonnementsprijs bij het huidige abonnementsbestand met ruim 25% zal stijgen;

- is van mening dat de abonnementsprijs van Rooie Vrouw met niet meer dan 6% mag stijgen en dat het daardoor te verwachten exploitatietekort gedragen zal worden door de partij.

3. Voorwaarts
Gevraagd wordt hoe het zit met het verschil van vijf duizend betalende abonnees op Voorwaarts. In de begroting wordt uitgegaan van 20.000 betalende abonnees, terwijl in het organisatorisch verslag een getal van 25.000 wordt genoemd. Verder wordt nadere uitleg gevraagd over de uitbreiding van de redaktie en wat voor effekten dat op lange termijn heeft.
Namens het partijbestuur beantwoordt partijvoorzitter Max v.d. Berg de vragen. Bij het vaststellen van het aantal betalende abonnees wordt ongeveer dezelfde marge aangehouden als bij het vaststellen van de partijbegroting. De uitbreiding van de redaktie is vooralsnog bepaald voor een jaar. Struktureel overwerk en daarvoor incidenteel oplossingen zoeken is ook in deze personeelssektor niet ideaal.
De partijraad verklaart zich vervolgens akkoord met de begroting van Voorwaarts, luidende:

UITGAVEN	begroting 1982-1983
salarissen en sociale lasten	207.900
bureaukosten	10.000
huisvestingskosten	22.600
drukkosten	308.000
verzendklaar maken	102.400
porti	214.300
foto- en tekenkosten	30.000
honoraria derden	30.900
computer/inningskosten	16.700
administratiekosten	21.100
reis- en verblijfkosten	4.600
overige kosten	3.500
abonneewerving	
	972.000
INKOMSTEN	
abonnementen 20.000x26,80	536.000
advertenties	
partijbijdrage	436.000
abonn. afd. en gewesten	
doorberekeningen	
	972.000

4. SGGP
De partijraad stemt in met de begroting van de SGGP, luidende:

BEGROTING 1983

SEKTIE GEMEENTE, GEWEST EN PROVINCIE

UITGAVEN	Begroting 1982	Begroting 1983
salarissen en sociale kosten		320.500
werkgroepen		6.000
honoraria derden		10.000
bureaukosten		15.000
huisvesting		40.400
bibliotheek		7.500
reis- en verblijfkosten medewerkers		5.300
accountantskosten		1.300

vergaderkosten	6.400
reiskosten bestuur	2.700
administratiekosten	38.200
diverse kosten	6.000
reservering t.b.v. verkiezingen	89.900

LOKAAL BESTUUR

drukkosten	95.000
verzendklaar maken	13.500
portikosten	13.300
vormgeving/lay-out	10.600
redaktiekosten en eindred.	2.000
honoraria derden	16.000
fotokosten	10.000
tekenkosten/illustraties	20.000
overige kosten	3.200
	722.800

INKOMSTEN

bijdrage PvdA uit SGGP-kontributies	700.000
abonnementen Lokaal Bestuur	22.800
Totaal	722.800

Hierna brengt het presidium de begroting in zijn totaliteit in stemming, die aldus door de partijraad wordt aangenomen.

De **kontributiebedragen** worden als volgt vastgesteld:

Kontributie per kwartaal

Bruto inkomen per jaar	was	wordt	+%
1.lager dan 16.000	6,00	6,25	4,2
2.tussen 16.000 en 22.500	12,70	13,15	4,3
3.tussen 22.500 en 30.000	18,50	19,35	4,6
4.tussen 30.000 en 33.000	25,10	26,25	4,6
5.tussen 33.000 en 38.000	33,50	35,20	5,1
6.tussen 38.000 en 52.000	45,75	48,25	5,5
7.tussen 52.000 en 65.000	67,50	71,50	5,9
8.tussen 65.000 en 78.000	102,00	108,00	5,9
9.tussen 78.000 en 98.000	120,00	127,00	5,8
10.tussen 98.000 en 110.000	140,00	148,50	6,1

Zij die een inkomen hebben, hoger dan 110.000 per jaar, zullen als volgt worden ingeschaald:
elke 10.000 bruto-inkomen meer dan 110.000 zal leiden tot een verhoging van het hoogste kontributiebedrag met telkens 10%.dus:
tot 120.000 per jaar 163,- per kwartaal
tot 130.000 per jaar 179,- per kwartaal
tot 140.000 per jaar 197,- per kwartaal
enzovoorts,enzovoorts
Voor leden zonder eigen inkomen geldt de laagste kontributie.

De **afdrachten** worden bepaald op:

vloerbedragen afdelingen	770x131.32(was132.32)	101.100
afdracht per lid per afdeling	95.000x8.64(was8.24)	820.800
vloerbedragen gewesten	18x21.884 (was23.152)	393.900
steunpunten gewesten	16x17.640(was17.640)	282.200
aktiviteitenpot afdelingen	95.000x2.52(was2.52)	239.400
afdracht per lid per gewest	95.000x3.-(was2.84)	285.000
spaartegoed t.b.v.afdelingen	4%van8.377.000	335.100
Rijnmond	10.700,-(was10.700,-)	10.700
agglomeratie Eindhoven	2.400,-(was 2.400,-)	2.400
agglomeratie Twente	5.000,-(was5.000,-)	5.000

vloerbedrag afdelingen	:aangepast aan ledencijfer plus 5%
afdracht per lid per afdeling	:plus 5%
vloerbedrag gewesten	:aangepast aan ledencijfer plus 5%
steunpunt gewesten	:bedrag bevroren
aktiviteitenpot afdelingen	:bedrag bevroren
afdracht per lid per gewest	:plus 5%
Rijnmond, Eindhoven, Twente	bedragen bevroren

Begroting 1982/1983

UITGAVEN	1982-1983
1. bestuur	1.075.900
2. service-apparaat	2.661.000
3. voorlichting en publiciteit	787.800
4. kongres en partijraden	125.000
5. sekretariaat en buitenland	380.800
6. rooie vrouwen	492.700
7. aktiesekretariaat	199.700
8. gebouw	177.200
9. diversen	280.100
10. internationale solidariteit	27.000
11. gewesten en afdelingen	2.531.600
12. verkiezingsfonds	274.000
13. wiardi beckman stichting	830.700
14. evert vermeer stichting	70.300
15. stichting vormingswerk	243.100
16. jonge socialisten	78.800
	10.235.700

INKOMSTEN	
kontributies	8.377.000
huren	369.000
renten	300.000
kontributies SGGP/FBA	1.018.000
overige ontvangsten	118.800
tekort	52.900
	10.235.700

9. Deeltijdarbeid bezoldigde bestuurders
(artikel 34 van de statuten)
Op de rapportage van het partijbestuur over deeltijdarbeid bezoldigde bestuurders is een motie ingediend, die nadere uitwerking (= wederom rapportage over deeltijdarbeid) vraagt van een in juni 1981 aangenomen motie. Vanuit de partijraad zelf klinken zowel geluiden die voor als tegen aanneming van deze motie zijn.
Op de diverse opmerkingen gaat partijsekretaris Wim van Velzen in door te wijzen op het strukturele karakter van het overwerk van de bezoldigde bestuurder. Het is heel wat anders als je het werken voor de partij náást je gewone werk doet, dan dat je al dagelijks voor de partij werkt. Het ene is ontspanning, het andere is struktureel overwerk. Als de bezoldigde bestuurders in deeltijd gaan werken, blijft de druk die er nu ook al is bestaan. Belangrijker is het strukturele overwerk aan te pakken. Ondanks het feit dat de indiener van de motie blijft verzoeken om een nadere repportage, wordt de motie verworpen. De rapportage van het partijbestuur, zoals vermeld in stuk H wordt door de partijraad aangenomen

10. Aantal en funkties bezoldigde bestuurders 1983/1985
(artikel 34 van de statuten)
Op het voorstel van het partijbestuur om voor de periode 1983/1985 te werken met vier bezoldigde bestuurders is een motie ingediend die voorstelt om te komen tot drie maal de normbetrekking op het partijbureau, waarbij de sekretaris een volledige betrekking vervult en de rest van de normbetrekkingen verdeeld wordt over voorzitter, internationaal sekretaris en landelijk kontaktvrouw.
Partijsekretaris Wim van Velzen ontraadt aanneming van deze motie, door te stellen dat hierover niet in eerste instantie op financiële gronden gediskussieerd moet worden, maar dat eerst gekeken moet worden welke taken er uitgevoerd moeten worden. Daarop dient het aantal bezoldigde bestuurders gebaseerd te zijn.
Bij de besluitvorming wordt de motie verworpen.
Van het voorstel van het partijbestuur wordt het eerste deel aangenomen, luidende:

I Het aantal bezoldigde bestuurders voor de periode '83/'85 vast te stellen op vier, te weten voorzitter, sekretaris, internationaal sekretaris en het bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden.

Het tweede deel van het voorstel, te weten de FBA-bijdrage voor iedereen vast te stellen op 2,35% van het politieke inkomen, is al in een eerder stadium ingetrokken.

11. Verkiezing leden financiële kommissie
(artikel 27 lid g statuten)
Er zijn vijf kandidaten voor vier plaatsen. De schriftelijke stemming geeft de volgende uitslag:

1. A. Ranner	90 stemmen
2. J. Andriessen	89 stemmen
3. E.L. Berg	89 stemmen
4. H. Snijders-Borst	87 stemmen

Deze vier zijn verkozen. Niet verkozen werd W. Etty; hij verzamelde 34 stemmen op zich.

12. Benoeming voorzitter EVS
Met het voorstel Eveline Herfkens te herbenoemen tot voorzitter van de Evert Vermeer Stichting gaat de partijraad akkoord.

13. Voorstel partijbestuur inzake een en dezelfde kandidaat op alle TK-kandidatenlijsten
Vanuit de partijraad wordt opgemerkt, dat niet zozeer in de partij dan wel in de pers de diskussie is gevoerd over het aanwijzen van een lijsttrekker, hetgeen betreurd wordt. Graag zag men de criteria vermeld waarop iemand tot lijsttrekker wordt aangewezen. Vanwege de diverse publikaties in de media wordt gevraagd naar de partij toe ten behoeve van het kongres een kort overzicht te geven van de gang van zaken. Dit mede in verband met mogelijke tegenvoorstellen op het kongres. Wat gaat er verder gebeuren als de beoogde lijsttrekker voorbehouden bij het program maakt? Hoe is de tussentijdse opvolging geregeld? Is het wel verstandig om met 1 lijsttrekker te komen als van tevoren bekend is dat deze de rit niet uitzit? Heeft het partijbestuur overwogen om voor die ene lijsttrekker met twee kandidaten te komen?
Bij de beantwoording licht partijvoorzitter Max v.d. Berg de gang van zaken toe.
Allereerst wijst hij er nog eens op, dat de procedure zo is, dat éérst het program wordt vastgesteld en dat daarna de lijsttrekker wordt aangewezen. Voorbehouden kunnen dus afgewogen worden. Indertijd heeft partijgenoot Den Uyl enige dagen bedenktijd gevraagd. Vervolgens heeft hij meegedeeld bereid te zijn, maar niet uit te sluiten

zich tussentijds terug te trekken. Daarnaast is er nog gediskussieerd over de opvolging, bij voorbeeld nr. 2 op de lijst, maar daarvan is afgestapt toen bleek dat Den Uyl weer bereid was. Mocht tussentijdse terugtreding aan de orde zijn, dan is het de partij die beslist wie als zodanig de opvolger wordt. Een voorstel om het partijbestuur op te dragen hiervoor een procedure te ontwerpen zal aan het kongres van 10 juli a.s. worden voorgelegd. Voorts zal voor de PvdA als inzet van de verkiezingen gelden de daden rond de breuk en het vast te stellen program. Wat betreft de kampanje lijkt het de voorzitter het beste als deze zo eensgezind mogelijk gevoerd gaat worden. Overigens zouden we het begrip 'partijleider' beter niet kunnen gebruiken, maar kunnen we beter spreken over lijsttrekker, fraktievoorzitter en partijvoorzitter.
In de tweede ronde wordt nog als punt naar voren gehaald hoe het te zijner tijd zit met de relatie aanwijzen van een opvolger/verkiezingsprogram. De partijvoorzitter antwoordt hierop, dat als tussentijds moet worden overgegaan tot aanwijzing van de nieuwe lijsttrekker, er maar één ding geldt, nl. het dan geldende verkiezingsprogram met de door het kongres politiek gedane uitspraken.
Bij de besluitvorming wordt het voorstel van het partijbestuur aangenomen. De inhoud daarvan is:

Voorstel partijbestuur aan de partijraad, bijeen op 18 en 19 juni 1982

I Te besluiten, dat bij de komende vervroegde verkiezingen op alle kandidatenlijsten de eerste plaats door één en dezelfde kandidaat zal worden ingenomen.

II Akkoord te gaan met aanwijzing van de lijsttrekker op het komende verkiezingskongres (10 juli 1982).

14. Status Weerwerk

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 18 en 19 juni 1982 te Amsterdam;

- overweegt dat - gezien de uitkomst van het program - voor een goede besluitvorming op het kongres en in de afdelingen duidelijk moet zijn wat de precieze status is van Weerwerk;

- stelt vast dat de begeleidende brief bij het ontwerpprogram niet bijdraagt aan de gewenste duidelijkheid;

- nodigt het partijbestuur met klem uit de gevraagde helderheid zo snel mogelijk te verschaffen, zodat aan de verantwoordelijkheid van het kongres materieel inhoud kan worden gegeven.

AKTIES

Werkgroep milieu en energie

In de verslagperiode bestond de werkgroep uit ongeveer 25 leden. Het presidium werd gevormd door Felix Rottenberg, Peter Kramer, Arie de Jong, Willem Kuiper, Annemarie Goedmakers, Gerben Poortenga, Jaap Jelle Feenstra en Stef Cornelissen (ambtelijke ondersteuning).
De leden van de werkgroep waren afkomstig uit partij en milieubeweging.
Conform het werkplan heeft de werkgroep zich niet beziggehouden met het oprichten van regionale werkgroepen, aangezien dat in het verleden onmogelijk was gebleken. In plaats daarvan is tijdens de verslagperiode de basis gelegd voor het blad Milieu-Actueel als informatiekanaal van en voor de partij. Het eerste nummer hiervan verscheen aan het einde van de verslagperiode.
Tijdens de verslagperiode is een aantal onderwerpen besproken en zijn adviezen uitgebracht over: het standpunt van de Partij van de Arbeid in de Brede Maatschappelijke Diskussie, de milieu- en energieparagraaf van Eerlijk Delen, Milieu-effekt rapportage, Ekologische bosbouw, Natuurbehoud, Scenario van het Centrum voor Energiebesparing.

Werkgroep ombudswerk

INLEIDING

Evenals andere partijaktiviteiten heeft het ombudswerk in dit verslagjaar te lijden gehad van de werkzaamheden voor de drie verkiezingen. In het vierde bestaansjaar van de funktionele werkgroep is op de winkel gepast, maar zijn weinig nieuwe initiatieven ontwikkeld. Momenteel zijn 181 afdelingen bij het ombudswerk betrokken (80/81: 194). De nota "Toegankelijkheid gebouwen" heeft veel waardering ondervonden. Helaas hebben weinig ombudsteams dit projekt als aktieprioriteit genomen, maar veel raadsfrakties zijn naar aanleiding van de nota met het onderwerp aan de slag gegaan.
De konferentie op 14 november 1981, met dit thema als onderwerp, was inhoudelijk een sukses, maar de opkomst viel tegen (60 deelnemers). Op 25 februari 1982 heeft de bijeenkomst plaatsgevonden tussen de gewesten en de landelijke werkgroep. Daar is een nieuwe werkplan vastgesteld. In dit plan ligt de nadruk op het uitwerken van de politieke vertaalfunktie van ket ombudswerk.

DE WERKGROEP

Aan het eind van het verslagjaar bestond de werkgroep uit de volgende leden:
Jan Mijnsbergen (Zeeland), Guus Maat (Utrecht), Piet Hutte (Fries-

land), Jo Koks (Noord-Holland-Noord), Thea Schuurman, Andries Knevel (Gelderland), Cock Kerling (voorzitter/pb-lid), Lia van Rossen (Zuid-Holland), Merlijn v.d. Wittenboer (Noord-Brabant-Oost), Ina Muller-van Ast (voorzitter Tweede Kamerfraktie-ombudsteam) en Peter Gemmeke (sekretaris).
In april heeft Jan Rijsdam zijn vervangende dienstplicht bij het ombudswerk beëindigd. Kees Frenay heeft hem als erkend gewetensbezwaarde vervangen. Peter Haartsen liep een jaar lang stage. In september 1982 is Fred Rijntalder hem opgevolgd.
De werkgroep vergaderde tweemaal per drie maanden.
Met de komst in november 1982 van Merlijn v.d. Wittenboer hoopt de werkgroep de vertegenwoordiging uit het zuiden te hebben versterkt.

OMBUDSWERK IN DE GEWESTEN EN AFDELINGEN
In dit seizoen heeft er een lichte daling plaats gevonden van het aantal teams. Het sekretariaat van de landelijke werkgroep heeft de meeste teams telefonisch benaderd om te onderzoeken in hoeverre zij nog daadwerkelijk funktioneren. Deze inventarisatie leverde een redelijk resultaat op. Opheffingen van teams en personeelswisselingen worden niet altijd doorgegeven. Een totaal overzicht van de kwantiteit en de kwaliteit van de aktiviteiten van de afdelingsteams blijft moeilijk te geven. De gewestelijke werkgroepen in Friesland, Zeeland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant-Oost funktioneren naar behoren. In deze gewesten komen de ombudswerkers minstens eenmaal per jaar bijeen en worden koördinatoren-vergaderingen gehouden.
In Noord-Holland-Zuid, Noord-Holland-Noord en Groningen zijn mogelijkheden aanwezig om het volgend jaar tot een gewestelijke werkgroep te komen. Het projektmatig werken blijkt op weerstand te stuiten van de afdelingsteams. De landelijke werkgroep zal eerst de behoeften inventariseren alvorens een nieuw projekt te starten.

VORMING EN DOKUMENTATIE
De Ombofoon heeft zijn kommunikatie- en informatiefunktie voor het ombudswerk waargemaakt. Zes maal per jaar krijgen de leden van de ombudsteams nu uitgebreid informatie over sociale wetgeving, ontwikkelingen op het gebied van de volkshuisvesting en rechtshulpverlening. Uit de reakties blijkt , dat er meer behoefte is aan praktische informatie. De redaktie streeft ernaar, dat leden van ombudsteams zelf naar de pen grijpen. De redaktie bestaat uit:
Paul Andriessen, Nelleke Bakkeren, Jan Rijsdam, Simon van Driel, Jo Koks, Jacqueline Vrolijk, Kees Frenay, Fred Rijntalder en Peter Gemmeke.
In dit jaar heeft een vormingsweekend plaatsgevonden. Bij het onder-

werp "afstand tussen plaatselijk kader en partijtop" laaiden de emoties, naar aanleiding van de ziektewetvoorstellen, hoog op.
De landelijke werkgroep heeft veel tijd besteed aan de inhoud en vorm van een scholingsprogramma. Na veel diskussie is besloten dat de nadruk komt te liggen op het thema: "op welke wijze dienen vrijwillige ombudswerkers om te gaan met een probleem, hoe komt men aan informatie, wat zijn de maatschappelijke achtergronden en praktische informatie om de mogelijkheden politiek te vertalen".
De infomap, in uitgebreide en vernieuwde vorm, is eind 1982 gereed gekomen voor een nieuwe druk.

NAWOORD
De resultaten van het experiment om door middel van een landelijk registratiesysteem politieke konklusies te trekken uit de door de ombudsteams behandelde problemen, zijn tot nu toe niet hoopgevend. De ontworpen formulieren blijken misverstanden en in sommige gevallen weerstanden op te roepen, terwijl de verwerking van de gegevens tijdrovend is.
De werkgroep blijft wel streven naar de invoering van een uniform registratieformulier.
De indruk bestaat dat het aantal mensen dat bij het PvdA-ombudswerk aanklopt, stijgt. De cijfers uit Friesland zijn nog niet binnen, maar in het gewest Utrecht zijn 1360 en in Zuid-Holland 1244 mensen in kontakt geweest met het ombudswerk.
De landelijke werkgroep heeft meegedacht over de uitvoering van een centraal aktiethema voor de gehele partij ("scheppen van werk"). Aan het eind van het verslagjaar heeft het partijbestuur nog geen konkreet plan gelanceerd.
De landelijke werkgroep heeft een aantal suggesties en voorwaarden ingebracht om de kans van slagen van een dergelijk aktieplan te vergroten. Vanuit de gewesten is een aantal knelpunten gesignaleerd (o.a. sanctiebeleid sociale diensten, inkomenspositie bejaarden met een klein pensioen) waar de Tweede Kamerfraktie attent op is gemaakt.

Werkgroep onderwijs
De werkgroep bestaat uit 15 aktieve leden; het dagelijks bestuur werd gevormd door David van Ooyen, Anneke Reuvenkamp, Jos van Iersel.
De werkgroep bracht een Onderwijsdiskussiemap uit als onderdeel van het diskussieprojekt onderwijs. Dit diskussieprojekt vormde de voorbereiding van een ontwerpresolutie, die op het kongres van april 1983 zou worden besproken. Tijdens de voorbereidingsperiode funktioneerde waar mogelijk in een aantal gewesten een regionale werkgroep. Na het besluit om in plaats van onderwijs het thema arbeid tot

onderwerp van het kongres te maken, werd het diskussieprojekt afgesloten. De werkgroep heeft zich daarna gericht op het ondersteunen van partijgenoten die met onderwijs te maken hebben. Als eerste aktiviteit werd een drukbezochte konferentie over gemeentelijk onderwijsbeleid georganiseerd.

Werkgroep volkshuisvesting

1. De werkgroep bestaat uit 25 aktieve leden, die afkomstig zijn van verschillende volkshuisvestingsgebieden: wethouders, ambtenaren, korporaties, huurkommissies, huurdersorganisaties e.d. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door Chris van der Schoot (voorzitter), Egbert Altena (vice-voorzitter), Stef Cornelissen (ambtelijk sekretaris). Bij de samenstelling van de werkgroep wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke spreiding over het hele land.
2. De werkgroep heeft zich beziggehouden met het adviseren van partijbestuur en fraktie en met het organiseren van aktiviteiten voor partijgenoten. Aan partijbestuur en fraktie zijn herhaaldelijk adviezen uitgebracht over aktuele onderwerpen (Leegstandswet, gasprijzen, begrotingsbehandeling, kontingentering, volkshuisvestingsparagraaf Eerlijk Delen).
Voorts werd een konferentie georganiseerd over korporaties en werd een woonlasten-diskussieprojekt voorbereid dat in de periode 82/83 afgerond moet worden. In dit kader werd een Woonlastenbrochure uitgebracht.

Werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemokratisering

1. De werkgroep bestaat uit 30 aktieve leden, afkomstig uit vakbeweging en partij. Een aantal van hen vertegenwoordigt regionale werkgroepen. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door: Frans Leijnse (voorzitter) , Johan Stekelenburg (sekretaris), Henk Vos, Stan Poppe, Annet van der Hoek, Bertus Mulder, Wim van Gelder en Rutger Schuitenmaker.
2. De werkgroep kent regionale werkgroepen in Groningen, Friesland, Drente, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Den Haag, Amsterdam, Nijmegen, Rotterdam/Zuid-Holland, Eindhoven.
De regionale werkgroepen besteden aandacht aan landelijke diskussiethema's en organiseren eigen aktiviteiten. Het kontakt met de landelijke werkgroep wordt onderhouden door vertegenwoordigers en via het Bulletin.
3. Tijdens de verslagperiode is de werkgroep begonnen met de uitgave van een Bulletin voor de regionale werkgroepen en ter informatie van partijbestuur, fraktie en vakbeweging. Dit Bulletin verschijnt eens in de 2 à 3 maanden. In de verslagperiode waren de hoofdthema's: Voorjaarsnota, Werkgelegenheidsplan, Partij en Vakbeweging en Arbeidstijdverkorting. De bedoeling is dit Bulletin in de toekomst

op grote schaal te verspreiden.
4. De landelijke werkgroep heeft zich tijdens de verslagperiode bezig gehouden met het adviseren van fraktie en partijbestuur over aktuele onderwerpen na raadpleging van de regionale werkgroepen. (O.a. ten aanzien van het werkgelegenheidsplan, de ziektewet en de voorjaarsnota.) Ook werd een aanvang gemaakt met de diskussie over arbeidstijdverkorting. In september werd over dit onderwerp een drukbezochte studiekonferentie georganiseerd. Verder heeft de werkgroep een bijdrage geleverd aan twee studieweekends over de verhouding partij-vakbeweging die werden georganiseerd door de SVP.

KONFERENTIES

Van Maagdenhuis tot Dodewaard

Op 11 december 1981 heeft gedurende een gehele dag een besloten konferentie over openbare - ordebeleid in de Populier te Amsterdam plaatsgevonden.
De konferentie had als aanleiding de misverstanden die rond Dodewaard waren ontstaan over de rol van de partij bij grootschalige demonstraties resp. ordeverstoringen. De konferentie had als doel verschillende bij grootschalige akties betrokken groepen op partijgenootschappelijke wijze bijeen te brengen, kennis te nemen van elkaars standpunten, diskussiepunten op te sporen en zo mogelijk aanzetten te geven voor de formulering van een socialistisch openbare - ordebeleid.
Aan de konferentie namen circa 35 partijgenoten deel uit de kringen van partijbestuur, kamerfrakties, aktiewereld, bestuurders (burgemeesters, wethouders, raads- en statenleden), justitie en politie. De konferentie is mede dank zij een voortreffelijke synopsis zeker geslaagd en heeft de aanzetten voor een openbare - ordebeleid opgeleverd. In Lokaal Bestuur van januari 1982 is daarvan verslag gedaan.
Op basis van een aantal suggesties van de SGGP is na de konferentie een vervolg gegeven aan de afronding van de diskussie. Het werkgroepje dat hiertoe begin 1982 geformeerd werd, heeft o.m. tot taak een aantal praktische beslissingen te nemen om bij toekomstige grootschalige akties gekoördineerd en duidelijk te kunnen opereren.

INTERNATIONAAL SEKRETARIAAT

Het internationaal sekretariaat bestond in het verslagjaar uit:
Maarten van Traa, internationaal sekretaris; Gina van Tijn en Riet van der Zedde, assistentes internationaal sekretariaat. In september vertrok Europees aktiemedewerker Ger Verhoeve. Zijn plaats werd ingenomen door Gregor Niessen.

In de verslagperiode heeft het werk van het internationaal sekretariaat zich zowel binnen als buiten de partij gestaag uitgebreid. Alle bureauvergaderingen van de Socialistische Internationale zijn bezocht door delegaties, meestal samengesteld uit Joop den Uyl, Wim Meijer, Relus ter Beek en Maarten van Traa.
Op 1 en 2 november 1981 bracht de ontwapeningskommissie van de Socialistische Internationale (SI) een bezoek aan Washington, dat als koel gekenschetst moet worden. De partij werd vertegenwoordigd door Maarten van Traa.
Wegens de situatie in Polen nam de Partij van de Arbeid niet deel aan het bezoek van de Socialistische Internationale aan Moscou, een positie die trouwens ook SPD, Franse PS en Labour Party aannamen.
De situatie in Polen is diepgaand besproken op een extra zitting van de partijleiders van de SI in Parijs op 28 december 1981. De geplande partijleidersvergadering in Caracas op 23 februari 1982 kon geen doorgang vinden, nadat de Venezolaanse partij bezwaren had gemaakt tegen de aanwezigheid van vertegenwoordigers van de FSLN uit Nicaragua.

Het Scandilux-overleg tussen de partijen uit Noorwegen, Denemarken, België, Luxemburg en Nederland, met als waarnemers Michael Foot (Labour) Egon Bahr (SPD), heeft verschillende malen plaatsgevonden en wel op 28 augustus 1981 in Kopenhagen, 19 oktober 1981 in Amsterdam, 15 januari 1982 in Oslo, 3 april 1982 in Brussel, 24 juni 1982 in Londen en 23 augustus 1982 in Oslo. De Nederlandse delegatie bestond uit Joop den Uyl, Klaas de Vries, Relus ter Beek, Bram Stemerdink, Willemien Ruygrok en Maarten van Traa. Wim Meijer, Max van der Stoel en Max van den Berg namen enige malen aan de gesprekken deel.

Op het partijkongres van de Partij van de Arbeid, 22 tot 24 oktober 1981 te Den Haag, waren vele buitenlandse gasten aanwezig, waaronder een speciale delegatie uit Nicaragua. Maarten van Traa en andere leden van partijbestuur en fraktie bezochten de belangrijkste kongressen van buitenlandse zusterpartijen.
Ook werd aktief meegewerkt aan de organisatie van de grote END-konferentie (European Nuclear Disarmament) in Brussel, juni 1982,

van een kernwapenvrij Europa. Maarten van Traa was voorzitter van de openingszitting. Tijdens verschillende reizen door Zuid-Amerika werden de kontakten met onze bevriende partijen aangehaald, terwijl in Argentinië, Uruguay en Chili de strijd voor de mensenrechten de aandacht kreeg.

De BKB-vergaderingen (Brede Kommissie Buitenland) zijn over het algemeen goed bezocht en vooral de speciale avond over Polen mocht zich in grote belangstelling verheugen. Tevens verzorgde het internationaal sekretariaat in de verslagperiode talloze spreekbeurten voor de partij en daarbuiten.
In de verkiezingskampanje 1982 heeft vooral vrede en veiligheid een belangrijke rol gespeeld. Op vele bijeenkomsten werd een van de hoofdpunten van PvdA-beleid, namelijk afwijzing van plaatsing van nieuwe kernwapens in Europa, van alle kanten belicht. Wellicht enigszins buiten dit kader moeten de bijeenkomsten van het gewest Groningen "In de Rooie Haas" als zeer geslaagd worden aangemerkt, o.a. ook door de aandacht voor de internationale politiek.

Kommissies

BREDE KOMMISSIE BUITENLAND
De Brede Kommissie Buitenland (BKB) is in 1979 opgericht. Zij heeft drie taken:
- adviserend (gevraagd of ongevraagd) naar het partijbestuur;
- koördinerend van het buitenlandwerk in de partij;
- stimulerend naar de gewesten, opzetten van buitenlandwerkgroepen.

De BKB bestaat uit de internationaal sekretaris (voorzitter), twee vice-voorzitters (Alman Metten en Relus ter Beek), vertegenwoordigers/sters uit de gewesten, de kamerfrakties, de Evert Vermeer Stichting en verschillende partijkommissies. In totaal 38 personen. De BKB wordt ambtelijk ondersteund door Gregor Niessen.
De BKB heeft in het verslagjaar zeven keer vergaderd. De vergaderingen werden gemiddeld door 18 personen bezocht. In het vorig verslagjaar was dat aantal nog 12.
Op 17 februari 1982 werd in Utrecht een open BKB-vergadering georganiseerd n.a.v. de afkondiging van de noodtoestand in Polen. Aan de hand van een door het internationaal sekretariaat samengestelde informatiemap werd door 38 mensen gediskussieerd over de houding van de Partij van de Arbeid ten opzichte van de situatie in Polen in het licht van de bestaande Oost-West-verhoudingen. Daaraan voorafgaand zijn in Amsterdam, Groningen, Maastricht, Duivendrecht en Utrecht door de buitenlandwerkgroepen openbare "voorvergaderingen" georganiseerd.

Aan het eind van het verslagjaar zijn er buitenlandwerkgroepen in de volgende gewesten: Noord-Holland-Noord en Zuid, Groningen (ad hoc), Gelderland, Limburg (ad hoc), Brabant-Oost, Rotterdam, Zuid-Holland, Den Haag en Amsterdam. De buitenlandwerkgroepen houden zich met verschillende onderwerpen bezig en wisselen aktieve perioden af met rustige tijden.
In de tweede helft van het verslagjaar hebben de groepen zich tevens aktief beziggehouden met West-West, de verhouding tussen de Verenigde Staten en West-Europa en met het koncept-Europarapport van de partij.

DEFENSIEKOMMISSIE
De Defensiekommissie is voornamelijk samengesteld uit partijgenoten die binnen de defensieorganisatie/krijgsmacht werkzaam zijn of met deze organisatie nauw zijn verbonden, alsmede uit Eerste en Tweede Kamerleden die met defensieaangelegenheden zijn belast. Bram Stemerdink is voorzitter. Sekretaris is Henk Vroman. Huidig aantal leden: 23.
Op de gehouden bijeenkomsten is vooral gediskussieerd over strategie-, kernbewapening en personeelsproblemen.
Een in mei 1982 geplande kontaktdag met partijgenoten werkzaam bij c.q. nauw verbonden met defensie/krijgsmacht, kon wegens afzeggingen van leden die bij verkiezingskampanjeaktiviteiten waren betrokken, geen doorgang vinden. Een verschuiving van deze kontaktdag naar september 1982 bleek i.v.m. de kampanje voor de Tweede Kamerverkiezingen ook niet meer mogelijk. De dag is nu in het voorjaar van 1983 gepland.

EUROPAKLUB
In november 1981 werd door het partijbestuur een ad hoc kommissie ingesteld met de opdracht een rapport over de Partij van de Arbeid en de Europese samenwerking te schrijven. De kommissie, Europaklub genaamd, heeft als voorzitter Schelto Patijn en als sekretaris Gregor Niessen.
De kommissie telt 11 leden en drie plaatsvervangers. Er werd in deze verslagperiode zes keer vergaderd in Den Haag.
De kommissie moet een helder geformuleerd rapport opstellen, dat in grote lijnen de problemen en de keuzes met betrekking tot een te voeren beleid inventariseert en analyseert. Het rapport moet uitmonden in konklusies en vraagstellingen m.b.t. de Europese politiek die ter diskussie aan de afdelingen worden aangeboden.
In het najaar van 1982 wordt het rapport ter advisering aan de kommissie ontwikkelingssamenwerking, de Stuurgroep Europese Politiek, de EG-kommissie en de Brede Kommissie Buitenland ter advisering voorgelegd, waarna de definitieve versie begin december 1982

aan het partijbestuur zal worden aangeboden. Het rapport zal achtereenvolgens de volgende onderwerpen behandelen:
- inleiding;
- de taken van de Europese Gemeenschap;
- het sociaal-ekonomisch beleid;
- de EG en de Derde Wereld;
- de EG en de buitenlandse politiek;
- het slothoofdstuk zal vragen en diskussiepunten bevatten.

EG-KOMMISSIE
Voorzitter: Schelto Patijn
Sekretaris: Arend Hilhorst

In de verslagperiode werd acht keer vergaderd. Gemiddeld bezochten twintig leden de vergadering. Op de adreslijst staan zestig mensen, die voor een deel er prijs op stellen de stukken te ontvangen omdat zij bij de EG of de partij werkzaam zijn, maar niet in staat zijn regelmatig de vergaderingen te bezoeken.
Een van de hoofdonderwerpen voor de EG-kommissie in het afgelopen jaar was het diskussierapport, dat op verzoek van het partijbestuur is opgesteld over de PvdA en de Europese samenwerking. Hieraan zijn drie vergaderingen gewijd geweest; één aan de opzet en twee aan de koncept-tekst.
Verder werden de volgende onderwerpen behandeld:
- Houding Britse Labour Party ten aanzien van de EG; inleider Derek Enright, lid Europese Parlement;
- Genscher/Colombo-initiatief; inleider Dick Toornstra, sekretaris-generaal Federatie van Socialistische Partijen;
- Vaste boekenprijs; inleider Rob Mok, advokaat-generaal bij de Hoge Raad;
- Vredeling-richtlijn; inleider Henk Vredeling, oud-EG-kommissaris;
- Aktuele EG-aangelegenheden; inleider Piet Dankert, Voorzitter Europese Parlement;
- Nederlandse EG-beleid; inleider Max van der Stoel, minister van buitenlandse zaken.

LATIJNS-AMERIKA KOMMISSIE
Voorzitter: (tot 27 september '82) Piet Reckman, daarna Leo Schellekens
Sekretariaat: Evert Vermeer Stichting

De Latijns-Amerika kommissie vergaderde in dit verslagjaar tien maal. De besproken onderwerpen en de door de kommissie ondernomen aktiviteiten kunnen als volgt gegroepeerd worden:
1. Werkzaamheden rond het advies van de kommissie aan het partij-

bestuur met betrekking tot het te voeren Latijns-Amerika beleid.
Dit advies bestaat deels uit (algemene) uitgangspunten van beleid en deels uit een beknopte politieke landenkaart. Rond de jaarwisseling werd dit advies aangeboden aan het partijbestuur, dat in grote lijnen akkoord ging met de inhoud. Ook is het advies voorgelegd aan de PvdA-leden van de socialistische fraktie van het Europarlement. Een gesprek met hen is hierover gevoerd.
Vervolgens is de kommissie bezig gegaan met werkzaamheden om het advies geschikt te maken voor brede verspreiding in de partij.
2. Diskussie in de kommissie n.a.v. verslagen van diverse partijgenoten (kommissieleden, (Euro-)parlementariërs en partijbestuurders) van bezoeken aan diverse Latijns-Amerikaanse landen. Ook zijn Latijns-Amerikanen uitgenodigd om op zeer praktische en konkrete wijze de problemen in bepaalde landen (El Salvador, Argentinië, Bolivia) te bespreken.
3. Diskussies over diverse aktuele politieke ontwikkelingen in Latijns-Amerika. Deze diskussies hebben diverse malen geleid tot korrespondentie met of advisering van partijbestuur, Tweede Kamerfraktie en Europarlementariërs. Enkele voorbeelden: EEG-boycot van Argentinië n.a.v. de Falkland-krisis; ontslag de heer Th. van Boven, direkteur afdeling mensenrechten van de Verenigde Naties; vestiging van een ambassade in Nicaragua; verdwijning politieke gevangenen.

KOMMISSIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING
Voorzitter: Eddy van de Brink
Sekretariaat: Evert Vermeer Stichting

De kommissie Ontwikkelingssamenwerking vergaderde in het verslagjaar negen maal.
Een aantal thema's werd kort besproken, te weten:
- criteria voor koncentratielanden,
- het verband tussen gemeentelijk beleid en ontwikkelingssamenwerking,
- richtlijnen voor de export van babyvoeding,
- evaluatie ontwikkelingssamenwerking met Boven Volta.
Andere onderwerpen werden uitgebreid aan de orde gesteld. Een aantal malen mondde dat uit in een advisering aan het partijbestuur. Het gaat hierbij om de volgende thema's:
- De kommissie diskussieerde over het verband tussen ontwapening en ontwikkeling, n.a.v. de nota "Een kleine landen politiek" van het IKV, IKVOS e.a. Het partijbestuur werd geadviseerd de nota in beginsel positief te waarderen, vergezeld van een aantal kritische aantekeningen.
- Zonder tot een afgerond advies te komen werd er in de kommissie

een aantal malen gesproken over de toenemende roep om een "nieuwe zakelijke benadering" van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid en de gevolgen welke dat heeft voor de doelstelling van ontwikkelingssamenwerking, nl. het benaderen van de armste groepen.
- Veel aandacht is er geweest voor de problemen rond het subsidiebeleid van de NCO. De vele diskussies hierover in de kommissie hebben geleid tot de opstelling van een advies aan het partijbestuur, wat in principe neerkomt op verlenging van de program-subsidiëring van de NCO.
- De kommissie vroeg het partijbestuur de paragraaf over ontwikkelingssamenwerking in "Weerwerk" te handhaven in het programma "Eerlijk Delen".
- Een diskussie werd gestart over het te voeren ontwikkelingsbeleid in de jaren '80. Gezien kritiek van diverse kanten op de resultaten van het ontwikkelingsbeleid in de jaren '70 en gezien de internationale veranderingen die zich voordoen en hebben voorgedaan, is een heroriëntering van de opvatting over ontwikkelingssamenwerking op zijn plaats. Hoe kunnen de eerder gestelde doelen (strukturele verbetering van de positie van het Zuiden, verbetering van de positie van de armste groepen), gezien de nieuwe ontwikkelingen in Noord en in Zuid, worden nagestreefd?
- De kommissie besprak het rapport van de sub-kommissie Suriname. De sub-kommissie Suriname heeft onder voorzitterschap van Meine Pieter van Dijk en Marein van Schaaijk (sekretariaat Evert Vermeer Stichting) van november '81 tot juli '82 gewerkt aan de samenstelling van een advies aan het partijbestuur over het te voeren beleid ten aanzien van Suriname. Het eindresultaat van deze arbeid "Suriname en Nederland. Hoe verder?" is in juli aangeboden aan het partijbestuur.

STUURGROEP EUROPESE POLITIEK
Voorzitter: Arie van der Hek
Sekretaris: Gregor Niessen

De Stuurgroep Europese Politiek (STEP), in 1980 door het partijbestuur in het leven geroepen, is bedoeld als schakelpunt tussen de leden van het Europese Parlement, de Europese Commissie, de Tweede Kamer, het partijbestuur en geinteresseerde leden uit de gewesten. De STEP telt op het ogenblik 34 leden; de uitbreiding t.o.v. de vorige verslagperiode hangt samen met de toegenomen belangstelling in de gewesten. De STEP-vergaderingen worden in gewestelijke groepen voorbesproken in Amsterdam, Utrecht, Gelderland en ad hoc in Twente.
De STEP heeft in de verslagperiode zeven keer vergaderd.
Uiteenlopende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- het Europaklubrapport;
- het Europees landbouwbeleid;
- de toetreding van Spanje en Portugal in samenhang met de begrotingsproblematiek;
- Turkije;
- de Europese Politieke Samenwerking;
- de Vredeling-richtlijn;
- Nederlands EG-beleid, met als inleider Max van der Stoel (gezamenlijke vergadering van de EEG-kommissie);
- Aktuele EEG-aangelegenheden met als inleider Piet Dankert (gezamenlijke vergadering met de EEG-kommissie);
- voorbereiding industriekonferentie.

EUROPESE BEWEGING

Kongressen

17 oktober 1981: Politiek kongres in Nijmegen.
Thema: de herziening van het EG-landbouwbeleid en de herstructurering van de EG-begroting. Inleiders de heren Ir. P.J. Lardinois, oud-Europees Kommissaris van Landbouw, thans voorzitter hoofddirektie Centrale Rabobank, en P. Dankert, vice-voorzitter van het Europese Parlement, lid van de socialistische fraktie.

12 en 13 februari 1982: Jaarlijks Politiek Ekonomisch Beraad in Velp

Thema: West-West relatie en de wijze waarop Europa zich daarbinnen dient te organiseren. Inleiders Mr.Drs. H. Langman en Prof.Mr. P.J. Teunissen.

25 maart 1982: Herdenking dat op 25 maart 1957 de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen te Rome werden ondertekend. Geopend door Mr. H. van den Broek. Inleiders oud-kommissarissen van de Europese Commissie Dr. S. Mansholt, Ir. P.J. Lardinois en Ir. H. Vredeling en de heer Mr. F.H.J.J. Andriessen.

15 mei 1982: Jaarlijkse Huishoudelijke kongres te Utrecht.
Met toelichting van de heer Wallis de Vries.

Kaderkonferenties te Woudschoten

31 oktober en 14 november 1981: Regionale kaderkonferentie voor leden in Midden- en West-Nederland. Inleider Prof. Dr. J.K. de Vree, hoogleraar in de Leer der Internationale Betrekkingen aan de Rijksuniversiteit Utrecht over "Verleden, heden en toekomst van Europese Samenwerking" en "De Nederlandse belangen bij Europese samenwerking".

21 en 28 november 1981: Regionale kaderkonferentie voor leden in Zuid- en West-Nederland. Inleidster Mevr. E.C.A.M. Boot, lid van het Europese Parlement voor de christen-demokratische fraktie. Thema: "Stagneren van de Europese integratie en de mogelijkheden deze weer op gang te brengen". Tevens hield Mr. C.G. Trojan een inleiding over het "Stagneren van de Europese integratie en de mogelijkheden deze weer op gang te brengen".

5 en 6 maart 1982: Konferentie kadervorming en scholing.
Thema: De Poolse kwestie in de verhouding Verenigde Staten-Europa. Sprekers: de heren J.J.A.A. van Rooijen, luitenant ter zee eerste klas, Paul Scheffer, journalist bij het weekblad De Groene en student politieke wetenschappen aan de universiteit Nijmegen en tevens lid van het Polen-komitee van het IKV en Drs. H.A. Schaper, lid van de Tweede Kamer voor D'66, buitenland-specialist.

17 en 18 september 1982: Konferentie kadervorming en scholing.
Thema: West-West verhouding, Belangenovereenkomst of belangenkonflikt. Inleiders Mr.Drs. F. Bolkestein, lid van de Tweede Kamer voor de VVD, buitenland-specialist, en W. Klinkenberg, journalist bij het voormalige weekblad De Nieuwe Linie.

Raden van afdelingen

20 maart en 25 september 1982. Onderwerpen waren van huishoudelijke aard.

HB-vergaderingen

7 december 1981: Onderwerp: Oost-Europa en West-Europa in politiek en ekonomisch perspektief. Inleider H. Hendrikse van het Nederlandse Instituut voor Vredesvraagstukken.

25 januari 1982: Onderwerp: Eén jaar Kabinet-Andriessen en konkurrentiebeleid van de Europese Commissie. Inleider Mr. C.G. Trojan, kabinetchef van het Kabinet-Andriessen.

25 maart 1982: Huishoudelijke hoofdbestuursvergadering over begroting 1982. Met toelichting van de heer Wallis de Vries op de beleidslijn van het DB.

3 mei 1982: Onderwerp: De staalproblematiek in de EG. Inleider Drs. J.W. Hooglandt, voorzitter Raad van Bestuur Estel N.V.

28 augustus 1982: Jaarlijkse traditionele zomerbijeenkomst.

Studiegroepen

- Studiegroep: "Kontrole Europese Zaken in het Nationale Parlement". Voorzitter Mr. C.A. Bos
- Studiegroep: "Europese Veiligheid". Voorzitter Prof.Dr.Ir. J.J.C.

Voorhoeve
- Studiegroep: "Kadervorming en Scholing". Voorzitter de heer R.E.J.M. van den Toorn
- Studiegroep: "Europese werkgelegenheid". Voorzitter de heer H. van Borselen
- Studiegroep: "Kulturele uitwisselingen". Voorzitter de heer H. van Borselen
Het ligt in de bedoeling dat deze studiegroepen het lopende jaar of begin volgend jaar hun bevindingen vastleggen in een rapport.

Publikaties

Brochure: Europa gekozen door H. Aben.
Brochure: Het vervoersbeleid van de Europese Gemeenschappen in ontwikkeling een Nederlandse visie, door Drs. H.A.Vos.
Affiche: "Europese richtlijnen voor de vrouw"
Maandblad: Europa in Beweging, met een themanummer "Europese Kultuur"
Maandblad: Nieuw Europa, met een themanummer dat gewijd was aan de monetaire en bankaire samenwerking in de EG.

ROOIE VROUWEN IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Landelijke kerngroep
De landelijke kerngroep van de Rooie Vrouwen bestond tot de landelijke Rooie Vrouwenvergadering van 11 en 12 september 1981 uit negen reglementaire leden. Op bovengenoemde Rooie Vrouwenvergadering werd een uitbreiding met twee leden een feit, waardoor het huidige aantal landelijke kerngroepleden elf bedraagt:
Frouke Stoeckart, landelijk kontaktvrouw
Geke Werkman, plaatsvervangend landelijk kontaktvrouw
Jetty Leyenaar
Jeannine Liebrand
Ria Meyvogel
Margriet van der Mey
Jeltje van Nieuwenhoven
Pim Rebel
Ineke Snel
Marka Spit
Leni Weesing.
Reserve-leden: Hinke Hepkema en Mieke Minkjan.

Frouke Stoeckart heeft aan het eind van de verslagperiode haar aftreden aangekondigd.

Bureau
Het bureau van de Rooie Vrouwen heeft tot hoofdtaak de landelijke kerngroep bij te staan in de uitoefening van haar funktie en dient tot vraagbaak voor de Rooie Vrouwen in het land.
Met ingang van 1 oktober 1981 is een experiment gestart met de 5-urige werkdag. De volgende medewerksters werken dus allemaal 25 uur per week:
Ineke van Dijk, koördinator
Hanneke Wildervanck, plaatsvervangend koördinator
Lina Neetens, administratief medewerkster
Margreet Strijbosch, typiste/notuliste
Kitty van Opzeeland, typiste/dokumentaliste (op kontraktbasis tot 31-12-1982)

Als regel vergadert de landelijke kerngroep eens per twee weken, tenzij de werkzaamheden extra vergadertijd noodzakelijk maken. Naast dit vaste schema worden er regelmatig - ongeveer eens per twee maanden - thema-avonden gepland waarop alleen inhoudelijke diskussie plaatsvindt, veelal over op dat moment aktuele onderwerpen.
Van het afwisselend vergaderen in Amsterdam en Amersfoort is afgeweken daar het budget dit nodig maakte.

De maandelijks wisselende voorzitter woont de voorbereidende werkbesprekingen op het Rooie Vrouwenbureau zoveel mogelijk bij. De kontakten met de gewesten verlopen via de kontaktpersoon in de landelijke kerngroep en de vergaderingen die vier maal per jaar plaatsvinden en die afwisselend op een avond (kort) en een (wat langere) zaterdag gehouden worden; hierbij worden regelmatig gasten uitgenodigd.
Naar de partij bestaan de volgende kommunikatielijnen:
1. De landelijk kontaktvrouw is een op het partijkongres in funktie gekozen partijbestuurder. Zij woont de vergaderingen van het dagelijks bestuur van de partij bij en heeft daarin een adviserende stem.

2. De plaatsvervangend landelijk kontaktvrouw bezoekt de tweemaandelijkse bijeenkomsten van de gewestelijke sekretarissen van de partij.
3. Landelijke kerngroepleden bezoeken partijkongressen en partijraadsvergaderingen.
4. Er vindt regelmatig overleg plaats tussen de landelijke kerngroep en de fraktiekommissie Emancipatie van de Tweede Kamer.

Het aantal gewestelijke kerngroepen is gelijk aan het aantal partijgewesten, namelijk zestien.
Aan het eind van de verslagperiode waren er 423 geregistreerde Rooie Vrouwengroepen.
De Rooie Vrouwen hebben een ere-voorzitter: Liesbeth Ribbius Peletier, wier 90ste verjaardag op 23 augustus 1981 feestelijk werd herdacht op De Born.

Reglementaire werkgroepen
De permanente reglementaire werkgroepen zijn Aktie, Politiek en Vorming.
In elk van deze werkgroepen hebben twee leden van de landelijke kerngroep zitting. Een van hen koördineert de werkzaamheden en zorgt voor terugkoppeling van resultaten.
De samenstelling was als volgt:

Werkgroep Aktie
Joke Beers (tot maart 1981)
Hilde de Haan (idem)
Jetty Leyenaar (lid lkg)(tot september 1981)
Jeannine Liebrand (idem)
Nelleke Meyer
Leni Weesing (koördinator, lid lkg)
Arja van Zetten
Na het septemberkongres van 1981 hebben ondersteunend meege-

draaid:
Ria Meyvogel (lid lkg)
Jeltje van Nieuwenhoven (idem)
Frouke Stoeckart (idem)
Vanaf begin 1982 hebben de volgende aspirantleden zich ingewerkt:
Cisca van Beers
Ans van Dijk,
Coby de Koning
Zij zijn inmiddels als lid gekozen.
De werkgroep speelt in op de aktualiteit. Mede vanuit die invalshoek is het Breed Platform van vrouwen voor Ekonomische Zelfstandigheid opgericht.

Werkgroep Politiek
Liesbeth Baarveld (lid lkg tot septemberkongres 1981)
Annemarie Goedmakers
Marian van der Meer
Gé Schaapman
Pijkel Schröder (lkv tot septemberkongres 1981)
Frouke Stoeckart (tot septemberkongres 1981)
Irene Vorrink
Annet de Waart
Begin 1982 was de vraag aan de orde of de kandidaten herkiesbaar waren op een vernieuwde taakomschrijving. Dit was niet het geval. Daarop startte een werving voor nieuwe kandidaten, die op het moment van afsluiten van de verslagperiode nog niet was afgerond.
De werkgroep adviseert de landelijke kerngroep ondermeer in de politieke lijn naar de partij toe.

Werkgroep Vorming

Samenstelling per 1-1-'81:	Einde verslagperiode:
Willy Albrecht	Jetty Leyenaar
Jetty Leyenaar (lid lkg)	(koördinator, lid lkg)
Saskia Noorman	Annie van der Meer
Hil Oosterveld (adviseur,)	Mieke Minkjan
konsulent SVP)	Hil Oosterveld
Willemien Ruygrok	Marian Ponsioen
Ineke Snel	Pim Rebel (lid lkg)
Eeuwke Sijses	Marjoke Schepel (De Born)
Frieda Vermeer	Dineke Swart
Geke Werkman (lid lkg)	Gelske van der Vlugt (De Born)

De werkgroep zet in samenwerking met de SVP kursussen en platformdagen op voor Rooie Vrouwen.

Overige werkgroepen

Werkgroep Publiciteit
Opgericht in januari 1982
Samenstelling:
Isabel Borrèl
Marga van der Lans
Jeannine Liebrand (koördinator, lid lkg)
Nelleke Meyer
Mieke Minkjan

Werkgroep Rooie Vrouwen/Derde Wereld
Samenstelling:
Betty Geugjes
Carlota Lopes da Silva
Pauline Osse
Ank Pfister
Betsy van der Pol
Annie Servaes
Marka Spit (koördinator, lid lkg)
Fia de Vries Robbé

Werkgroep Baarmoederhalskanker
Samenstelling:
Marian van der Meer
Carolin Roos
Pijkel Schröder (tot november 1981)

Kleine Belastingklub
Opgericht in september 1981.
Samenstelling:
Isabel Borrèl
Pim Rebel (koördinator, lid lkg)
Kitty Roozemond
Pijkel Schröder (tot november 1981)
Hieke Snijders

Werkgroep Onderwijs
Tot het verschijnen van de diskussieboekjes getiteld "Voor mij zijn ze allemaal gelijk',, voorjaar 1982.
Samenstelling:
Ankie van Geuns
Ria Jaarsma
Neeltje Knol
Margriet van der Mey

Ria Meyvogel
Hannie van Oostendorp
Anneke van Roekel
Liske Roessingh
Pijkel Schröder
Roos Vogelaar
Hannie Wilgenhof
Rie van Zuylen

Werkgroep voorbereiding landelijke dag 8 mei 1982
Samenstelling:
Ineke van Dijk
Jeannine Liebrand
Margriet van der Mey
Ria Meyvogel
Frouke Stoeckart
Hanneke Wildervanck

Vertegenwoordigingen
De Rooie Vrouwen zijn vertegenwoordigd in:
Algemene Emigratie Centrale
Bornbestuur
EVS-bestuur
Internationale Raad van Sociaal-Demokratische vrouwen (ICSDW) thans SIW
Marie, Word wijzer!
Nederlandse Vrouwen Raad: Algemeen Bestuur en Hoofdbestuur
Sektie Gemeente, Gewest en Provincie (SGGP)
Thiele Wibautfonds
Tijd voor School
Wij Vrouwen Eisen
Politieke vrouwenorganisaties
Breed Platform van vrouwen voor Ekonomische Zelfstandigheid vanaf de oprichting voorjaar 1982.
De internationaal sekretaris - voor het kongres van 1981 Liesbeth Baarveld en daarna Geke Werkman - is afgevaardigde naar de Socialist International Women (SIW), de Socialistische Vrouwen Internationale, onderdeel van de Socialistische Internationale (SI).

Publikaties
Tijdens de verslagperiode is een aantal publikaties uitgebracht.
1. Het tijdschrift *"Rooie Vrouw"* (verschijning 10x per jaar) heeft een vertegenwoordiging in de redaktie van twee landelijke kerngroepleden. "Rooie Vrouw" bevat zowel - wat uitgebreider - organisatorische berichten als inhoudelijke, praktische en theoretische artikelen. Het

blad poogt Rooie Vrouwen in het land van elkaars aktiviteiten op de hoogte te stellen, knelpunten te signaleren en achtergrondinformatie te geven, toegespitst op de vrouwenproblematiek, soms in de vorm van een themanummer.
Namens de landelijke kerngroep zaten tot het septemberkongres 1981 in de - onafhankelijke - redaktie Betty Geugjes en Geke Werkman. Daarna Jeannine Liebrand en Ineke Snel.
Het blad wordt gratis verstuurd tot het eind van de lopende jaargang naar plaatselijke en gewestelijke kontaktvrouwen, gewestelijke kerngroepleden en leden van de landelijke kerngroep. Wegens bezuinigingen is dit niet langer mogelijk.
2. Nieuw is het partijperiodiek *"Witsenkader"* (verschijning meestal tweewekelijks), waarin een aantal korte berichten voor plaatselijke en/of gewestelijke groepen kan worden opgenomen in een daarvoor gereserveerde Rooie Vrouwenkolom. Opgezet als experiment (in oktober 1981) om een aantal aparte verzendingen vanuit alle geledingen te bundelen en te beperken, is het een bruikbaar orgaan gebleken voor korte, aktuele berichtgeving naast de meer uitgebreide mogelijkheden die "Rooie Vrouw" biedt, met haar grotere bereik.
3. De volgende *uitgaven* zijn tot stand gekomen:
- Rooie Sien betaalt belasting, het Rooie Vrouwenbelastingplan;
- "Voor mij zijn ze allemaal gelijk" - de onderwijsdiskussiebrochure in drie boekjes;
- het manifest Arbeid, zoals vastgesteld op het Rooie Vrouwenkongres van 1981;
- herdruk van het 1e Rooie Vrouwenmanifest Macht. Beide laatste publikaties zijn uitgevoerd in een nieuwe, aantrekkelijke layout.
- het nieuwe reglementenboekje, waarin de op het kongres van 1981 aangenomen reglementswijzigingen zijn verwerkt.

Kampanjes
1. Raads- en Statenverkiezingen 1982
De kampanje is vooral vanuit de gewesten en de plaatselijke groepen gevoerd. De landelijke kerngroep zorgde voor affiches, stickers en buttons voor de statenverkiezingen onder de leus "Vrouwen in alle staten" en voor de raadsverkiezingen "Goeie raad, kies een vrouw".
Op 20 maart 1982 werd een dag georganiseerd over wat vrouwen in raden en staten op emancipatiegebied hebben bereikt.
2. Tweede Kamerverkiezingen 1982
De landelijke kerngroep heeft geen eigen kampanje gevoerd, maar deze geintegreerd in de partijkampanje. Gewapend met de leus "Rooie Vrouwen kiezen voor de PvdA. En u?" gingen landelijke kerngroepleden met affiches en folders op pad met de karavaan.

Rooie Vrouwenraad

De Rooie Vrouwenraad kwam bijeen op 10 januari 1982 om werkplan en begroting 1982-1983 te bespreken, waarna goedkeuring volgde. Tevens werd de landelijke kerngroep gevraagd op volgende kongressen een diskussie op hoofdpunten te organiseren en werd een motie over voorstellen betreffende de ziektewet aangenomen.

TWEEDE KAMERFRAKTIE PARTIJ VAN DE ARBEID

Algemeen

De Tweede Kamerfraktie werd in dit verslagjaar andermaal met een Kamerverkiezing gekonfronteerd. Het spreekt voor zich, dat de ingrijpende politieke gevolgen hiervan steeds een belangrijke invloed hebben op de organisatie van de fraktie. Een omvangrijke wijziging van de samenstelling betekent herindeling van de taken binnen de fraktie, verandering van de samenstelling van het fraktiebureau, nieuwe onderhandelingen over de voorzitter- en ondervoorzitterschappen van de vaste en bijzondere kommissies, wijzigingen in de ruimteverdeling en dus huisvesting van fraktie- en personeelsleden en een verandering van de subsidieformule op basis waarvan de personele ondersteuning van de fraktie, al naar gelang het resultaat van de verkiezingen, moet worden ingekrompen of kan worden uitgebreid.

Tot de verkiezingen van 8 september 1982 bleef de samenstelling van de fraktie gelijk aan die aan het einde van het verslagjaar 1980-1981. Tussentijdse wisselingen vonden dus niet plaats. De organisatie ondervond echter wel gevolgen van de kabinetskrisis die op 11 mei 1982 was ontstaan. Hoewel de teruggekeerde bewindspersonen uit het kabinet-Van Agt II (Van Dam, Van der Doef, Van Kemenade, Kombrink, Stemerdink, Van der Stoel, Van Thijn en Den Uyl en ook d'Ancona, Dales, Langedijk en Van der Louw) geen lid werden van de fraktie, waren zij mede ten gevolge van de verkiezingskampanje steeds zeer betrokken bij het wel en wee van de fraktie.
Vanuit de fraktie werd aktief deelgenomen aan de kampanje. Niet alleen op inhoudelijk, maar ook op organisatorisch terrein. De staf leverde een belangrijk deel van de sprekersdokumentatie, terwijl fraktieleden en staf een aktief aandeel hadden in het tot stand komen van het koncept-verkiezingsprogramma Eerlijk Delen. Bovendien waren de leden van de fraktie en het personeel dagelijks aktief bij het daadwerkelijk voeren van kampanje.

Samenstelling van de fraktie

Met uitzondering van Meiny Epema, die na ruim 10 jaar zeer aktief in de fraktie te zijn geweest (ze was bij haar vertrek o.m. 3e voorzitter van de fraktie en voorzitter van de vaste kommissie van Ekonomische Zaken) stelden alle zittende leden zich opnieuw kandidaat voor een volgende periode, terwijl ook de meeste afgetreden bewindspersonen aan de verkiezingen deelnamen. Daardoor wijzigde de samenstelling van de fraktie vrij ingrijpend.
Aan het eind van de verslagperiode bestond de fraktie uit de volgende personen:

Kees van den Anker
Relus ter Beek
Harry van den Bergh
Rie de Boois
Flip Buurmeijer
Frits Castricum
Ien Dales
Marcel van Dam
Jaap van der Doef
Dick Dolman
Dirk Duinker
Ineke Haas
Arie van der Hek
Evelien Herfkens
Rein Hummel
Wijnie Jabaaij
Jos van Kemenade
Henk Knol
Hans Kombrink
Martin Konings
Aad Kosto
André van der Louw
Wim Meijer
Frans Moor
Ina Muller
Frits Niessen
David van Ooijen
Schelto Patijn
Stan Poppe
Wilfried de Pree
Hessel Rienks
Nora Salomons
Bonno Spieker
Bram Stemerdink
Piet Stoffelen
Rob Tazelaar
Ed van Thijn
René Toussaint
Joop den Uyl
Elske ter Veld
Henk Veldhoen
Klaas de Vries
Jules de Waart
Jack Wallage
Thijs Wöltgens
Joop Worrell
Kees Zijlstra

De leden Bert Broekhuis, Dick de Cloe, Meiny Epema, Jeltje van Nieuwenhoven, Hein Roethof, Gé Schaapman en Piet de Visser keerden na de verkiezingen op 8 september niet terug.
Op 4 november overleed heel plotseling Kees van den Anker. Nog de avond tevoren had hij diverse werkzaamheden voor de fraktie verricht. En veel onderwerpen waren door hem in voorbereiding genomen. Op de beleidsterreinen wetenschapsbeleid en ambtenarenzaken viel dan ook een groot gat.
Van den Anker was lid van de Tweede Kamer van 12 september 1977 t/m 6 januari 1978 en vanaf 28 augustus 1979.
Op 11 november werd als zijn opvolger beëdigd Hans Alders, die tot dat moment voorzitter was van de statenfraktie in Gelderland.

Samenstelling van de fraktie- en kamerkommissies
Alle kamerleden worden na de verkiezingen in de gelegenheid gesteld om hun wensen voor de taakverdeling en dus voor de lidmaatschappen van de Kamerkommissies kenbaar te maken.
Een groot deel van die wensen kan doorgaans worden ingewilligd, maar overintekening van bepaalde kommissies en dus het maken van keuzes door de fraktie blijft onvermijdelijk. Overigens kunnen leden van de fraktie die geen lid kunnen worden van een bepaalde vaste

kommissie wel lid zijn van de daaraan parallel lopende fraktiekommissie, zodat ze bij het werk daarvan steeds betrokken kunnen zijn. De indeling van de kommissies was voor wat betreft onze fraktie aan het eind van het verslagjaar als volgt:

DE FINANCIËLE EN SOCIAAL-EKONOMISCHE GROEP
Voorzitter: Van der Hek

Sociaal ekonomisch beraad (SEB)

Castricum
Van der Hek v
Herfkens
Kombrink
Meijer
Moor
Poppe
Van Thijn
Den Uyl
ter Veld
de Vries
Wöltgens

Financiën

0 Duinker
X Van der Hek
X Herfkens
X Hummel
X Kombrink vovk
X Rienks
0 Salomons
0 Stemerdink
0 Tazelaar
0 ter Veld
X de Vries
X Wöltgens
0 Zijlstra

Ekonomische Zaken

0 Castricum
X Van der Doef v
X Van der Hek vk
0 Herfkens
X Kombrink
0 Moor
0 Rienks
X Salomons
X Spieker
0 Tazelaar
0 Toussaint
X Wallage
0 Wöltgens
X Zijlstra

Landbouw (1) en Visserij (2)

X1 -2 de Boois
-1 X2 Van der Doef
X1 02 Duinker
01 -2 Van der Hek
X1 -2 Knol
01 02 Konings
-1 X2 Van der Louw
X1 -2 Meijer
01 -2 De Pree
01 -2 Salomons
01 -2 Spieker
X1 X2 Tazelaar v
-1 02 Toussaint
-1 X2 Veldhoen
01 -2 De Waart
X1 -2 Wöltgens
-1 02 Zijlstra

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

X Buurmeijer v2 ovk
X Dales
0 Van Dam
0 Knol
0 Kombrink
0 Van der Louw
0 Meijer
X Moor s
X Poppe
0 Salomons
X Spieker
X Toussaint
X Ter Veld v
0 Wöltgens

Ambtenarenzaken

X Alders
X Knol s ovk
0 Van der Louw
X Moor v
0 Muller
X Poppe
0 Stoffelen
X Van Thijn
0 Toussaint
X Ter Veld
0 Wallage
0 Wöltgens
0 Worrell

DE WELZIJNSGROEP

Voorzitter: Worrell

Onderwijs en Wetenschappen (1) en Wetenschapsbeleid (2)

-1 02 De Boois
01 -2 Van der Doef
X1 X2 Van Kemenade
X1 X2 Konings v
-1 02 Kosto
X1 -2 Niessen
X1 02 Van Ooijen v(2) vk1
01 02 Poppe
01 -2 Toussaint
-1 X2 Stemerdink
01 -2 Ter Veld
-1 X2 Veldhoen
X1 X2 Wallage
X1 -2 Worrell

Welzijn en Kultuur

0 De Boois
X Buurmeijer v2
0 Dales
0 Jabaaij
X Kosto
X Van der Louw
- Meijer
0 Muller
X Niessen
0 Van Ooijen
X De Pree
- Spieker
0 Van Thijn
X Ter Veld
X Worrell v

Volksgezondheid

X Buurmeijer
X Haas vk
0 Jabaaij
X De Pree
0 Spieker
X Toussaint

0 Moor
X Muller v
0 Poppe
X Ter Veld
0 Veldhoen
0 Wöltgens

Emancipatie
0 Buurmeijer
X Dales vk
X Haas
0 Herfkens
X Jabaaij
0 Muller
- 0 Niessen
- Van Ooijen
- Salomons
0 Stoffelen
X Worrell
X Ter Veld v
- Van Thijn

Volwassenenedukatie
Buurmeijer
Van Kemenade
Kosto
Konings
Van Ooijen
Poppe
Spieker
Ter Veld
Wallage
Worrell

DE GROEP BINNENLANDS BESTUUR
Voorzitter: Stoffelen

Justitie
0 Van den Bergh
X Dales
X Haas
0 Van Kemenade
X Kosto vk
0 Van Ooijen
X Patijn
X Salomons v
0 Stemerdink
X Stoffelen
X De Vries
0 Wallage

Binnenlandse Zaken
X Alders
0 Castricum
0 Dales
0 Duinker
X Hummel
0 Van Kemenade
X Van der Louw
0 Niessen
0 Van Ooijen
X Patijn v2
X Rienks
X Stoffelen v
X Van Thijn

Politie
0 Alders
0 Castricum
X Dales
0 De Pree
0 Rienks
0 Salomons

X Haas
X Kosto
0 Van Ooijen
X Patijn v
X Stoffelen
X Van Thijn
0 De Waart
X Wallage

Minderhedenbeleid
0 Van den Bergh
X Buurmeijer
X Dales
X Haas
0 Herfkens
x Jabaaij
X Van Kemenade
0 Knol
0 Kosto
X Muller
X Van Ooijen vk
0 Salomons
0 Stoffelen
0 Van Thijn

Abortus
0 De Boois
X Dales
0 Van Dam
X Haas vk
X Herfkens
0 Jabaaij
X Van der Louw
0 Muller
X Van Ooijen
X Patijn
0 Salomons
X Stoffelen
0 Ter Veld
0 De Vries

Ismo
X Dales
0 Van der Doef
0 Haas
0 Herfkens
X Hummel
X Kombrink vk
X Kosto
0 De Pree
X Salomons
0 Toussaint
0 De Vries
X Wöltgens
0 Zijlstra

DE GROEP BUITENLANDS BELEID
Voorzitter: Stemerdink

Nederlandse Antillen(1), Ontwikkelingssamenwerking(2) en Buitenlandse Handel(3)
-1 02 X3 Van den Bergh
-1 X2 -3 Ter Beek
-1 02 -3 Duinker
01 -2 -3 Haas
-1 X2 X3 Van der Hek
01 X2 03 Herfkens v2
X1 X2 -3 Jabaaij
X1 02 03 Patijn
X1 -2 03 Salomons
-1 02 -3 Spieker
-1 02 03 Stemerdink
-1 -2 X3 Tazelaar
X1 -2 -3 Van Thijn vk(1)
-1 -2 03 De Vries

-1 X2 -3 Kombrink
01 X2 X3 Knol v
01 -2 -3 Van Ooijen

-1 02 -3 De Waart
-1 02 -3 Wöltgens

Buitenlandse Zaken
X Ter Beek vk
X Van den Bergh
0 Herfkens
0 Knol
0 Van der Louw
X Meijer
X Patijn v2

X Stemerdink
0 Tazelaar
0 Van Thijn v
0 De Vries
X De Waart
X Wallage
0 Zijlstra

Defensie
X Ter Beek
X Van den Bergh v ovk
X Van Dam
0 Van der Doef
0 Hummel
X Jabaaij
0 Knol

0 Moor
X Stemerdink
0 Tazelaar
0 Toussaint
X De Vries
X De Waart v2

DE GROEP RUIMTELIJK BELEID
Voorzitter: Duinker

Verkeer en Waterstaat
X De Boois
X Castricum v
X Van der Doef
0 Konings
0 Kosto
X Rienks vk

0 Spieker
0 Ter Veld
X Veldhoen
0 De Waart
0 Wallage
X Zijlstra

Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
0 Alders
X Van Dam
X Duinker v
X Hummel
X Muller
0 Van Ooijen
X De Pree

0 Rienks
X Salomons v2
0 Spieker
0 Stoffelen
0 Toussaint
X Veldhoen

Milieubeheer
0 Alders

0 Rienks

X De Boois ovk
X Duinker
X Konings
0 Moor
0 Niessen
0 Salomons
0 Toussaint
X Veldhoen v
X De Waart
X Zijlstra

Waddenzee
0 Van den Bergh
X De Boois
X Duinker
0 Haas
0 Kosto
X Meijer vk
X Rienks
X Spieker
0 Stemerdink
0 Stoffelen
X Veldhoen
0 Wallage
0 Worrell
X Zijlstra

Verklaring der tekens:
X = vast lid Kamerkommissie
0 = plv. lid Kamerkommissie
v = voorzitter fraktiekommissie
v2= ondervoorzitter fraktiekommissie
s= sekretaris fraktiekommissie
vk= voorzitter Kamerkommissie
ovk= ondervoorzitter Kamerkommissie

Het fraktiebureau

Het dagelijks bestuur van de fraktie wordt gevormd door het zogenaamde kleine fraktiebureau. Hierin komen vooral huishoudelijke en organisatorische aangelegenheden aan de orde, zoals de planning van de werkzaamheden van de fraktie, de taakverdelingen binnen de fraktie en het personeelsbeleid en de bewaking daarvan. Het kleine bureau bestaat uit voorzitter Joop den Uyl, tweede voorzitter Wim Meijer, derde voorzitter Arie van der Hek, sekretaris Klaas de Vries en tweede sekretaris, tevens penningmeester, Frits Castricum. Deze laatste twee zijn samen verantwoordelijk voor de dagelijkse, organisatorische leiding van de fraktie. Ze worden daarin bijgestaan door de ambtelijk sekretaris.

De politieke leiding is in handen van de voorzitter van de fraktie, Joop den Uyl. Hij verzorgt ook de kontakten met het partijbestuur, waarvan hij q.q. lid is. Enkele andere leden uit het bureau zijn eveneens regelmatig aanwezig op vergaderingen van het dagelijks en algemeen bestuur van de partij als de agenda daartoe aanleiding geeft. Voorts maken de fraktieleden Wijnie Jabaaij en Stan Poppe als gekozen leden deel uit van het partijbestuur. Wim Meijer treedt op als vergadervoorzitter van de fraktie. Hij is samen met de tweede sekretaris, Ca-

stricum, tevens belast met de begeleiding van de uitvoering van het werkplan van de fraktie. Daarin is een "spoorboekje" opgenomen op basis waarvan de fraktie in de lopende oppositieperiode opereert. Nieuw is dat dat werkplan aan de orde komt op een partijraad.
Meijer heeft als speciale taak het voorzitterschap van het zogenaamde aktualiteitenoverleg. Dat is de wekelijkse bijeenkomst van het kleine bureau met alle daarin geinteresseerde fraktieleden, waarin tal van aktuele politieke zaken de revue passeren en waarbij afspraken worden gemaakt hoe daarop moet worden gereageerd. Dat kan zijn door het stellen van schriftelijke of mondelinge vragen, door het aanvragen van interpellaties, etc.
Derde voorzitter Arie van der Hek is tevens voorzitter van het Sociaal Ekonomisch Beraad (het zgn. SEB), waarin regelmatig over onze opstelling op sociaal-ekonomisch terrein wordt gesproken.
Van der Hek is tevens belast met de leiding van het agenda-overleg. Dat is een wekelijkse bijeenkomst op donderdag aan het einde van de middag. Alle fraktieleden die in de daarop volgende week via deelname aan Kamerdebatten, in interviews en anderszins in de publiciteit treden worden daar verwacht om in overleg met de fraktievoorlichting te bekijken aan welke onderdelen van het publieke optreden speciaal aandacht moet worden besteed.
Het kleine bureau vergadert iedere donderdag om de twee weken. Het fraktiebureau vergadert op de andere donderdagen en bestaat naast de vijf reeds genoemde leden uit Ineke Haas, Jos van Kemenade, Aad Kosto, David van Ooijen, Ed van Thijn en Thijs Wöltgens.
Dick Dolman is als fraktiegenoot/Kamervoorzitter adviserend lid van het fraktiebureau. Het bureau is, met uitzondering van de eerste voorzitter, jaarlijks in zijn geheel aftredend en terstond herkiesbaar.
Dick Dolman is als Kamervoorzitter tevens voorzitter van het presidium van de Kamer. De organisatorische en huiskoudelijke leiding van de Kamer is in handen van dit orgaan. Sekretaris Klaas de Vries is ons tweede lid van het presidium, terwijl tweede sekretaris Frits Castricum daar als plaatsvervangend lid optreedt.

De fraktie in internationaal verband
Enkele fraktieleden zijn regelmatig in het buitenland te vinden. Niet alleen als leden van de vaste internationale en bovennationale organen, maar ook door de deelneming aan parlementaire bezoeken aan het buitenland. Zo is een jaarlijks terugkerende bijeenkomst de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, die in het najaar in New York wordt gehouden. In deze verslagperiode zijn de fraktieleden Van Dam en Duinker ieder voor de helft van de verslagperiode daar als waarnemer aanwezig.
Voorts brachten delegaties uit de Eerste en Tweede Kamer in wisselende samenstelling een aantal bezoeken aan het buitenland.

Onze fraktie streeft ernaar om steeds andere leden in die delegaties zitting te laten nemen, opdat zoveel als mogelijk allen in staat worden gesteld buitenlandse, parlementaire ervaring op te doen.
De kontakten met de fraktie in het Europese Parlement worden onderhouden door een medewerker van de PvdA-leden in het Europese Parlement die in Den Haag is gestationeerd, terwijl namens de Tweede Kamerfraktie vice-voorzitter Arie van der Hek als kontaktpersoon optreedt. Groepsleider Ien van den Heuvel bezoekt samen met haar kollega-Europarlementariër Wim Albers vergaderingen van het bureau van de Tweede Kamerfraktie. Voorts besteedt de Tweede Kamerfraktie, in aanwezigheid van de PvdA-Europarlementariërs, regelmatig aandacht aan de vraagstukken met een Europese politieke dimensie.
In de Raad van Europa/Westeuropese Unie wordt de fraktie vertegenwoordigd door Van den Bergh, Stoffelen, De Vries en Worrell.
De leden van de NAVO-assemblée zijn Ter Beek, Patijn, Stemerdink en De Waart.
Van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad zijn lid: Haas, Van der Doef, Konings, Van Ooijen en Wöltgens. Plaatsvervangende leden zijn: Castricum, Muller, Niessen, Toussaint en Worrell.
Kosto en De Vries (hij is tevens vice-voorzitter) zijn lid van de Nederlandse delegatie naar de Inter-Parlementaire Unie (de IPU).

Het fraktiepersoneel
Hoewel de opiniepeilingen andere uitkomsten voorspelden, was het verkiezingsresultaat gunstig. Eén van de positieve gevolgen daarvan was, dat de aan de fraktie door de rijksoverheid versterkte subsidie voor personele ondersteuning opnieuw werd verhoogd. Voor 1982 was er 2.300.000 gulden beschikbaar. Het bedrag voor 1983 zou aanvankelijk ten gevolge van het in eerdere verslagen genoemde vijfjarenplan voor uitbreiding van de fraktiestaven stijgen tot 2.800.000 gulden. Tengevolge van de bezuinigingsmaatregelen is dat teruggebracht tot 2.700.000 gulden. De stijging van 400.000 gulden betekent opnieuw een uitbreiding van het aantal formatieplaatsen. Het werkgelegenheidsplan in eigen kring kan op die manier tenminste wèl tot uitvoering worden gebracht.
Per 1 januari 1983 waren er 38 personen in dienst van de fraktie, waarvan een groot aantal in deeltijd. In totaal beschikte de fraktie op die datum over 32 volle arbeidsplaatsen.
De volgende personen maken momenteel deel uit van het personeelsbestand:

IN ALGEMENE DIENST
Henk Bakker (ambtelijk sekretaris)
Carla Caro (sekretaresse van de voorzitter)

Liesbeth Rensman (2e voorlichter, tevens dokumentaliste)
Dineke Schuts (sekretaresse van het fraktiebureau)
Laurens Slot (1e voorlichter)
Kees Stapper (assistent van de voorzitter)
Ingrid Steenvoorden (administratief medewerkster in algemene dienst)
Maarten Visser (chauffeur)

DE FINANCIEEL- EN SOCIAAL-EKONOMISCHE GROEP
Herman Bakker (ekonomische zaken)
Eppo Bolhuis (landbouw en midden- en kleinbedrijf)
Aukje Boonstra (administratief medewerkster)
An Klein Meuleman (administratief medewerkster)
Lenie Kootstra (inkomensbeleid)
Corrie Lieverse (administratief medewerkster)
Erik Molenaar (financiën)
Wicher Pattje (sociale zaken)

DE WELZIJNSGROEP
Marjan van der A (emancipatie)
Kees Frenay (ombudswerk-dienstweigeraar)
Peter Gemmeke (ombudswerk)
Jan Hamel (volksgezondheid)
Joyce Oudesluijs (administratief medewerkster)
Wicher Pattje (CRM)
Stella Spiro (administratief medewerkster)
Serv Vinders (CRM)
Altie Wieringa (administratief medewerkster)
Fred van Witsen (onderwijs)

DE GROEP BINNENLANDS BESTUUR
Bert Kandel (binnenlandse zaken)
Riet Kronenberg (justitie)
Nanke Pancras (administratief medewerkster)
Adri Uyen (administratief medewerkster)

DE GROEP RUIMTELIJK BELEID
Piet Dofferhoff (milieu)
Auke Douma (verkeer en waterstaat)
Peter van Heemst (volkshuisvesting en ruimtelijke ordening)
Claudia Regoor (administratief medewerkster)
Franny Strang (administratief medewerkster, tevens koördinatrice administratief apparaat)

DE GROEP BUITENLANDS BELEID
Marion Baris (administratief medewerkster)
Berend-Jan van den Boomen (buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking)
Jan Marinus Wiersma (defensie)

Hoewel de fraktie daartoe wettelijk niet verplicht is, beschikt zij sinds twee jaar over een ondernemingsraad. Deze bestaat uit: Marion Baris, Berend-Jan van den Boomen (voorzitter), Wicher Pattje, Liesbeth Rensman en Stella Spiro. De in het verleden in de nota Personeelsbeleid vastgelegde bevoegdheden op het gebied van zelfbestuur en medezeggenschap, krijgen in dit orgaan en in de overlegvergadering gestalte.

NEDERLANDSE LEDEN VAN DE SOCIALISTISCHE FRAKTIE IN HET EUROPESE PARLEMENT

1. Inleiding

In het verslagjaar liep de werkloosheid in de tien lidstaten van de Gemeenschap op van 9,8 miljoen naar 11,5 miljoen personen. Aan de stijging lijkt nog geen eind te zijn gekomen. Integendeel, zij gaat versneld door zodat er in het huidige tempo elk halfjaar weer een miljoen werklozen bijkomen. Aan een gemeenschappelijke aanpak is grote behoefte maar die lijkt moeilijker van de grond te krijgen dan ooit. De verhouding tot de Verenigde Staten werd er in hetzelfde jaar niet gemakkelijker op. Op allerlei terreinen kwamen belangentegenstellingen met grotere scherpte naar voren. Op monetair en handelsgebied maar natuurlijk ook in kwesties van vrede en veiligheid.

Nu is de Europese Gemeenschap niet de eerst-aangewezene om de sociaal- ekonomische, laat staan veiligheidsproblemen van Europa op te lossen. Zij heeft daarvoor noch de bevoegdheden, noch de instrumenten.

Maar deze twee politiek overheersende onderwerpen laten de Europese Gemeenschap niet onberoerd en hebben een grote invloed op het beleid dat wèl door de Gemeenschap wordt gevoerd. De ontwikkelingen in de Gemeenschap, die in de aktiviteiten van het Europese Parlement worden weerspiegeld staan voor een belangrijk deel in het teken hiervan. In het eerste deel van dit verslag wordt hierop verder ingegaan.

Het gewone parlementaire werk gaat op de uiteenlopende terreinen van milieubeleid tot harmonisatie, van de gevechten tussen de instellingen tot de ontwikkelingssamenwerking, natuurlijk door. Daarvan wordt in het tweede deel verslag gedaan.

Tenslotte moet melding worden gemaakt van de voorbereidingen voor de direkte verkiezingen voor het Europese Parlement, die in mei 1984 voor de tweede keer worden gehouden.

De Partij van de Arbeid wist in 1979 beslag te leggen op 9 van de 25 zetels die Nederland in het 434 zetels tellende Parlement bezet. De frakties in het Parlement worden gevormd door partij- en niet door landgenoten. De PvdA-ers zijn lid van de grootste parlementaire fraktie, de Socialistische met 125 leden afkomstig uit alle tien lidstaten.

De PvdA-leden zijn:

Wim Albers; lid van de kommissie vervoer en plaatsvervangend lid van de ekonomische en monetaire kommissie,

Bob Cohen; lid van de kommissie voor ontwikkeling en samenwerking en plaatsvervangend lid van de kommissie buitenlandse ekonomische betrekkingen en lid van de institutionele kommissie,

Piet Dankert; voorzitter van het Parlement,

Ien van den Heuvel; lid van de politieke kommissie, lid van de kommissie van onderzoek naar de positie van de vrouw, plaatsvervangend lid van de juridische kommissie, een van de vice-voorzitters van de Socialistische fraktie, voorzitter van de PvdA-groep,
Annie Krouwel; lid van de kommissie voor milieu, volksgezondheid en konsumentenbelangen, lid van de kommissie voor de reglementen en verzoekschriften, plaatsvervangend lid van de kommissie van onderzoek naar de positie van de vrouw,
Johan van Minnen; lid van de kommissie voor sociale zaken, lid van de kommissie voor de reglementen en verzoekschriften, plaatsvervangend lid van de politieke kommissie,
Hemmo Muntingh; lid van de kommissie voor milieu, volksgezondheid en konsumentenbelangen, plaatsvervangend lid van de kommissie voor regionaal beleid en ruimtelijke ordening,
Phili Viehoff; lid van de kommissie voor jeugdzaken, kultuur, onderwijs, voorlichting en sport, plaatsvervangend lid van de kommissie voor energie en onderzoek,
Eisso Woltjer; lid van de kommissie voor landbouw,plaatsvervangend lid van de kommissie voor ontwikkeling en samenwerking, plaatsvervangend lid van de begrotingskommissie, plaatsvervangend lid van de begrotingskontrole kommissie.

Ekonomisch en Sociaal beleid
De Socialistische fraktie in het Europese Parlement is van mening dat de Europese Gemeenschap in haar sociaal-ekonomisch beleid prioriteit moet leggen bij de bestrijding van de werkloosheid. Dat beleid kan door middel van verschillende instrumenten vorm krijgen,al zal het in veel gevallen niet meer dan een aanvulling kunnen betekenen op het beleid van de lidstaten. Tot de doelstellingen van de Gemeenschap behoort het op elkaar afstemmen van het sociaal- ekonomisch beleid van de lidstaten. De ekonomische voordelen van een gekoördineerd beleid zouden onder andere zijn een rationeler en effektiever gebruik van overheidsgelden om investeringen en bedrijvigheid te bevorderen en een grotere monetaire stabiliteit.
In de praktijk echter, staan politieke verschillen en het nationalisme van de lidstaten een verdergaande ekonomische samenwerking in de weg. Er moet zelfs moeite worden gedaan om het bereikte te behouden. Voorzover de Raad tot overeenstemming weet te komen over de grote lijnen van het te voeren sociaal-ekonomisch beleid is dat, naar de mening van de Socialistische fraktie, een te eenzijdig monetaristische benadering waarin te weing is terug te vinden van het besef van de ontwrichtende sociale gevolgen van een zo massale en snel groeiende werkloosheid. Ondanks pressie op de Raad, via bijvoorbeeld de PvdA-TweedeKamerfraktie, is de bereidheid een ander ekonomisch beleid te voeren waardoor de bestedingen op peil worden ge-

houden en via een investeringsimpuls de ekonomie wordt gestimuleerd, nog steeds gering. De samenwerking tussen nationale en Europese PvdA-parlementariërs wordt voortgezet om tot nieuwe initiatieven op dit terrein te komen.
Om de werkloosheid te bestrijden is het ook nodig tot een herverdeling van arbeid te komen. Het EG-niveau is hier van belang omdat eventuele EG-maatregelen het bezwaar van een verslechtering van de konkurrentiepositie van de ene lidstaat ten opzichte van de andere omzeilen, een bezwaar dat tot voor kort in de strijd voor arbeidstijdverkorting een belangrijke rol speelde. Na de aanvaarding van een gematigde resolutie in het Europese Parlement over de "reorganisatie van de werktijd" heeft de Europese Commissie een aantal voorstellen gedaan. Deze gaan voorlopig niet verder dan ontwerp-richtlijnen voor deeltijdarbeid en tijdelijke arbeid en een ontwerp-aanbeveling inzake vervroegde pensionering. Maar in een recent memorandum geeft de Commissie te kennen dat zij, weliswaar onder allerlei voorwaarden, verdergaande voorstellen aan de Raad zal voorleggen.
Een element dat voor Socialisten van groot belang is naast de beschikbaarheid van arbeid is de kwaliteit van arbeid. Hierbij moet naast arbeidsomstandigheden en sociale voorzieningen aan zeggenschapsverhoudingen worden gedacht. In het bijzonder voor wat betreft de medezeggenschap in multinationale ondernemingen liggen EG-maatregelen voor de hand. Het was dan ook geen verrassing dat Henk Vredeling net voor zijn vertrek als Commissaris de Europese Commissie achter een ontwerp-richtlijn kreeg "inzake de voorlichting en de raadpleging van de werknemers in ondernemingen met een ingewikkelde en in het bijzonder transnationale struktuur". De parlementaire behandeling van het ontwerp leidde tot een zodanige verwatering van een voorstel dat om te beginnen naar socialistische smaak zeer gematigd was, dat de Socialistische fraktie er niet meer achter kon staan en zich in overgrote meerderheid van stemming onthield. Ook voor de vakbeweging was het een bittere teleurstelling te ervaren hoeveel weerstand een stap op weg naar het Europa van de werknemers oproep en hoe loos de steun was van Christendemokraten, ook de Nederlandse, als het er op aan kwam.
De hevigheid van het verzet van de werkgevers, zowel Europese als Amerikaanse, was bewijs te meer voor het belang van een aanvulling van de gemeenschappelijke markt met een sociale ruimte waarin werknemers en vakbeweging internationaal kunnen optreden als het om multinationale bedrijven gaat.

1.2 Europese veiligheid
De diskussie over het Europese vrede- en veiligheidsbeleid vond een voorlopige afronding in de resolutie Haagerup, die door het Europese Parlement in januari 1983 werd aangenomen. Daarin werd de be-

moeienis van de Europese Politieke Samenwerking (EPS) nadrukkelijk beperkt tot de politieke kant van het vrede- en veiligheidsbeleid. In de resolutie werd aangedrongen op betere koördinatie tussen de EG-lidstaten ten aanzien van de politieke en ekonomische kanten van de problematiek. Voordat de resolutie in stemming kwam legde een groot aantal "anti-nucleairen", waaronder enkele PvdA-ers, een stemverklaring af waarin zij zich manifesteerden als lid van de vredesbeweging. Overigens leidde deze verbondenheid met de vredesbeweging tot verschillend stemgedrag; er waren voor- en tegenstemmen en enkele onthoudingen. Deze resolutie zal echter geen eind kunnen maken aan de diskussie, die ook in eigen gelederen wordt gevoerd over de verhouding van de EG tot de Verenigde Staten en de rol van de EG in het Europese ontspanningsproces. Het Parlement krijgt hiermee meer te maken naar mate hij er in slaagt greep te krijgen op de Europese Politieke Samenwerking oftewel het buitenlands beleid van de Gemeenschap. De EPS wordt voor de ministers van buitenlandse zaken van de EG het voor de hand liggende forum om over Europese veiligheidszaken te overleggen buiten NAVO-verband.
De Ekonomische krisis en de veiligheidsproblematiek zijn voor alle EG-lidstaten politiek bepalend. Zij vormen de achtergrond waartegen de aktiviteiten die hierna worden beschreven moeten worden bezien.

2. Werkzaamheden in het Parlement

2.1. Het voorzitterschap

Voor Piet Dankert stond het najaar van 1981 voornamelijk in het teken van de voorbereiding van de verkiezing van de voorzitter van het Europese Parlement.
Nadat de Socialistische fraktie zijn kandidatuur eenstemmig had ondersteund, konden de kontakten met de andere frakties maar met name ook met de individuele leden van het Europese Parlement vanuit een andere invalshoek worden opgepakt.
De uitslag van de verkiezing is intussen bekend.

Piet Dankert heeft in zijn entrée-rede voor het Europese Parlement op 20 januari 1982 gewezen op de noodzaak de organisatiestruktuur van het Europese Parlement aan te passen aangezien deze doorzichtigheid mist en onvoldoende in staat is dit parlement als zodanig te laten funktioneren. Meer efficiëncy en minder bureaucratie stonden daarbij hoog op zijn prioriteitenlijst. Vrij snel na zijn verkiezing zijn plannen voor een reorganisatie-operatie, of herstrukturering zoals het genoemd werd, ingediend bij het Bureau van het Europese Parlement.
Ondanks zeer uitvoerige diskussies met alle betrokkenen heeft die

operatie nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Het blijkt in de praktijk een moeilijke opgave te zijn met parlementariërs en ambtenaren van tien nationaliteiten snel voortgang te boeken. Naast de aanpassing van de administratie hebben twee andere organisatie-aspekten veel aandacht gekregen. De agendering en het technisch organiseren van de plenaire zittingen zijn sterk veranderd.
Vragenuur aan en diskussie met de Raad van Ministers en de Europese Commissie zijn beter geplaatst op de agenda zodat de aktualiteitsdebatten niet langer plaatsvinden in de late avonduren, puur technische diskussiepunten zijn gegroepeerd zodat zo weinig mogelijk tijd daarmee wordt verloren en politieke debatten worden beter voorbereid.
Daarnaast wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van openbare hoorzittingen en openbare parlementaire kommissievergaderingen waardoor ook naast de plenaire zittingen de mogelijkheid bestaat kennis te nemen van de aktiviteiten van het Europese Parlement.
Daarnaast is, met medewerking van de questoren, een nieuw reglement voor de vergoedingen van afgevaardigden ontworpen.
Naast de hierboven genoemde, meer technische aspekten van het voorzitterschap heeft Piet Dankert zich intensief ingezet om op politiek terrein het gezag en het prestige van het Europese Parlement te vergroten.
Dat is gelukt wanneer men kijkt naar de begrotingsdiskussie.
Gezamenlijk met de Raad en de Commissie heeft het Europese Parlement een gemeenschappelijke verklaring aangenomen die een versterking van de bevoegdheden van het Europese Parlement betekent.
Dat is ook gelukt met andere beleidssektoren waar nu veel vaker dan voorheen gebruik wordt gemaakt van het zogenaamde koncertatie-instrument.
De kontrole van het Europese Parlement op de Europese Commissie is sinds 1979 sterk toegenomen.
Een belangrijk aspekt van de aktiviteiten van de voorzitter is dat van de betrekkingen naar buiten. Enorm veel tijd gaat zitten in kontakten met de media en toespraken.
Gezien de nog grote mate van onbekendheid met het werk van het Parlement is dit echter een nuttige investering van tijd. Daarnaast heeft de voorzitter de taak namens het Parlement betrekkingen met derde landen te onderhouden. Met name met een aantal Latijnsamerikaanse landen zijn de betrekkingen tijdens het eerste jaar voorzitterschap, ondanks de Falklandkrisis, sterk aangehaald. Onvermijdelijk is dat het funktioneren als voorzitter wel eens spanningen oproept met de niet de meerderheid van het Parlement vormende Socialistische fraktie. Aan een enkel meningsverschil met de eigen groep lijkt ook wel eens niet te ontkomen. Toch bestaat de indruk dat dit soort problemen met enige goede wil beheersbaar zijn.

2.2 Begroting

Ook in het achter ons liggende jaar heeft de begrotingsbehandeling in het Europese Parlement weer een duidelijk politiek karakter gekregen.

Waar het parlement volgens het verdrag een, zij het beperkte, maar wel zeer direkte invloed op het Europese beleid kan uitoefenen, heeft ze dit ook weer waar weten te maken. Nadat een akkoord bereikt was met de Raad en Commissie over de klassifikatie van de verschillende begrotingsposten in 'niet-verplichte' en 'verplichte' uitgaven, kon voor het eerst de marge die voor het parlement is vastgelegd ten aanzien van de niet-verplichte uitgaven duidelijk van tevoren worden vastgesteld.

Voor de begrotingsuitgaven in 1983 was dit 1,2 miljard gulden. Met een truc probeerde de Raad deze marge nog te halveren, maar toen het parlement unaniem liet blijken deze truc te doorzien en, meer nog, ook in tweede lezing strak vasthield aan de maximaal toegestane 1,2 miljard gulden verhoging van de niet-verplichte uitgaven, ging de Raad uiteindelijk door de knieën en werd op 21 december 1982 door de voorzitter van het parlement, Piet Dankert, de begroting voor 1983 vastgesteld. Reeds voortijdig had het parlement in 1982 vastgelegd dat het grote prioriteit wenste te geven aan de versterking van het Europees regionaal, sociaal en ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

De Raad, die een ontwerp-begroting opstelt nadat de Commissie haar ideeën heeft weergegeven in een zogenaamde voorontwerp-begroting, was het hier duidelijk mee oneens. Hij wenste juist een zeer terughoudend financieel beleid ten aanzien van de niet-verplichte uitgaven zonder de verplichte uitgaven als het landbouw-garantiefonds te beteugelen. In 1982 waren deze laatste uitgaven nogal meegevallen tengevolge van hoge wereldmarktprijzen en tot deze konstatering beperkten Raad en Commissie zich. Het parlement kan slechts adviseren de verplichte uitgaven te veranderen en had geadviseerd 708 miljoen gulden hierop in 1983 te besparen ten gunste van achtergebleven plattelandsgebieden. Zelfs deze verschuiving werd door de Raad verworpen.

In bijgaande tabel is het resultaat van de begrotingsbehandeling nog eens beknopt in cijfers weergegeven (in miljoenen guldens).

	1982 bedrag (in miljoenen guldens)	realisatie in %	1983 voorontEur. Commissie	ontwerp Raad	verhoging door parlement	vastgesteld door voorz. EP
garantie landbouw	34.790	67,1	35.828	35.828	---	35.828
visserij	223	0,4	218	214	1	215
struktuur landbouw	1.973	3,8	1.701	1.660	---	1.660
regionaal beleid	3.299	6,4	4.232	3.549	240	3.789
sociaal beleid	2.659	5,1	3.605	3.237	525	3.762
energie en research	986	1,9	1.488	1.195	35	1.230
industriebeleid	121	0,2	160	116	28	144
transportbeleid	4	0,0	82	4	33	37
ontwikkelingssamenwerking	2.103	4,1	2.608	2.207	286	2.493
administratie	1.858	3,6	2.015	1.881	28	1.909
reserve	2.871	5,5	2.880	2.870	---	2.870
totaal Commissie uitgaven	50.887	98,2	54.817	52.761	1.176	53.937
totale uitgaven overige instellingen Parlement Raad, Rekenhof	1.030	1,8	1.011	1.029	3	1.032
Totaal	51.917	100	5.850	53.790	1.179	54.969

Dat de invulling van de maximaal toegestane verhoging veel politiek overleg heeft gevergd behoeft geen betoog. De grotere frakties zijn elk afzonderlijk, tengevolge van het bij verdrag bepaalde aantal benodigde voorstemmers voor een verhoging, in staat deze te blokkeren. Met name doordat de Socialistische fraktie in dit politiek overleg het initiatief tot zich heeft getrokken, is deze verdeling van de marge er uit gekomen. Ook bij de verdeling van de gelden binnen de hier genoemde posten hebben wij een grote rol weten te spelen, hetgeen verderop in het verslag is aangegeven (zie b.v. milieu- en energiebeleid). Het begrote bedrag van 35,8 miljard voor de landbouwuitgaven met betrekking tot de garanties is vermoedelijk aan de lage kant. Enerzijds is er geen rekening gehouden met een sterke daling van de wereldmarktprijzen, waardoor grotere afzetsubsidies nodig zullen zijn, anderzijds zijn ook de kosten van de jaarlijkse prijsverhoging niet in het bedrag opgenomen. Door de Socialistische fraktie is reeds aangekondigd een eventueel aanvullende begroting voor 1983 te zullen afwijzen, als niet op korte termijn daadwerkelijk beleidsmaatregelen worden genomen om de groei van de landbouwuitgaven te beteugelen. Hierop wordt onder landbouw en visserij nader ingegaan.
Een verhaal apart vormt de Britse bijdrageregeling. Reeds tijdens de regering-Wilson had Engeland erop gewezen dat ze, gezien het bruto nationaal produkt per hoofd van de bevolking in dit land, een veel te hoge netto bijdrage aan de Gemeenschap moest betalen. De toen ge-

troffen oplossing bleek achteraf niet te werken. Nadat vervolgens Thatcher met de vuist op tafel had geslagen en had uitgeroepen: "I want my money back", was over 1980 en 1981 aan Engeland 6,5 miljard gulden terugbetaald. Met name in Duitsland had dit veel weerstand opgeroepen, temeer daar hiervoor de belastingen in dit land moesten worden verhoogd. Het parlement heeft zich steeds sterk verzet tegen dit "juste retour" principe en had zich bij deze ad hoc-regeling pas neergelegd toen de Raad via het mandaat aan de Commissie had verklaard voor de toekomst een strukturele oplossing te wensen via herstrukturering van de begroting van de landbouwuitgaven te beteugelen en vergroting van de solidariteit met de armere lidstaten door verbetering van het regionaal en sociaal beleid.
De mandaatsvoorstellen zijn mede door toedoen van de Nederlandse regering (kabinet-Van Agt II) vervolgens om zeep geholpen. Restte de overigens zeer zwak opererende Europese Commissie ook voor 1982 met een ad hoc-voorstel te komen, namelijk 2,3 miljard terugbetaling aan Engeland en 365 miljoen aan Duitsland. Het parlement heeft dit voorstel, als aanvullende begroting 1982, in december 1982 verworpen. Hiermee is de strijd om ook struktureel een grotere solidariteit met de werklozen en armeren in de Europese Gemeenschap te bereiken weer in het middelpunt van de Europese politiek komen te liggen. Daarmee kunnen we in 1983 weer vooruit. De marges van het parlement tussen obstruktie en vooruitgang zijn hierbij echter uiterst gering, gezien de hem toegemeten bevoegdheden, namelijk verwerpen of accepteren.

2.3 Landbouw en Visserij
Van de noodzakelijke herziening van het landbouwbeleid is dit jaar weinig terechtgekomen. Mede doordat de financiële druk ten gevolge van de hogere wereldmarktprijzen sterk was verminderd, bleef dit hete hangijzer in de Europese politiek onaangeroerd liggen. De zo intensief begonnen debatten over herstrukturering van de begroting, met inbegrip van de beteugeling van de kosten van het landbouwbeleid, samengevat als de mandaatsdiskussie, zijn in 1982 in de Raad geheel vastgelopen. Stijging van de wereldmarktprijzen brengt met zich mee, dat voor de overschotprodukties betere prijzen kunnen worden gemaakt en boterbergen kunnen worden afgezet. Voor het eerst sinds jaren werden dan ook forse bedragen op de landbouwbegroting bespaard. Bijna genant is de haast waarmee de lidstaten zich vervolgens van de problematiek hebben afgewend. Immers hierdoor wordt extra geaksentueerd, dat de Europese politiek haast niet boven het van dag tot dag denken is uit te tillen. Wie erop wees, dat de stijging van de wereldmarktprijzen op langere termijn onmogelijk stand zou kunnen houden en zéker niet bij toenemende produkties in Europa, werd als doemdenker verdoemd. Géén maatregelen derhalve dit jaar voor af-

bouw van de overschotprodukties, wel echter een prijsverhoging van 10%. Deze kombinatie heeft zijn fatale werking inmiddels bewezen. 1982 is een "bijzonder" jaar geworden. De rekord oogsten en redelijke prijzen hebben de inkomenspositie van de landbouwers (tijdelijk) verbeterd.
Deze op zichzelf te rechtvaardigen inkomensverbetering werpt echter reeds nu zijn schaduw vooruit. We moeten 1982 toch maar voorzien van een zwarte rand, is het kommentaar uit de landbouwwereld. De produkties zijn sterk gestegen, de wereldmarktprijzen zijn daarentegen gedaald, de onverkoopbare voorraden stijgen weer. We zijn weer bij af aangekomen. Nee, erger nog. Doordat vooral onder druk van de zuidelijke lidstaten voor een aantal produkten de marktordeningen zodanig zijn veranderd dat voor deze produkten (olijfolie, wijn, groenten en fruit) meer financiële ondersteuning zal worden verleend, zijn de financiële verwachtingen voor 1983 met betrekking tot het landbouwbeleid zeer somber. Een diepgaande analyse van de achterliggende problematiek leert, dat de verandering van het Europese landbouwbeleid vastloopt op de ongelijke belangen die de lidstaten hierbij hebben. Een lidstaat met relatief veel kleinere landbouwbedrijven hecht sterk aan een prijsbeleid, gericht op inkomensondersteuning. Een lidstaat met grotere bedrijven wenst het prijsbeleid in te zetten ter verbetering van het marktevenwicht. Met grote felheid wees bijvoorbeeld de Nederlandse regering een prijsdifferentiatie af. Hierdoor worden de efficiënte bedrijven gestraft, werd uitgeroepen. Een kompromis was nauwelijks te bereiken. Direkte inkomensondersteuning voor kleinere bedrijven naast "verlaging" van de prijzen werd resoluut door het kabinet-Van Agt II afgewezen.
Toen voor inkomensondersteuning toch een klein bedrag werd uitgetrokken, wenste de Nederlandse landbouw dit te gebruiken voor verbetering van de produktiviteit van de kleinere bedrijven, teneinde hun toekomst als bedrijf veilig te stellen in de saneringsslag die gezien het beleid en de financiële marges dreigend boven de landbouw hangt. Hierdoor wordt echter wel de overproduktie verder vergroot.
Het Europese Parlement heeft zich wat dit betreft eveneens duidelijk geblameerd. Was het parlement tijdens de begrotingsbehandeling nog bijna unaniem in zijn uitspraak dat de begroting geherstructureerd moet worden en derhalve de landbouwuitgaven beteugeld, toen zich deze incidentele opleving van de wereldmarktprijzen voordeed werd snel toegegeven aan de druk om via een prijsverhoging van 14% de slechte inkomenspositie van de landbouwers te verbeteren. Alleen de Engelse konservatieven, de noordelijke leden van de Socialistische fraktie en de Italiaanse kommunisten stemden tegen. Zij wensten naast deze verhoging tenminste maatregelen om de uitbreiding van de produktie tegen te gaan.
Van PvdA-kant is, in het bijzonder door Eisso Woltjer, er alles aan

gedaan om een konsekwente politieke opstelling van de fraktie te bereiken. Een uit vier punten bestaand kompromisvoorstel kreeg op elk onderdeel wèl de meerderheid, maar bleek uiteindelijk voor de Fransen, Italianen en Grieken onaanvaardbaar waar de prijsverhogingen gematigd werden gehouden. De beoordeling op de inkomenseffekten van het voorstel werden door hen wel als positief beoordeeld, maar matigen van de algemene prijsverhoging werd als politiek in eigen land onverkoopbaar geacht.
Herziening van het Europese landbouwbeleid in de komende jaren is, althans financieel gezien, meer dan ooit onverkoopbaar geworden. Prijsmatiging en prijskortingen, zoals nu door de Commissie voorgesteld, zullen de inkomenspositie van de landbouwers (ook de Nederlandse) binnen enkele jaren onaanvaardbaar aantasten. Ons voorstel, om door produktiebeheersing de markten in evenwicht te brengen en een redelijke prijs voor het te beperken produktievolume te blijven garanderen, heeft derhalve zeker niet in waarde ingeboet. Temeer daar met dit voorstel ook rekening wordt gehouden met de externe markten, waardoor ruimte voor ontwikkelingslanden kan worden gecreëerd, de dreigende handelsoorlog tussen bijvoorbeeld de Verenigde Staten en Europa kan worden voorkomen en meer nog de werkgelegenheid in de landbouw wordt beschermd, doordat de ongebreidelde industrialisatie wordt gereguleerd.

Eind januari is het er dan toch van gekomen. Toen zetten de tien Europese landbouwministers hun handtekening onder het akkoord, waarmee na jaren van onderhandelen het gemeenschappelijk visserijbeleid gestalte moet krijgen. Zonder te willen spreken van een schijnakkoord zou het echter van te veel optimisme getuigen als men zou verwachten, dat nu voor de komende jaren het laatste woord over de visserij gezegd zou zijn. Met name de steeds terugkerende quotaverdeling zal telkenmale opnieuw stof voor diskussie opleveren. Het fundamentele probleem is en blijft, dat er met een te grote kapaciteit wordt gevangen. De vraag is dan of je ieder jaar opnieuw de hoeveelheid te vangen vis moet vaststellen of dat je niet beter kunt proberen om de visserijinspanning terug te brengen door bijvoorbeeld minder schepen bij te bouwen.
Deskundigen van o.a. het Landbouw-Ekonomisch Instituut en het Instituut voor Visserijonderzoek, alsmede het visserijbedrijfsleven, geloven dat dit laatste op de lange duur moet gebeuren. Via een ontwerp-resolutie, ingediend bij het Europese Parlement, is door Eisso Woltjer het initiatief genomen om een licentiesysteem op wat langere termijn als beheersinstrument in plaats van het huidige quotasysteem ingevoerd te krijgen. De bedoeling is dan uiteraard om d.m.v. aan- en verkoop van visserijlicenties de totale vangstkapaciteit terug te brengen tot een niveau, dat beter aansluit op de mogelijkheden van de visbestanden.

2.4 Ekonomische en monetaire politiek
In het middelpunt van de besprekingen stond de krisis in de ijzer- en staalindustrie. Teneinde tot sociaal meer aanvaardbare omstandigheden te geraken, heeft de Commissie een aantal herstruktureringsmaatregelen moeten nemen.
Voor bepaalde produkten werd een strikte produktiebeperking ingevoerd. Door middel van strengere prijsvoorschriften en voorwaarden voor steunverlening aan bedrijven wordt geprobeerd de eerlijke konkurrentie op de interne markt te herstellen en te handhaven.
Met de Verenigde Staten werd na langdurige onderhandelingen een overeenkomst gesloten, waardoor de Amerikaanse markt voor een aantal staalprodukten op beperkte schaal toegankelijk blijft.
De woordvoerder van de Socialistische fraktie, Manfred Wagner (SPD), signaleerde het toenemende protektionisme en pleitte voor een verscherpte invoerkontrole op produkten uit derde landen. De verscherping van de staalkrisis vraagt de volledige inzet van de financiële instrumenten van de Gemeenschap, zoals het Sociaal Fonds, het Regionaal Fonds, maar ook de nieuwe leningsmogelijkheden via de zogenaamde Ortoli-faciliteit. Na een eerste beschikbaarstelling van 2,5 miljard gulden voor industriële investeringen, wordt nu gewerkt aan een uitgifte van 8 miljard gulden, waarvan een derde gedeelte in het bijzonder voor het scheppen van werkgelegenheid in het midden- en kleinbedrijf. Het jaar 1983 wordt uitgeroepen tot het jaar van het midden- en kleinbedrijf; door middel van komitees en manifestaties in de verschillende lidstaten zal worden getracht het midden- en kleinbedrijf extra ondersteuning te geven, omdat zij voor herstel van werkgelegenheid een belangrijke rol kunnen spelen.
Voor de Socialistische fraktie heeft Wim Albers zitting in het door het parlement ingestelde komitee.
In samenhang daarmee pleit onze fraktie voor om- en herscholing van jonge werknemers, omdat door het wegvallen van grote aantallen arbeidsplaatsen in verouderde industriesektoren de opleiding in de laatste tien jaar verkeerd gericht is geweest. Sterk ondersteund worden de Commissievoorstellen om de grensformaliteiten te versoepelen, de douane-unie in betekenis te doen toenemen en daardoor het funktioneren van de interne markt te verbeteren.
Doelstelling is de kontrole op personen en goederen van de binnengrenzen in de EG te verleggen naar de buitengrenzen.

2.5 Vervoersbeleid
De luchtverkeersbeveiliging en de rol van Eurokontrol daarin was op voorstel van rapporteur Wim Albers aanleiding voor intensief overleg tussen leden van de nationale parlementen in de Benelux en de

Bondsrepubliek en de vervoerskommissie van het Europese Parlement. Hoewel er een duidelijke politieke overeenstemming werd gevonden voor het handhaven en uitbouwen van Eurokontrol, vooral door het overdragen van taken naar het Eurokontrol-centrum in Beek, Limburg, moet helaas worden vastgesteld dat de bewindslieden van de betrokken landen een andere koers kiezen, die een nationalisering van de luchtverkeersbeveiliging inhoudt.
De fragmentatie van het luchtruim en het gebrek aan koördinatie, de extra kosten en operationele bezwaren, maken deze aanpak onaanvaardbaar. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd.
Is Eurocontrol een voorbeeld van parlementair overleg op een beperkt terrein, van grote betekenis moet worden geacht dat de voorzitters van de parlementaire kommissies die zich bezighouden met vervoersvraagstukken, in Brussel bijeenkwamen om te overleggen hoe door gezamenlijke inspanning het gemeenschappelijke vervoersbeleid kan worden bevorderd. Dit is dringend noodzakelijk, omdat in de Vervoersraad van ministers nauwelijks vooruitgang wordt geboekt. De vervoerskommissie van het Europese Parlement besloot zijn tanden te laten zien door bij het Hof van Justitie te Luxemburg een proces tegen de Raad aan te spannen wegens nalatigheid op het gebied van het vervoersbeleid. Tientallen dossiers worden nu al jaren door de Raad voor zich uit geschoven, doordat geen eenparigheid bij de besluitvorming kan worden bereikt. Het gevolg is, dat het vrije vervoer van goederen en personen wordt belemmerd, waardoor op de lange duur zelfs het bestaan van de douane-unie wordt bedreigd. De Europese Commissie heeft in de loop van de jaren reeksen van voorstellen gedaan, die allemaal na een gedegen bespreking in het Parlement en het Ekonomisch Sociaal Comité in de laden van de Raad zijn beland.
Bij het proces gaat het in feite om de geloofwaardigheid en het voortbestaan van de gemeenschappelijke markt.

2.6 Sociaal beleid
De twee voornaamste onderwerpen in de sociale kommissie waren de Vredeling-richtlijn en de herziening van het Sociaal Fonds.
Met betrekking tot de Vredeling-richtlijn is het in ieder geval duidelijk dat de lijn-Kohl het ook buiten Bonn gewonnen heeft van elke vorm van radikaal christelijk denken en dat de Nederlandse CDA-ers in het Europese Parlement zich even duidelijk vervreemden van de hoop en verlangens van het 'eigen' CNV, hetgeen niet snel zou mogen worden vergeten. Het betekent, dat uiteindelijk de negen Europese mandaatdragers van de PvdA als enige konsekwent zijn opgetreden als natuurlijke bondgenoten van de vakbeweging. Uit de praktijk is het afgelopen jaar het belang van deze richtlijn gebleken, met name door de bemoeienissen van fraktiewoordvoerder Johan van Minnen,

met de sluitingen en produktie-overhevelingen binnen het Enka-bedrijf. Ging het het jaar daarvoor om de sluiting van de Ford-vestiging in Amsterdam, dit jaar deed zich een gelijksoortige bedrijfsramp voor, maar dan in tegengestelde richting. Bij het Enka-koncern heeft men, na jarenlang ontvangen van overheidssubsidie, een vestiging in het Ierse Antrum gesloten en wil deze, zonder duidelijke redenen anders dan dat ook hier extra overheidssubsidie te verkrijgen is, naar het Nederlandse Emmen overplaatsen. Een vestiging in Kassel in de Bondsrepubliek is inmiddels ook gesloten. Een goed-funktionerende Vredeling-richtlijn was voor de vakbeweging een belangrijk instrument geweest om tijdig internationale aktie te kunnen ondernemen.
Dat medezeggenschap van werknemers regelrecht in het verlengde ligt van de herverdeling van arbeid en dus van arbeidstijdverkorting, behoeft geen betoog. Arbeidstijdverkorting wordt ook binnen het Europese Parlement het belangrijkste sociale issue, gekoppeld aan de financiering.
Bij de hoogstnoodzakelijke herziening van het veel te beperkte Sociaal Fonds zal, mede door middelen die bij een herziening van het landbouwbeleid vrij komen, voor een uitbreiding naar terreinen naast de staalindustrie moeten worden gezorgd. Een Europees herstructurerings- en vernieuwend industriebeleid kan deze sociale komponent niet missen.

2.7 Milieubeleid
Niet alleen in Nederland is - als gevolg van de ekonomische recessie - de houding van de politiek ten opzichte van natuur en milieu verslechterd. Ook in de andere lidstaten van de EG is dit het geval. Het mag daarom tot enige tevredenheid stemmen dat de Gemeenschap zelf het milieubeleid juist wat meer prioriteit geeft.
Allereerst heeft het parlement zijn greep op de Commissie duidelijk versterkt, hetgeen onder andere gebleken is uit het feit dat de Commissie door het parlement praktisch gedwongen is - tegen zijn zin in - een verordening over de import van zeehondenprodukten te ontwerpen en in te dienen. De parlementaire behandeling hiervan heeft grote publiciteit gekregen, maar ook het feit dat de Raad de verordening niet wilde vaststellen. De Raad stelde echter wel elf andere teksten vast die, mits in de lidstaten uitgevoerd, tot een aanzienlijke verbetering van het milieubeleid zullen kunnen leiden. Vier van deze teksten hebben betrekking op waterverontreiniging, drie op luchtverontreiniging en twee op het gebied van het natuurbehoud.
Opvallend in het communautair milieubeleid is, dat dit zich meer en meer in de richting van de externe (buiten de EG) onderhandelingsbevoegdheden ontwikkelt. De EG neemt thans al officieel deel aan het werk van zes internationale milieuverdragen en bij een aantal andere treedt zij op als waarnemer of staat zij op het punt toe te treden.

Een en ander betekent dat de lidstaten internationaal meer gekoördineerd optreden, hetgeen in zijn algemeenheid positief gewaardeerd kan worden.
Belangrijkste punt van diskussie in het afgelopen jaar was het koncept derde milieu-aktie-programma. Dit programma, dat de richting van het milieubeleid in de jaren 1982-1987 moet bepalen, heeft als belangrijkste verschilpunt met de beide voorafgaande programma's, dat het een meer preventief beleid voorstaat dat geintegreerd is in de verschillende andere beleidssektoren. Het programma, dat op een aantal punten, ondermeer via amendementen van socialistische zijde (bijv. van Hemmo Muntingh over de Noordzee) scherper gesteld kon worden, vond een goed onthaal bij het parlement.
Op het gebied van de Rijn kon geen vooruitgang geboekt worden. De Commissie bleek na anderhalf jaar nog steeds niet in staat de schriftelijke vragen over mogelijke konkurrentievervalsing van Frankrijk te beantwoorden. Hemmo Muntingh heeft de richting proberen aan te wijzen waardoor een verbetering in de Rijnzoutproblematiek kan worden aangebracht. Naar zijn mening dient de Commissie met een zoutrichtlijn te komen en dient in de onderhandelingen van de Internationale Rijncommissie het aksent verlegd te worden van de milieuproblematiek naar de sociaal-ekonomische problematiek. Kern van de oplossing behoort te zijn dat, nadat de mijn Théodore zijn poorten in 1985 zal hebben gesloten, de produktie van de beide overige mijnen niet wordt verhoogd. Op het uiterst belangrijke gebied van ecologie en ontwikkeling kon in 1982 enige vooruitgang worden geboekt toen in het kader van de budgetprocedure voor het eerst enige gelden werden uitgetrokken voor een beleid op dit gebied. De grote remmende faktor op de ontwikkeling van een communautair milieubeleid blijft de Raad. Wederom slaagde de Raad er niet in voldoende fondsen ter beschikking te stellen (het milieubeleid krijgt minder dan 0,1% van het begrotingstotaal) voor een adekwate ambtelijke bestaffing te zorgen en te stoppen met nationalistische haarkloverijen. Als gevolg van dit laatste bleek het bijv. in 1982 niet mogelijk overeenstemming te bereiken over de cruciale richtlijn over milieu-effekt-rapportage of verder te komen met de invulling van de kaderrichtlijn waterverontreiniging.

2.8 Het Regionaal Beleid
Het belangrijkste onderwerp dat dit jaar ter sprake is gekomen is het voorstel van de Commissie voor een verordening tot een (tweede) wijziging van de (oude) verordening uit 1975 tot oprichting van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Deze herziening van het EFRO is een belangrijk onderdeel van de uitvoering van het "Mandaat van de 30ste mei" inzake de herstrukturering van de begroting. Voor de Socialistische fraktie was het voorstel van de Commissie

in brede zin acceptabel, zij het dat via een aantal amendementen getracht is de Commissie-voorstellen wat doeltreffender te maken.
Met name stond de fraktie positief tegenover de voorstellen, omdat deze de aktiviteiten van het Regionaal Fonds veel meer toespitsen op de landen met de zwakste ekonomieën en bovendien de EG meer vrijheid geven bij het bepalen van de werkelijke behoeften. Ook het feit, dat het fonds zich veel meer zal gaan toespitsen op programmafinanciering in plaats van individuele projekten en er meer zekerheid is dat EFRO-gelden een aanvulling op en niet een substitutie van nationale middelen worden, sprak de fraktie aan.
Tot slot oordeelde de fraktie ook zeer positief over de voorstellen van de ontwikkeling van geintegreerde akties, waarbij de verschillende financieringsinstrumenten die de EG rijk is meer gezamenlijk worden gebruikt.
Een tweede belangrijk onderdeel vormde de jaarlijkse budgetvoorstellen. Hieruit kon namelijk blijken, wat de herzieningsvoorstellen van de Commissie in werkelijkheid waard waren. De Commissie trok inderdaad de konsekwentie uit haar herzieningsvoorstellen en stelde de Raad voor het fonds voor 1983 met circa 1/3 te verhogen en de quotavrije afdeling 20% van het totaal te laten worden. Maar de Raad verhoogde de middelen van het EFRO met ca. 9%, hetgeen niet voldoende was om de inflatie bij te houden. Ook de verhoging van de quotavrije sektor werd zo goed als ongedaan gemaakt. Uiteraard accepteerde het parlement dit niet, maar het slotresultaat bleef onbevredigend. Getoetst aan de eigenlijke doelstelling is het regionaal beleid mislukt. Het regionaal beleid moet tot een verkleining van welvaartsverschillen tussen armere en rijkere regio's leiden. Tussen 1970 en 1978 veranderde de verhouding van de bruto toegevoegde waarde per hoofd van de bevolking tussen de tien minst welvarende en de tien meest welvarende regio's van gemiddeld 1:3 in 1:4. In 1982 zal deze verhouding hoogstwaarschijnlijk bij 1:5 liggen. Ook het EG-beleid zelf heeft tot de vergroting van die kloof bijgedragen, ondanks het feit dat het Regionaal Fonds sinds zijn oprichting in 1975 in kwantitatieve zin aanzienlijk is vergroot (van circa fl 400 mln in 1975 tot ca. fl 3,5 mld in 1983).
In totaal maken de betalingskredieten van het Regionaal Fonds voor 1983 ongeveer 6% van het begrotingstotaal uit tegen ca. 65% voor de landbouwuitgaven. Zolang deze verhouding zo blijft, zal het regionaal beleid nooit tot een werkelijk struktuurbeleid kunnen uitgroeien.
Een van de redenen voor het parlement om de aanvullende begroting 1982 te verwerpen lag in de poging van de Raad de terugbetaling aan Engeland voor 'regionaal beleid' te laten doorgaan.

2.9 Emancipatiebeleid
De onderzoekskommissie die de uitvoering van de resolutie met betrekking tot de positie van de vrouw (aangenomen in februari 1981) moet bewaken, maakte in de verslagperiode een opzet voor haar werkzaamheden. Op alle deelterreinen werden rapporteurs benoemd. De onderwerpen lopen uiteen van de toepassing van de richtlijnen "gelijke beloning" en "gelijke behandeling", de positie van de vrouw in Griekenland, gevolgen voor de werkgelegenheid van vrouwen van nieuwe technologische ontwikkelingen, migrerende vrouwen en vrouwen van migrerende werknemers tot 'vrouwen in de Derde Wereld'.
In Nederland is de aandacht vooral gekoncentreerd op de uitvoering van de derde Richtlijn met betrekking tot de sociale zekerheid (individualisering). Hiervoor is Ien van den Heuvel rapporteur. Het Europese Parlement zal hier met name in de richting Nederland, maar helaas niet alleen daar, een belangrijke rol kunnen spelen om te voorkomen dat als gevolg van de ekonomische krisis alle emancipatieklokken worden teruggedraaid.
De onderzoekskommissie beperkt zich overigens niet tot het redigeren van rapporten op alle genoemde onderwerpen. Zij bracht een advies uit over het door de Europese Commissie voorgestelde (en door de Ministerraad afgezwakte) 'aktieprogramma voor de vrouw'; beijverde zich om een aantal voor vrouwen belangrijke posten in de begroting op te nemen; bracht advies uit over de Richtlijnen met betrekking tot deeltijdarbeid en tijdelijke arbeid en over de herziening van het Europees Sociaal Fonds.

2.10 Konsumentenbeleid en volksgezondheid
Het belang van het konsusmentenbeleid is tweeledig. Het direkte belang is uiteraard gelegen in de versterking van de positie van de konsument ten opzichte van de producent en in de bescherming van de konsument en van de wetgever tegen schadelijke produkten en produktiemethoden. Maar een tweede belangrijk aspekt dat door harmonisatie van wetgeving moet worden bereikt is het versterken van de interne markt en het bestrijden van het oneigenlijke gebruik van voorschriften om de handel tussen de lidstaten te belemmeren.
Op beide terreinen wordt in de wetgevende sfeer maar weinig vooruitgang geboekt. Zo is de Raad van Ministers van volksgezondheid, die op dit gebied een aantal belangrijke knopen moet doorhakken, sinds 1979 niet meer bijeen geweest. Commissie en parlement hebben ondertussen een groot pakket voorstellen en initiatieven bij de Raad ingediend, zodat besluiten snel genomen zouden kunnen worden. Op basis van een uitgebreide in 1980 gehouden hoorzitting met konsumenten- en handelsorganisaties is een tweede meerjarig konsumentenprogramma opgesteld. Belangrijkste onderdelen zijn prijs- en kwaliteitsvoorschriften, de lijst van konserveringsmiddelen en kleur-

stoffen, die volgens de socialisten een positieve lijst van toegestane stoffen moet zijn, de verantwoordelijkheid van de producent voor risico's en gebreken van zijn produkten, uiteraard ook bij export naar Derde Wereldlanden en informatie aan de konsument over de veiligheid maar ook de milieueffekten van bepaalde produkten en verpakkingen.
De PvdA-vertegenwoordigster, Annie Krouwel, is rapporteur voor de konkrete uitvoering van dit programma op het terrein van het gebruik van gevaarlijke stoffen en over gezondheidsvraagstukken en woordvoerster voor de Socialistische fraktie ten aanzien van misbruik van alkohol, tabak en verdovende middelen en maatregelen op veterinair gebied. In een poging beweging in de besluitvorming te krijgen heeft Annie Krouwel een debat in het parlement geëntameerd; een minder vergaande stap dan het voor het Hof dagen zoals ten aanzien van de Vervoersraad, maar in de huidige verhoudingen en gezien de beperkte bevoegdheden van het parlement de enige mogelijkheid.
Wat de bescherming van de werknemers op de arbeidsplaats betreft zijn wel een aantal richtlijnen in werking, terwijl verdere richtlijnen om werknemers te beschermen tegen lawaai-overlast en gevaarlijke stoffen als lood en asbest in behandeling zijn.
Tenslotte moet worden opgemerkt dat het krachtsverschil tussen de ondernemerslobby en die van de konsumenten ook binnen het parlement heel duidelijk tot uitdrukking komt. De rechtse meerderheid laat zich op dit terrein, waar de direkte ekonomische belangen vaak erg groot zijn, duidelijk meer gelegen aan de zeer aktieve producentenorganisaties.

2.11 Jeugd, kultuur, onderwijs, voorlichting, sport en toerisme
Verreweg het belangrijkste probleem dat in deze kommissie aan de orde komt is de jeugdwerkloosheid. Van de 11,5 miljoen werklozen in de Gemeenschap zijn 4,5 miljoen jonger dan 25 jaar. Begin 1982 heeft de Raad van Ministers van onderwijs een aktieprogramma goedgekeurd waarin de de beroepsopleiding, voorbereiding op werk, de mogelijkheid tot het opdoen van beroepservaring en een goede beroepskeuzevoorlichting centraal staan.
Er wordt door de Europese Commissie een plan uitgewerkt om iedere schoolverlater tussen de 16 en 18 jaar te garanderen, dat hij of zij òf een verdere beroepsopleiding krijgt òf werkervaring kan opdoen. De middelen die hiervoor werden uitgetrokken zijn bij lange na niet voldoende, zodat er tot op heden slechts een aantal modelprojekten worden opgezet waarvoor in de periode 1983-1986 fl 47 miljoen beschikbaar is. Een en ander is mede het gevolg van een resolutie, die op initiatief van de in de kop genoemde kommissie in maart 1982 in het parlement werd aangenomen. In dezelfde resolutie werd de Onderwijsraad aangespoord vaker bijeen te komen, onder andere om vooruit-

gang te boeken op het belangrijke terrein van de erkenning van diploma's.
Over de stand van zaken met betrekking tot het onderwijs aan kinderen van migrerende werknemers zal de Commissie begin 1983 verslag uitbrengen.
Een ander initiatief op onderwijsgebied waarvoor Phili Viehoff rapporteur was is een resolutie over het, vaak verborgen en onderschatte, analfabetisme. In deze resolutie, die in mei 1982 werd aangenomen, wordt het aantal analfabeten in de EG geschat op 10 tot 15 miljoen. Dit zijn natuurlijk mensen die maatschappelijk uitermate kwetsbaar zijn. Aan de lidstaten is verzocht het probleem te onderkennen en passende maatregelen te nemen. De Europese Commissie werd verzocht kredieten beschikbaar te stellen voor verder onderzoek naar de oorzaken en omvang van het probleem en om overheidsmaatregelen in de lidstaten te vergelijken. De Commissie heeft hierop positief gereageerd en is inmiddels begonnen met het opzetten van onderzoeksprogramma's.
Als lid van de delegatie van het parlement voor het onderhouden van het kontakt met het Japanse parlement heeft Phili Viehoff een nota opgesteld over de kulturele uitwisseling, waarin gekonstateerd werd dat tegenover de handelsstroom van Japan naar de EG een kultureel eenrichtingsverkeer in tegenovergestelde richting bestaat. Een aantal konkrete voorstellen om hierin verandering te brengen is in een ontwerp-resolutie verwerkt.

2.12 Energie en onderzoek
Een gemeenschappelijk energiebeleid zou, volgens de Europese Commissie, één van de sleutels voor de oplossing van de sociaal-ekonomische krisis in de Gemeenschap kunnen zijn. Dat gemeenschappelijk energiebeleid ontbreekt nog steeds en is in de verdragen ook niet voorzien. De kans om na de oliekrisis van 1973 tot gemeenschappelijk beleid te komen, is gemist.
De Commissie heeft wel doelstellingen en instrumenten geformuleerd met als uitgangspunt, dat het energiebeleid tot de kompetentie van de lidstaten blijft behoren.
Gemeenschappelijk zou het beleid kunnen worden gekoördineerd en op sommige punten zou gemeenschappelijk opgetreden kunnen worden.

Hiervoor geeft de Commissie vijf punten aan:
1. Investeren in andere energiebronnen dan olie en een rationeler gebruik maken van energie.
2. Gemeenschappelijke prijsvaststelling en belastingheffing op energiegebied.
3. Gemeenschappelijke solidariteit om onevenwichtigheden van de

markten te vermijden.
4. Uitbreiding van onderzoek, ontwikkeling en voorbeeldprojekten op Gemeenschapsniveau.
5. Verdere uitwerking van gemeenschappelijke inzichten en initiatieven van de buitenlandse betrekkingen op energiegebied.
Het standpunt van de Commissie is en blijft dat kernenergie één van de belangrijkste oplossingen voor het energieprobleem is. Een meerderheid van het parlement is het daarmee eens. De scherpe tegenstellingen over kernenergie blijven bestaan en zijn ook in de Socialistische fraktie niet geheel afwezig.
De lijn die de socialisten volgen is, meer evenwicht te brengen tussen kernenergie en niet-kernenergie.
Bij de begrotingsbehandeling werd door de socialisten ook alleen het opnieuw opvoeren van de niet-kernenergieposten gesteund. Aangezien bij de begroting 218 stemmen vereist zijn voor het aannemen van amendementen en de socialisten niet voor opvoering van hogere posten voor kernenergie hebben gestemd, zijn we er inderdaad in geslaagd een lichte ombuiging tot stand te brengen. De post die de Commissie had voorgesteld voor Super Sara (onderzoeksprogramma voor veiligheid van kerncentrales) waarop door de Raad werd besnoeid, is door ons toedoen niet opnieuw hersteld. Op voorstel van Phili Viehoff werd ook in de resolutie opgenomen, dat in verband met de kernenergetische ontwikkeling in de Gemeenschap bij de toetreding van Spanje en Portugal de ondertekening van het non-proliferatieverdrag een voorwaarde behoort te zijn. Ook werd een urgentie-resolutie tegen de dumping van kernafval in de oceaan aangenomen.

2.13 Buitenlands beleid
Evenals in de vorige verslagperiode heeft het Europese Parlement zich uitgesproken over verscheidene aktuele vraagstukken van buitenlandse politiek. De situatie in Polen gaf aanleiding tot een aantal resoluties. Bij de totstandkoming daarvan heeft de Socialistische fraktie vóór het uitroepen van de noodtoestand vooral aangedrongen op een terughoudende opstelling. Toen de noodtoestand eenmaal een feit was, heeft het overleg tussen de frakties ertoe geleid dat de voorstellen voor het instellen van sancties - waartoe christendemokraten en konservatieven voorstellen hadden ingediend - onder socialistische druk uit de resolutie verdwenen. Uiteraard heeft de fraktie daarnaast niet nagelaten haar eisen in deze kwestie duidelijk te formuleren, namelijk:
- opheffing van de noodtoestand en onmiddellijke vrijlating van alle politieke gevangenen en het herstel van de dialoog tussen de regering, katholieke kerk en Solidariteit.
Uitgangspunt daarbij was dat het recht om de problemen in Polen op te lossen, uitsluitend aan het Poolse volk toekomt en dat buitenlandse

inmenging hoe dan ook moet worden afgewezen.
Kon in de vorige verslagperiode nog een parlementair sukses worden gemeld ten aanzien van Turkije, helaas moet nu worden gerapporteerd dat de christendemokratische resolutie waarin naar onze mening veel te positief werd geoordeeld over de ontwikkelingen in dat land, - zij het met een zéér krappe meerderheid - werd aangenomen. Wel slaagden we erin in de resolutietekst opgenomen te krijgen, dat alle regelingen omtrent het verbod van politieke en vakbondsaktiviteiten moesten worden ingetrokken. De onderhandelingen over Het Vierde Financiële Protocol, die door de Europese Commissie zijn stopgezet als gevolg van de situatie in Turkije, zijn - ondanks de suggestie daartoe in de parlementsresolutie - nog steeds niet hervat. Op het moment dat dit verslag wordt geschreven, zijn er aanwijzingen dat er vanuit de Commissie toenaderingspogingen worden ondernomen. De fraktie is zeer alert op dit punt en heeft dan ook het initiatief genomen om zowel de voorzitter van de Raad als de voorzitter van de Europese Commissie hieromtrent voor de Politieke Commissie zich te laten verantwoorden.
De ontwikkelingen in het Midden-Oosten hebben ook het Europese Parlement niet onberoerd gelaten. Op grond van het verslag-Penders is een resolutie aangenomen met als politiek belangrijke elementen:
- ontruiming van de bezette gebieden;
- onmiddellijk stopzetten van het nederzettingenbeleid;
- erkennen van de rechten van het Palestijnse volk, mèt de mogelijkheid van een eigen staat;
- kontakten tussen Israël en de PLO als belangrijke vertegenwoordiger van het Palestijnse volk. Daarbij werd de bekende voorwaarde: schrapping van de doelstelling 'vernietiging van Israël' uit het PLO-handvest herhaald.
Ten aanzien van andere mensenrechtenzaken is Ien van den Heuvel in het bijzonder aktief betrokken geweest bij de situatie in Midden-Amerika. Doorlopende kontakten met mensen die ter plekke voor verbeteringen strijden, werden niet alleen als morele steun ervaren maar leidde ook, bijvoorbeeld in het geval van Salvadoreense vluchtelingen in Honduras, tot financiële steun van de Europese Commissie.
Na lang uitstel kan het speciale programma ter ondersteuning van landbouwhervormingen in Midden-Amerika van start gaan. Al weigerde de Raad het Commissievoorstel te volgen om ook Nicaragua in het programma op te nemen, via een andere politiek minder omstreden begrotingspost wordt Nicaragua, ondanks druk van de VS, toch gesteund.

2.14 Ontwikkelingssamenwerking
Moest in het verslag van vorig jaar nog worden vermeld dat het niet

zo gemakkelijk was om socialistische wensen ook vertaald te krijgen in posten op de begroting, voor dit keer kan een wat optimistischer geluid gehoord laten worden. Ook dit jaar heeft de Socialistische fraktie zich ingespannen om aan het hoofdstuk ontwikkelingssamenwerking van de begroting de belangstelling en aandacht te geven die het toekomt en het ziet ernaar uit dat deze inspanningen met sukses zullen worden bekroond. Gezien de toestand in de Derde Wereld is er natuurlijk nooit genoeg geld voor ontwikkelingssamenwerking beschikbaar, maar wel hebben we bereikt dat zich ook een meerderheid in andere frakties begint af te tekenen die aan de ontwikkelingshulp niet wenst te tornen en dat is geen gering sukses. Die ommekeer in het denken is zeker ook een gevolg van het feit, dat het Europese Parlement de resolutie over 'honger in de wereld' heeft aangenomen, waarvan reeds in het vorig verslag melding werd gemaakt.
In de loop van dit jaar is het parlement op die resolutie teruggekomen om Commissie en Raad te wijzen op de noodzaak van een follow-up.
Nadat vorig jaar reeds 110 miljoen als extra voedselhulp voor de minst-ontwikkelde landen beschikbaar werd gesteld, komen nu zo langzamerhand ook wat meer fundamentele voorstellen in de fase van konkrete uitvoering. Met een drietal landen in Afrika - Mali, Zambia en Kenya - wordt onderhandeld over het voeren van een voedselstrategie voor die landen. Bedoeling is, zoals ook reeds in de resolutie over de bestrijding van honger werd gezegd, om de voedselproduktie in die landen zelf te verhogen zodat ze niet meer afhankelijk zijn van commerciële import van voedsel uit de geïndustrialiseerde wereld of van voedselhulp. Een dergelijke aanpak is natuurlijk de enig juiste weg om het hongerprobleem werkelijk de baas te worden, maar het is geen oplossing die onmiddellijke resultaten laat zien. Voorlopig zal dus ook levering van voedselhulp nodig blijven, maar dan ingepast in het raamwerk van een overeengekomen voedselstrategie. Deze nieuwe ontwikkeling staat nog in de kinderschoenen en het is veel te vroeg om een oordeel te geven. De Socialistische fraktie en zeker de Nederlandse PvdA-leden en hun woordvoerder Bob Cohen blijven nauwlettend toezien op de verdere uitvoering van deze plannen en komen zonodig met nieuwe initiatieven.
Op voorstel van de socialisten in de kommissie ontwikkeling en samenwerking werd besloten een initiatief-rapport uit te brengen over wat in de wandeling wordt genoemd: "Lomé III".
Tot nu toe was het zo dat het Europese Parlement zijn oordeel gaf over dergelijke konventies nadat zij ondertekend waren; thans willen wij van tevoren duidelijk maken wat de toekomstige konventie behoort in te houden. Het rapport zal pas in de loop van het volgende jaar gereed komen, maar nu al wordt kontakt gezocht met vertegenwoordigers van verschillende ontwikkelingslanden en met vertegenwoordigers van niet-gouvernementele organisaties om ook met hun

wensen rekening te kunnen houden. Grote aandacht moet worden besteed aan het systeem van de stabilisatie van export-opbrengsten, zoals dat in de Lomé-konventie is overeengekomen. Gebleken is, dat er niet voldoende geld beschikbaar was om alle aanvragen van de Lomé-staten voor overschrijvingen uit het Stabex-fonds te honoreren en men zal wellicht naar andere methoden moeten omzien om het systeem werkzaam te houden. Ook moet het probleem van de suiker ter sprake worden gebracht. Bij de bespreking van de landbouwprijzen heeft Bob Cohen er weer op aangedrongen, dat de Gemeenschap toetreedt tot de Internationale Suikerovereenkomst, zodat een zekere regulering van de wereldsuikermarkt tot stand kan komen. We zullen op die doelstelling moeten blijven aandringen.
Naast dit alles vindt ook het werk dat elk jaar weer terugkomt zijn normale voortgang. Bij het debat over de algemene tariefpreferenties voor ontwikkelingslanden is gebleken, dat het aanbod van de Gemeenschap voor met name de armste ontwikkelingslanden enigszins is verbeterd. Veel blijft er op dat gebied echter nog te doen en elk jaar opnieuw moet daar op gewezen worden. Dat zelfde geldt voor de beperkende invoermaatregelen, die de Gemeenschap heeft getroffen met betrekking tot tapioca uit Thailand, Indonesië en nog een aantal andere ontwikkelingslanden. De regeling zoals die er thans uitziet is niet zo schadelijk en daarom aanvaardbaar, ook omdat de Gemeenschap in het kader van die regeling kompensatie aanbiedt in de vorm van hulp voor diversifikatie van de produktie.Men moet er echter voor waken dat niet telkens meer importbeperkende maatregelen worden genomen.
Belangrijk voor een verbetering en wellicht vergroting van de inspanning op ontwikkelingsgebied van de EG in de toekomst is de verdere behandeling van het 'Pisani-memorandum'. De Franse socialistische Commissaris heeft namens de Commissie aan de Raad een ambitieus programma voorgelegd, dat in de lijn van het Brandt-rapport er toe zou moeten leiden dat de ontwikkelingsinspanning een bijdrage levert in de bestrijding van de ekonomische krisis. In ieder geval moet het tegenovergestelde, namelijk dat de ekonomische inzinking ten koste gaat van de ontwikkelingssamenwerking, worden voorkomen.

2.15 Buitenlandse ekonomische betrekkingen
In de kommissie voor buitenlandse ekonomische betrekkingen stonden twee onderwerpen in het afgelopen jaar centraal: de verhouding met de Verenigde Staten en die met Japan. Veel aandacht is besteed aan de overeenkomst met de Verenigde Staten over de beperking van de uitvoer van de Gemeenschap van staalprodukten naar Amerika. Algemeen was men de mening toegedaan dat het een slechte zaak was voor de Gemeenschap om toe te geven aan vergaande eisen van de Amerikanen op het gebied van zelfbeperking van de uitvoer. De over-

eenkomst, zoals hij uiteindelijk uit de bus is gekomen, is onder de huidige omstandigheden aanvaardbaar omdat niet-aanvaarding waarschijnlijk nog drastischer maatregelen van Amerikaanse zijde had uitgelokt. De problematiek met Japan is van dezelfde aard, maar dan in omgekeerde richting. Hoe ver kunnen wij gaan met beperking van de import uit Japan zonder daarbij zelf in moeilijkheden te komen. Er zijn door de Commissie rapporten uitgebracht over de problemen in de Europese schoenen- en automobielindustrie en het is wel duidelijk, dat ook de Gemeenschap zeer protektionistisch kan worden als de moeilijkheden in die industrietakken nog groter worden dan ze nu al zijn.
Dat onderwerp - protektionisme of vrijhandel en hoeveel van beide - is eigenlijk hèt onderwerp in deze kommissie. Daarom sluit het werk zo nauw aan bij het werk in de kommissie voor ontwikkeling en samenwerking. Want niet alleen de verhouding met de Verenigde Staten en met Japan komt aan de orde, maar ook het multivezelakkoord, de handelsaspekten van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek en de onderhandelingen in het GATT. Al die onderwerpen zijn ook van direkt belang voor de ontwikkelingslanden. Wat de Gemeenschap in de komende jaren wel of niet zal doen op het gebied van inperking van de vrijhandel is van fundamentele betekenis voor onze betrekkingen met de Derde Wereld en het is voor socialisten daarom noodzakelijk ook op het gebied van de buitenlandse ekonomische betrekkingen een politieke afweging te maken.

3. Verkiezingen 1984
In de verslagperiode is op verschillende manieren een begin gemaakt met de voorbereidingen voor de tweede direkte verkiezingen voor het Europese Parlement, die tussen 17 en 20 mei in alle lidstaten zullen worden gehouden. Er liggen verantwoordelijkheden bij de instellingen van de Europese Gemeenschap als zodanig (Ministerraad, Commissie en Parlement), bij de lidstaten en natuurlijk bij de politieke partijen. In het komende jaar zal ook het werk van de leden van het Europese Parlement hoe langer hoe meer door die voorbereidingen worden beinvloed.

3.1 Raad, Commissie en Parlement
De ekonomische krisis heeft de Europese Gemeenschap niet onberoerd gelaten. Instituties die zijn opgericht om ekonomische groei, ekonomische konvergentie en het vrije verkeer van goederen, werknemers, diensten en kapitaal te bevorderen, hebben het zwaar te verduren als die doelstellingen niet worden vervuld. Nijpende problemen in alle lidstaten dwingen nationale regeringen tot het nemen van maatregelen om op korte termijn het politieke hoofd boven water te houden. De stagnerende besluitvorming (waarop in dit verslag meer-

malen wordt gewezen) in de Raad waar die regeringen Gemeenschapsbesluiten moeten nemen, is hiervan het gevolg. Elk offer, dat voor het gemeenschappelijk belang moet worden gebracht, weegt in deze tijd zwaar, hoe gerechtvaardigd en noodzakelijk dit ook is. Daar komt nog bij dat het Gemeenschappelijk beleid, dat in betere tijden wel tot stand is gebracht, bloot staat aan kritiek, niet in het minst van socialistische zijde.De moeizame besluitvorming treft echter niet alleen nieuwe initiatieven, maar evenzeer hervormingen van bestaand beleid. Het is de eerste verantwoordelijkheid van de Europese Commissie om voorstellen te doen en politiek stelling te betrekken om in deze situatie verbetering te brengen. De Commissie is voor haar beleid verantwoording schuldig aan het Europese Parlement, de leden van de Ministerraad kunnen in de nationale parlementen ter verantwoording worden geroepen. De PvdA-leden van het Europese Parlement en de Tweede Kamerfraktie zullen blijven samenwerken om het mogelijke te doen het aanzien van de Gemeenschap te verbeteren door op een grotere besluitvaardigheid aan te dringen. In dit verband is het van belang, dat de Tweede Kamer een motie met steun van de PvdA heeft aangenomen, waarin de regering wordt gevraagd - rekening houdend met de primaire verantwoordelijkheid van de politieke partijen - initiatieven te nemen om het welslagen van de Europese verkiezingen te bevorderen.
Het Europese Parlement heeft ook een eigen rol in ditzelfde kader, die het meest direkt tot uitdrukking komt in de pogingen zijn werkwijze te verbeteren en in het werk van de in 1982 opgerichte institutionele kommissie. Over de werkwijze is bij '2.1 Het voorzitterschap' het een en ander vermeld. Ten aanzien van de zetel is in elkgeval het aantal vergaderplaatsen van het parlement en zijn kommissies teruggebracht van drie naar twee (Straatsburg en Brussel). De institutionele kommissie is een uitvloeisel van een door het parlement met overgrote meerderheid aangenomen resolutie waarin werd uitgesproken dat een ontwerp-verdrag voor een Europese Unie moest worden opgesteld. Dit ontwerp zou eind 1983 aan de nationale parlementen ter ratifikatie moeten worden voorgelegd om zodoende een rol te spelen in de verkiezingskampanje in 1984. Inhoudelijk moet het verdrag aangeven welke beleidsterreinen de Gemeenschap zou moeten bestrijken en wat de rol van de instellingen in een daadwerkelijke politieke unie moet zijn.
Het gevaar bestaat dat men in een zuiver institutionele aanpak blijft steken en daarom heeft de Socialistische fraktie er vanaf het begin op aangedrongen dat ook aan het te voeren sociaal en ekonomisch beleid in de breedste zin aandacht wordt geschonken. De socialisten waren zeker geen koplopers voor dit initiatief, omdat zij van mening zijn dat de institutionele problemen een gevolg zijn van problemen op politiek en sociaal-ekonomisch terrein en niet omgekeerd. Toch wordt aan de

kommissie intensief meegewerkt; in het juiste kader geplaatst kan het voorstel tot een positieve impuls voor de Gemeenschap bijdragen.

3.2 Socialistische fraktie, Federatie van socialistische partijen, Partij van de Arbeid.

Hoewel de situatie in en van de Europese Gemeenschap van belang is bij de verkiezingen wordt de kampanje een zaak van de politieke partijen. Voor die kampanje is door het Europese Parlement ook voor 1983 een bedrag uitgetrokken, zodat de partijen hun leden en kiezers informatie kunnen verschaffen en de kampanje van 1984 kunnen voorbereiden. Het zwaartepunt zal liggen bij de nationale partijen maar ook de Socialistische fraktie en Federatie spelen een rol. Hoewel in fraktie- en partijverband een grote mate van overeenstemming bestaat op veel terreinen, zijn er op een aantal niet onbelangrijke punten zulke fundamentele verschillen dat een werkelijk gemeenschappelijk programma en daarop gebaseerde kampanje hoogst onwaarschijnlijk is. Wel wordt, mede op basis van voorstellen van de nieuwe Nederlandse voorlichter van de Socialistische fraktie Ad Kooyman, een plan uitgewerkt om de werkzaamheden en standpunten van de socialistische fraktie beter over het voetlicht te brengen. De Federatie, die eind 1982 opnieuw Joop den Uyl tot voorzitter koos, zal in overleg met de Europese vakbeweging een Europees werkgelegenheidsplan presenteren en een verkiezingsmanifest, ook voor de overige EG-beleidsterreinen, formuleren.

Voor het bestuur van de PvdA is door een kleine kommissie een diskussienota opgesteld over de PvdA en de Europese samenwerking. Binnenkort zal deze nota in de partij worden verspreid. Daarna zal de procedure voor het opstellen van een PvdA-verkiezingsprogramma op gang komen.

Tegelijkertijd worden vanaf begin 1983 zoveel en gevarieerd mogelijke werkbezoeken, konferenties en bijeenkomsten waarin de Europese parlementariërs een belangrijk aandeel hebben, georganiseerd. De medewerker die op het partijbureau met de kontakten tussen partij en Europarlementariërs is belast, Gregor Niessen, is al bezig deze plannen tot uitvoering te brengen. Zo vonden op 7 en 8 januari 1983 in samenwerking met de afdeling Enschede een werkbezoek, nieuwjaarsbijeenkomst en konferentie over het Europese industriebeleid, in Twente plaats.

Ook worden geinteresseerde partijgenoten uit de verschillende geledingen in staat gesteld een bezoek aan het Europese Parlement en de Socialistische fraktie te brengen. Hopelijk zal dit alles ertoe leiden, dat de PvdA door middel van een krachtige kampanje en goed verkiezingsresultaat haar invloed op de Europese politiek weet te vergroten.

4. Medewerkers

Dick Toornstra, Kabinetchef van de voorzitter van het Parlement, Belliardstraat 97-113, B 1040 Brussel. Tel. 09-3222342491

Rob van de Water medewerker van de Socialistische fraktie, Belliardstraat 97-113, B 1040 Brussel. Tel. 09-3222342284

Ad Kooyman voorlichter van de Socialistische fraktie, Belliardstraat 97-113, B 1040 Brussel. Tel. 09-3222342215

Arend Hilhorst, medewerker voor kontakten tussen PvdA-leden Europese Parlement en Tweede Kamerfraktie, Binnenhof 1A, 2513 AA Den Haag. Tel. 070-614911

Gregor Niessen, medewerker voor kontakten tussen PvdA-leden Europese Parlement en partijbestuur, Nicolaas Witsenkade 30, 1017 ZT Amsterdam. Tel. 020-262424

VERSLAG PENNINGMEESTER

Juni 1981 ging de partijraad akkoord met een sluitende begroting die door mijn voorganger Hans Ouwerkerk werd ingediend. Vergelijking van de begrotingscijfers 1981-1982 met de uitgaven over die periode leert, dat er een overschot resteert van fl 42.603,54. Daarbij past een aantal kanttekeningen.
Het feitelijke overschot bedraagt fl 572.874,81. De partijraad van juni 1982 gaf toestemming om het budget voor de verkiezingen van september 1982 te verhogen met fl 550.000. De dekking van dit bedrag zou plaatsvinden uit het overschot 1981-1982 plus een onttrekking uit het kapitaal van maximaal fl 200.000. Deze onttrekking kan, gezien het gerealiseerde overschot, achterwege blijven. Van de extra toewijzing ad. fl 550.000 was voor de verkiezingen fl 530.271,27 nodig. Zoals toegezegd tijdens de partijraad van juni 1982 is extra gelet op een beheersing van het verkiezingsbudget. Het heeft resultaat gehad.
Hoe komen we aan het overschot? In de eerste plaats daalde het ledental minder dan geraamd; de ledenwinst tijdens de verkiezingskampanje voor de Tweede Kamerverkiezingen september 1982 heeft hiertoe bijgedragen. Daarnaast ontving de partij dank zij de hoge rentestand fl 276.000 extra rente-inkomsten. De uitgaven bleven in totaal ruim fl 100.000 binnen de begroting. Voor een belangrijk deel kan dat worden toegeschreven aan lagere salariskosten. Het ledental daalde in het verslagjaar met 4073 of 3,7% en bedroeg per 30 september 1982 105.486. De gemiddelde kontributie-ontvangst per lid was fl 81,64.
In het accountantsrapport 1981-1982 wordt opgemerkt, dat de financiële positie van de partij per 30-09-1982 als 'uitstekend' gekwalificeerd kan worden. Terecht wordt daaraan toegevoegd dat de voortdurende daling van ons ledental zorgen baart. Bij handhaving van het bestaande uitgavenniveau kan dat tot gevolg hebben dat onze financiële positie op termijn wordt aangetast. Daarbij komt nog een ander probleem. De overheidssubsidies aan onze neveninstellingen EVS, WBS en SVP, zijn met ingang van 1 januari 1983 struktureel aanzienlijk gekort. Dat betekent dat deze instellingen met tekorten gekonfronteerd worden, waarvoor ze een extra beroep op de partijfinanciën doen.
De financiële problematiek die hierboven kort is geschetst, vraagt dan ook om een heroverweging van ons uitgavenniveau. Dit punt komt uitvoerig aan de orde bij de begroting 1983-1984.

Willem Vermeend
penningmeester

Reyn, de Blaey en Co accountants

64150.50 Hilversum, 3 februari 1983

Aan de Partijraad van de
Partij van de Arbeid
Nicolaas Witsenkade 30
1017 ZT AMSTERDAM

Mijne heren,

Hierbij bieden wij u aan ons rapport omtrent de jaarrekening 1981/1982 van de vereniging Partij van de Arbeid.
Evenals voorgaande jaren beslaat dit rapport uitsluitend het landelijk bureau van de Partij.
De gewesten en de afdelingen, die in juridische zin onderdelen van de vereniging zijn, worden daarin niet opgenomen.
De afzonderlijke jaarrekeningen van de gewesten en de afdelingen zijn niet in onze kontrole begrepen.
Hetzelfde is het geval ten aanzien van de medewerkers bij de Tweede Kamerfraktie.

VERKLARING

Wij hebben de jaarrekening over het boekjaar 1 oktober 1981 tot en met 30 september 1982 van het landelijk bureau van de vereniging Partij van de Arbeid gekontroleerd.
Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 30 september 1982 en van het resultaat over het op die datum geëindigde boekjaar.

RESULTAAT

Het jaar 1981/1982 is afgesloten met een overschot ad *f* 42.603,54. Vergelijking van de staten van baten en lasten over de jaren 1981/1982 en 1980/1981 geeft het volgende beeld (in duizenden guldens):

Baten	1981/1982	1980/1981	Meer/ (Minder)
Kontributies, netto	6.134	6.137	(3)
FBA en SGGP	1.051	1.136	(85)
Rentebaten, per saldo	472	-	472
Huuropbrengst	348	330	18
	8.005	7.603	402
Lasten			
Bestuur	988	976	12
Service-apparaat	2.200	2.134	66
Exploitatiekosten pand	189	173	16
Voorlichting en publiciteit	690	632	58
Kongres en partijraden	145	150	(5)
Sekretariaat buitenland	364	366	(2)
Rooie Vrouwen	437	493	(56)
Gewesten	19	23	(4)
Opbouwwerk zuidelijke gewesten	53	48	5
Fonds Internationale Solidariteit	40	34	6
Verkiezingsfonds	930	1.372	(442)
Aktie-sekretariaat	141	139	2
WBS, inklusief SGGP	946	860	86
Vormingswerk	262	215	47
Jongerenwerk	75	74	1
Evert Vermeer Stichting	70	53	17
Voorzieningen	198	294	(96)
Diversen	215	(111)	326
	7.962	7.925	37
Overschot / (Nadelig saldo)	43	(322)	365

Ten aanzien van het resultaat willen wij nog het volgende opmerken:

1. De bestemming van het overschot 1981/1982 dient nog door de Partijraad te worden vastgesteld.
   Het tekort over 1980/1981 werd in mindering gebracht op het kapitaal.

2. De inkomsten uit kontributies bleven vrijwel op hetzelfde peil.
   De verhoging van de kontributies per lid werden geheel gekompenseerd door het dalend aantal leden.

   Het ledental van de Partij over de laatste jaren is als volgt:

- 30 september 1978	121.274
- 30 september 1979	118.522
- 30 september 1980	112.929
- 30 september 1981	109.559
- 30 september 1982	105.486

   Het ledental daalde in het verslagjaar met 4.073 leden of 3,7 %.
   De gemiddelde kontributie-ontvangst per lid steeg van *f* 77,67 naar *f* 81,64 of met 5,1 %.
   Per betalend lid waren deze bedragen *f* 82,34 respektievelijk *f* 84,73.
   Het percentage leden dat geen kontributie betaalde daalde van rond 6 % tot bijna 4 % van het ledental, welke daling mede is veroorzaakt door het geringere aantal mutaties in het bestand.

   De totale ontvangst aan kontributies ontwikkelde zich ten opzichte van het voorafgaande jaar als volgt:

- Bruto kontributies	stijging	1,- %
- Netto kontributies	daling	0,1 %
- Kontributie-aandelen	stijging	3,7 %

   De kontributie-aandelen voor afdelingen en gewesten, uitgedrukt in een percentage van de bruto kontributies, vertoonden een stijging van 28,7 % in 1980/1981 naar 29,4 % in 1981/1982.

3. De rentebaten namen (bruto) toe van *f* 815.000 tot *f* 859.000.
Tot en met het boekjaar 1980/1981 werden de rentebaten rechtstreeks toegevoegd aan het kapitaal.
Vanaf het verslagjaar worden de baten in de staat van baten en lasten opgenomen, waarop in mindering wordt gebracht een rentevergoeding over het werkkapitaal, het spaartegoed van de afdelingen, enkele neveninstellingen en de voorziening voor gereserveerde prijskompensaties.
Per saldo is een bate van *f* 472.000 gerealiseerd in het verslagjaar.

4. In het verslagjaar werd aan salarissen en sociale lasten in totaal, exklusief de neveninstellingen, rond *f* 3.070.000 betaald tegenover *f* 3.020.000 in het voorafgaande boekjaar.
Deze geringe toename is met name veroorzaakt door de als gevolg van de inflatie beperkte prijskompensaties.
De salarissen en sociale lasten bleven in totaal rond *f* 50.000 binnen de begroting.
Van de vakantietoeslag werd ½ % gereserveerd in de voorziening bijzondere verplichtingen personeel.
Omtrent deze post werd in het verslagjaar nog geen definitieve bestemming bepaald.

5. De vergelijking tussen de begroting 1981/1982 en de uitkomsten geeft het volgende beeld (x *f* 1.000):

Baten	Begroot	Uitkomsten	Meer/(Minder)
Kontributies, bruto	8.478	8.694	216
Kontributie-aandelen	2.524	2.560	36
Kontributies, netto	5.954	6.134	180
FBA en SGGP	1.090	1.051	(39)
Rentebaten, per saldo	195	472	277
Huren	348	348	-
	7.587	8.005	418
Lasten			
Bestuur	1.022	988	(34)
Service-apparaat	2.263	2.200	(63)
Exploitatiekosten pand	173	189	16
Voorlichting en publiciteit	724	690	(34)
Kongres en partijraden	150	145	(5)
Sekretariaat buitenland	369	364	(5)
Rooie Vrouwen	477	437	(40)
Gewesten	25	19	(6)
Opbouw zuidelijke gewesten	55	53	(2)
Fonds Internationale Solidariteit	70	40	(30)
Verkiezingsfonds	400	930	530
Aktie-sekretariaat	181	141	(40)
Dr. Wiardi Beckman Stichting en SGGP	946	946	-
Stichting Vormingswerk	203	262	59
Jongerenwerk	74	75	1
Evert Vermeer Stichting	70	70	-
Voorzieningen	183	198	15
Diversen	202	215	13
	7.587	7.962	375
Overschot	-	43	43

De begrote netto kontributie-ontvangsten zijn volledig gerealiseerd (+ 3 %).
Deze meerinkomsten zijn als volgt te analyseren:
- gemiddeld betalend ledental 2,1 % hoger dan begroot
- gemiddelde ontvangst per betalend lid 0,4 % hoger dan begroot
- kontributie-aandelen in bruto kontributie-ontvangsten 29,4 % tegenover 29,8 % begroot.

De begrote FBA bijdragen (inklusief kontributies SGGP) werden in het verslagjaar niet volledig bereikt.
De opbrengst bleef 4 % onder de raming.

De ontvangen rentebaten waren belangrijk hoger dan begroot, vooral als gevolg van het bijzonder hoge rentepeil in het verslagjaar.

De lasten bleven in het algemeen binnen de daarvoor begrote bedragen.
Op de Partijraad van juni 1982 werd toestemming verleend het budget voor het verkiezingsfonds te verhogen met *f* 550.000 als gevolg van de extra kamerverkiezingen.
De extra uitgaven kwamen per saldo uit op *f* 530.000, waarbij als gevolg van de gunstige uitkomsten van het verslagjaar de toegestane onttrekking van *f* 200.000 uit het kapitaal overbodig bleek.

FINANCIELE POSITIE

Uit onderstaand vergelijkend overzicht moge de ontwikkeling vaam de financiële positie blijken (x *f* 1.000):

	30-09-1982		30-09-1981	
Dadelijk beschikbare middelen	4.697		5.842	
Vorderingen op korte termijn	1.924		1.231	
Beleggingen	2.000		1.963	
		8.621		9.036
Schulden op korte termijn	2.128		1.912	
Voorzieningen en bestemmingsreserves	1.891		1.468	
Fondsen	490		1.851	
Overschot 1981/1982	42		-	
		4.551		5.231
Werkkapitaal		4.070		3.805
Kapitaal		7.070		6.805
Af: Vastgelegd in gebouw		3.000		3.000
Werkkapitaal		4.070		3.805

In bovenstaande opstelling zijn de beleggingen in effekten gerekend bij de op korte termijn ter beschikking staande middelen.
Alhoewel zulks niet in de lijn der verwachtingen ligt, zijn deze beleggingen zonodig op korte termijn om te zetten in geldmiddelen.

Het werkkapitaal nam toe met *f* 265.000, hetgeen als volgt is te verklaren (x *f* 1.000):

Gereserveerde rentebaten over het werkkapitaal	228
Koerswinst effekten	37
Toename werkkapitaal	265

Voornamelijk als gevolg van de bestedingen van verkiezingsfonds en spaarfonds afdelingen in het verslagjaar daalden de dadelijk beschikbare middelen met ƒ 1.145.000, hetgeen op zich een normaal beeld is in een jaar waarin een aantal verkiezingen hebben plaatsgevonden.

De opbrengsten uit de geldmiddelen zullen het komende jaar aanzienlijk lager uitkomen door de sterk gedaalde rentestand.
Voor de beleggingen is een opbrengst van 12 % verzekerd voor de eerstkomende jaren.

Zorgwekkend is de nog steeds doorgaande daling van het ledental.
Voor het thans lopende begrotingsjaar is een -zij het nog beperkt- tekort begroot.
Bij een handhaving van het bestaande uitgavenniveau zal de -overigens op dit moment uitstekende- financiële positie op langere termijn worden aangetast.

Gaarne zijn wij bereid nadere toelichtingen te verstrekken.

Hoogachtend,
Reyn, de Blaey en Co

drs. W. van der Meer
Registeraccountant

AKTIVA	30-9-1982	30-9-1981
DADELIJK BESCHIKBARE MIDDELEN		
Kas, bank- en girorekeningen	f 787.579,12	f 841.626,85
Depositorekeningen	3.910.000,-	5.000.000,-
	f 4.697.579,12	f 5.841.626,85
VORDERINGEN EN VOORUITBETAALD		
Afdelingen	f 15.954,71	f -,-
Gewesten	63.043,50	26.368,87
Debiteuren	6.703,80	19.974,04
Rekeningen-courant instellingen	831.141,81	359.853,77
Diverse vorderingen en vooruitbetaald	1.007.277,63	824.985,78
	f 1.924.121,45	f 1.231.182,46
BELEGGINGEN		
Effekten	f 2.000.000,-	f 1.963.000,-
VASTGELEGDE MIDDELEN		
Pand Nicolaas Witsenkade, Amsterdam	f 3.000.000,-	f 3.000.000,-
Inventaris en apparatuur	p.m.	p.m.
	f 3.000.000,-	f 3.000.000,-
	f 11.621.700,57	f 12.035.809,31

ID, AMSTERDAM

2 EN 30 SEPTEMBER 1981

PASSIVA	30-9-1982	30-9-1981
SCHULDEN EN VOORUITONTVANGEN		
Krediteuren	ƒ 827.314,60	ƒ 521.497,61
Afdelingen	141.953,68	231.295,70
Gewesten	137.739,72	139.036,50
Rekeningen-courant instellingen	587.933,72	538.189,60
Diverse schulden en vooruitontvangen	432.793,85	482.151,75
	ƒ 2.127.735,57	ƒ 1.912.171,16
VOORZIENINGEN EN BESTEMMINGSRESERVES		
Bijzondere verplichtingen personeel	ƒ 1.268.177,18	ƒ 1.105.050,12
Afdelingen en debiteuren	31.035,71	34.856
Aanschaf apparatuur en inventaris	293.836,56	97.328
Onderhoud pand	213.416,82	74.373,24
Kongressen	84.644,54	156.412,04
	ƒ 1.891.110,81	ƒ 1.468.020,43
FONDSEN		
Spanje-aktie	ƒ 47.404,58	ƒ 47.404,58
Verkiezingsfonds	-,-	500.000,-
Spaarfonds afdelingen	437.110,70	1.293.684,98
Aktiefonds Rooie Vrouwen	5.940,11	10.004,34
	ƒ 490.455,39	ƒ 1.851.093,90
KAPITAAL	ƒ 7.069.795,26	ƒ 6.804.523,82
OVERSCHOT 1981/1982	ƒ 42.603,54	
	ƒ 11.621.700,57	ƒ 12.035.809,31

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	1981/1982	1980/1981
BATEN		
Kontributies, netto	ƒ 6.133.972,41	ƒ 6.137.434,17
FBA en SGGP	1.051.000,90	1.135.991,81
Rentebaten, per saldo	471.820,91	-,-
Huuropbrengst	348.000,-	330.000,-
	ƒ 8.004.794,22	ƒ 7.603.425,98
LASTEN		
Bestuur	ƒ 987.949,78	ƒ 975.768,69
Service-apparaat	2.199.815,47	2.134.054,27
Exploitatiekosten pand	189.178,43	172.891,16
Voorlichting en publiciteit	689.608,18	631.692,36
Kongres en partijraden	145.604,20	149.833,80
Sekretariaat buitenland	364.304,23	366.331,70
Rooie Vrouwen	436.631,44	493.362,40
Gewesten	18.789,91	23.486,63
Opbouw zuidelijke gewesten	53.449,64	47.755,14
Fonds Internationale Solidariteit	40.179,73	34.226,58
Verkiezingsfonds	930.271,27	1.371.755,56
Aktie-sekretariaat	140.855,42	138.542,74
Dr. Wiardi Beckman Stichting, inklusief SGGP	945.700,-	859.900,-
Stichting Vormingswerk	261.757,12	214.997,-
Jongerenwerk	74.850,-	73.900,-
Evert Vermeer Stichting	70.300,-	53.000,-
Toevoegingen voorzieningen en bestemmingsreserves	197.903,-	294.215,94
Diversen	215.042,86	ƒ 110.581,44
Onttrokken aan het kapitaal	-,-	ƒ 321.706,55
Overschot 1981/1982	42.603,54	-,-
	ƒ 8.004.794,22	ƒ 7.603.425,98

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Kas, bank- en girorekeningen

Kas	ƒ	2.351,65
Postgiro 18218		559.109,16
Postgiro 130095		16.711,98
Postgiro 30624		36.365,31
Postgiro 3479700		1.961,43
Postgiro 230000		3.486,53
Postgiro 2590		4.497,14
Postgiro 315193		40,44
Postgiro 3934400		113,72
Postgiro 451963		1.165,35
Postgiro 2882		173,84
Hollandse Koopmansbank 63 50 11 778		146.905,89
Hollandse Koopmansbank 63 50 12 677		3.894,86
Algemene Spaarbank Nederland 2882		10.801,82
	ƒ	787.579,12

Depositorekeningen

Hollandse Koopmansbank, tot 30 december 1982 (7 5/8 %)	ƒ	2.000.000,-
Hollandse Koopmansbank, tot 26 november 1982 (8¼ %)		500.000,-
Hollandse Koopmansbank, tot 27 november 1982 (7½ %)		1.200.000,-
Algemene Spaarbank Nederland, fondsenbeleggingsrekening (9,17 %)		210.000,-
	ƒ	3.910.000,-

Afdelingen

ƒ 15.954,71

Betreft diverse vorderingen op een aantal afdelingen, veroorzaakt door het leveren van verkiezingsmateriaal.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Gewesten	*f*	63.043,50

Betreft diverse vorderingen op een aantal gewesten.

Debiteuren	*f*	6.703,80

Betreft voornamelijk vorderingen op grond van diverse verkopen.
Een voorziening voor mogelijke dubieuze vorderingen is opgenomen onder de post 'voorziening afdelingen en debiteuren'.

Rekeningen-courant instellingen (te vorderen)

Dr. Wiardi Beckman Stichting	*f*	386.532,24
Stichting Vormingswerk Partij van de Arbeid		393.131,41
Stichting Het Thiele Wibautfonds		5.667,80
Evert Vermeer Stichting		45.810,36
	f	831.141,81

Diverse vorderingen en vooruitbetaald

Tweede Kamerfraktie	*f*	385.415,12
GAK		271.206,80
Te vorderen couponrente staatsleningen		90.000,-
Te vorderen overige renten		21.185,63
Voorschotten en leningen		79.893,65
Voorraad papier en andere materialen huisdrukkerij		79.862,50
PTT, depotbedrag		27.000,-
Radio- en TV-uitzendingen		27.486,52
PGGM		4.450,-
Institute for the New Chile		4.330,36
Voorschotten salarissen		3.450,-
Komitee mensenrechten El Salvador		2.630,27
Diversen		10.366,78
	f	1.007.277,63

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Effekten

ƒ 1.000.000	12 % lening Nederland 1981-87/91, beurskoers 107,3 %	ƒ 1.000.000,-
ƒ 1.000.000	12 % lening Nederland 1981-85/88, beurskoers 105,4 %	1.000.000,-
		ƒ 2.000.000,-

Deze leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde of lagere beurskoers op balansdatum.

De waarde op 30-9-1981 bedroeg	(beurswaarde)	ƒ 1.963.000,-
Waarde op 30-9-1982	(nominale waarde)	2.000.000,-
Koerswinst 1981/1982		ƒ 37.000,-

De koerswinst werd rechtstreeks geboekt ten gunste van het kapitaal.
De leningen zijn ingeschreven in het Schuldregister van het Ministerie van Financiën.

Pand Nicolaas Witsenkade, Amsterdam ƒ 3.000.000,-

Het pand is gewaardeerd op de benaderde waarde in eigen gebruik (ongewijzigd).
Op deze boekwaarde wordt niet afgeschreven.

Inventaris en apparatuur p.m.

De aanwezige inventaris en apparatuur wordt pro memorie opgenomen.
Alle aanschaffingen worden ten laste van de voorziening aanschaf apparatuur en inventaris gebracht.

Krediteuren ƒ 827.314,60

Betreft voornamelijk schulden wegens geleverde diensten en materialen.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Afdelingen	*f*	141.953,68

Betreft de schulden in rekening-courant aan de afdelingen, voornamelijk uit hoofde van de aandelen in de kontributie-ontvangsten over het laatste kwartaal van het boekjaar.

Gewesten	*f*	137.739,72

Betreft het per saldo nog te betalen aandeel voor de gewesten in de kontributie-ontvangsten over het laatste kwartaal van het boekjaar.

Rekeningen-courant instellingen (verschuldigd)

Stichting Fonds Bijzondere Publikaties	*f*	487.332,55
Stichting Politiek Jongerenwerk in de Partij van de Arbeid		100.601,17
	f	587.933,72

Diverse schulden en vooruitontvangen

Loonbelasting, premie AOW/AWW	*f*	217.650,40
Accountantskosten		43.900,-
Garantie Stichting Vorming begroting 1983		42.000,-
Onroerend-goedbelastingen 1980 t/m 1982		47.366,-
Loonbelasting, sociale lasten diverse artiesten		24.572,73
Lening o/g		10.000,-
Bestuurskosten		7.277,50
Salariskosten		9.460,18
Personeelspot feestkommissie		6.641,18
Overheidssubsidie emancipatiemedewerkster Rooie Vrouwen		6.041,88
Zaalhuur		5.381,40
Komitee mensenrechten El Salvador		2.630,27
Vooruitontvangen autokostenvergoeding		2.000,-
- transporteren -	*f*	424.921,54

TOELICHTING BALANS

- transport -			f 424.921,54
Rioolbelasting 1981 en 1982			2.000,-
Stuurgroep Europese Politiek			2.377,82
Diverse kosten			3.494,49
			f 432.793,85

Voorziening bijzondere verplichtingen personeel

Voorziening op 1 oktober 1981			f 834.778,22
Bij: Toegevoegd ten laste van exploitatierekening 1981/1982			183.300,-
			f 1.018.078,22
Af: Kosten aanpassing pensioenen gepensioneerden	f	49.670,-	
Eenmalige uitkering gepensioneerden		10.485,-	
Kosten verlenging arbeidskontrakt		13.341,63	
Overlijdensuitkering		826,12	
Aanvulling WAO-uitkeringen en diversen		15.619,69	89.942,44
		a	f 928.135,78

Deze voorziening is onder meer bestemd voor:
- Aanpassing pensioenen.
- Verplichtingen uit de CAO ten aanzien van degenen die een WAO-uitkering genieten of genoten hebben.

Omtrent de wijziging van de pensioenregeling kon in het verslagjaar nog geen resultaat worden bereikt.

Sinds het derde kwartaal 1980 wordt een deel van de prijskompensatie en vakantietoeslag gereserveerd, te weten dat gedeelte dat als gevolg van de loonmaatregelen niet mag worden uitbetaald.
Omtrent de bestemming van deze gelden vindt nog overleg plaats tussen de Partij en de neveninstellingen als werkgevers, de medewerkers en de vakbond.

TOELICHTING BALANS

De opbouw van deze reservering is als volgt:

Partij

Stand op 1 oktober 1981	f	196.915,94	
Bij: Rentevergoeding t/m 30 september 1982		36.975,52	
Gereserveerd in 1981/1982 (½ % vakantietoeslag)		14.603,-	
Stand op 30 september 1982			f 248.494,46

Neveninstellingen

Stand op 1 oktober 1981	f	73.355,96	
Bij: Rentevergoeding t/m 30 september 1982		11.773,98	
Gereserveerd in 1981/1982 (½ % vakantietoeslag)		6.417,-	
Stand op 30 september 1982			91.546,94
Totaal reservering op 30 september 1982		b	f 340.041,40
De totale voorziening bijzondere verplichtingen personeel bedraagt op 30 september 1982		(a + b)	f 1.268.177,18

Voorziening afdelingen en debiteuren

Stand op 1 oktober 1981			f 34.856,55
Af: Afschrijving diverse vorderingen	f	3.195,84	
Sanering financiën van een afdeling		625,-	3.820,84
Stand op 30 september 1982			f 31.035,71

Deze voorziening is bestemd om sanering van afdelingsfinanciën mogelijk te maken.
Tevens kunnen dubieuze vorderingen ten laste van deze voorziening worden gebracht.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Voorziening aanschaf apparatuur en inventaris

Voorziening op 1 oktober 1981	f	97.328,48
Bij: Doorberekend in de bureau- en huisvestingskosten 1981/1982		257.500,-
	f	354.828,48
Af: Onttrokken in verband met diverse aanschaffingen volgens onderstaande specifikaties		60.991,92
Voorziening op 30 september 1982	f	293.836,56

De reservering is bestemd voor de aanschaf van diverse apparatuur en inventaris in de komende jaren.

Aanschaffingen apparatuur 1981/1982

Schrijfmachines, 10 stuks	f	19.641,69
Restant kosten diskussie-installatie vergaderzaal		6.790,90
Stencilmachines, 2 stuks		10.110,25
Ontwikkel/spoelkombinatie repro-afdeling		3.111,66
Telefoonbeantwoorder		1.368,07
Kopietestapparaat		855,50
Geluiddemper airconditioning zetterij		669,54
	f	42.547,61
Af: Verkochte schrijfmachines		4.255,-
a	f	38.292,61

Aanschaffingen inventaris 1981/1982

Meubilair	f	12.208,51
Gordijnen		4.330,78
Rolcontainers		2.518,25
Lundia-stellingen		2.027,-
Planbord		1.004,95
- transporteren -	f	22.089,49

- transport -		f	22.089,49
Dossierkast			609,82
	b	f	22.699,31
Totaal aanschaffingen 1981/1982	(a + b)	f	60.991,92

Voorziening onderhoud pand Nicolaas Witsenkade

Voorziening op 1 oktober 1981		f	74.373,24
Bij: Gereserveerd ten laste van de exploitatie 1981/1982			158.300,-
		f	232.673,24
Af: Aanschaf veiligheidsfolie beglazing	f 11.469,60		
Aanschaf radiatorventielen	7.786,82		19.256,42
Stand op 30 september 1982		f	213.416,82

Deze voorziening is gevormd om de periodieke onderhoudskosten van het pand gelijkelijk te verdelen over de verschillende jaren.

Voorziening kongressen

Deze voorziening is bestemd voor een aantal kongressen, te weten:

Partijkongres d.d. 22 t/m 24 oktober 1981

Gereserveerd op 1 oktober 1981	f	265.000,-
Af: Kosten kongres volgens onderstaande specifikatie		243.050,66
	f	21.949,34
Gebracht ten gunste van de exploitatierekening 1981/1982		21.949,34
	f	-,-
Gereserveerd voor partijkongres april 1983 ten laste van de exploitatierekening 1981/1982		127.500,-
- transporteren -	f	127.500,-

- transport -			f 127.500,-
Af: Vooruitbetaalde kosten blad 'Voorwaarts' in 1981/1982			63.955,46
Stand op 30 september 1982		a	f 63.544,54

Kosten partijkongres d.d. 22 t/m 24 oktober 1981:

- Maaltijden en konsumpties	f	65.325,20
- Reis- en verblijfkosten		28.771,73
- Zaalhuur		26.980,-
- Kosten 'Voorwaarts' nr. 14		34.256,29
- Rapport bedrijfsdemokratisering		21.087,43
- Diverse portikosten		14.032,23
- Kosten beschrijvingsbrief		11.701,12
- Diverse kongresstukken		11.097,44
- Doorberekende kosten 'Witsenkader'		7.500,-
- Doorberekende bureaukosten		4.009,37
- Salariskosten		4.273,68
- Overige kosten		14.016,17
	f	243.050,66

Vrouwendag 7 en 8 mei 1982

Voorziening op 1 oktober 1982			f 7.800,-
Af: Kosten vrouwendag:			
- Zaalhuur met bijbehorende apparatuur	f	2.664,02	
- Maaltijden en konsumpties		1.018,10	
- Reis- en verblijfkosten		993,98	
- Overige kosten		965,80	5.641,90
			f 2.158,10
Gebracht ten gunste van de exploitatierekening 1981/1982			2.158,10
			f -,-
Gereserveerd ten laste van de exploitatierekening 1981/1982 voor het Rooie Vrouwenkongres 11 en 12 maart 1983			21.100,-
Stand op 30 september 1982		b	f 21.100,-

Totaal voorzieningen kongressen	(a + b)		f 84.644,54

Fonds Spanje-aktie (ongewijzigd) f 47.404,58

Deze reeds enige jaren aanwezige door akties ingezamelde gelden zullen in het komend boekjaar worden besteed in het kader van het Fonds Internationale Solidariteit (FIS).

Verkiezingsfonds

Stand op 1 oktober 1981			f 500.000,-
Bij: Bijdrage Partij van de Arbeid 1981/1982			400.000,-
Bijdrage uit SGGP 1981/1982			189.500,-
Inzamelingsaktie Raads- en Statenverkiezingen	f	488.496,28	
Af: Kosten inzamelingsaktie		100.417,76	
Netto opbrengst inzamelingsaktie			388.078,52
Inzamelingsaktie Tweede Kamerverkiezingen	f	618.962,72	
Af: Kosten inzamelingsaktie		58.120,33	
Netto opbrengst inzamelingsaktie			560.842,39
Opbrengst doorberekend verkiezingsmateriaal			199.554,26
Individuele bijdragen			23.899,20
			f 2.261.874,37
Af: Kosten Tweede Kamerverkiezingen (volgens onderstaande specifikatie)	f	1.424.028,45	
Kosten Raads- en Statenverkiezingen (volgens onderstaande specifikatie)		766.669,88	
Kosten Gemeenteraadsverkiezingen (volgens onderstaande specifikatie)		544.048,10	
- transporteren -	f	2.734.746,43	f 2.261.874,37

- transport -			f 2.734.746,43	f 2.261.874,37
Buitengewoon kongres 10 juli 1982	f	98.562,52		
Raads- en Statenkongres 13 februari 1982		46.824,63		
	f	145.387,15		
Af: Doorberekend aan afdelingen		109.801,92		
			35.585,23	
Onderzoekkosten			17.846,48	
Diverse kosten			3.967,50	
				2.792.145,64
Tekort				f 530.271,27
Gebracht ten laste van exploitatierekening 1981/1982				530.271,27
Stand op 30 september 1982				f -,-

Kosten Tweede-Kamerverkiezingen

Advertenties			f 582.428,64
Drukwerk			173.756,46
Bijeenkomsten			143.672,75
Salarissen en sociale lasten			115.434,94
Reis- en verblijfkosten			94.420,89
Divers verkiezingsmateriaal			80.405,10
Produktiekosten			76.211,20
Affiches			66.920,16
Bureaukosten			25.379,97
Uitslagenavond			14.178,15
Kosten radio- en TV-uitzendingen	f	12.666,29	
Af: Subsidie CRM		9.320,-	
			3.346,29
Onderzoekkosten			10.378,-
Bijdrage kosten affiche Rooie Vrouwen			7.773,84
- transporteren -			f 1.394.306,39

- transport -		f 1.394.306,39
Bijdrage kosten affiche Jonge Socialisten		7.764,57
Diverse kosten		21.957,49
		f 1.424.028,45

Kosten Raads- en Statenverkiezingen

Advertenties	f	364.073,26
Affiches		87.110,16
Onderzoekkosten		71.523,40
Salarissen en sociale lasten		65.606,75
Drukwerk		46.948,55
Extra kosten 'Voorwaarts'		30.000,-
Produktiekosten		22.693,46
Bureaukosten		20.504,69
Bijeenkomsten		17.447,43
Uitslagenavond		11.894,48
Reis- en verblijfkosten		10.817,96
Bijdrage Rooie Vrouwen		5.000,-
Bijdrage Jonge Socialisten		5.000,-
Diverse kosten		8.049,74
	f	766.669,88

Gemeenteraadsverkiezingen

Advertenties	f	181.743,70
Divers verkiezingsmateriaal		175.887,97
Bijeenkomsten		133.986,37
Kosten ledenbrief		21.927,06
Reis- en verblijfkosten		17.884,14
Produktiekosten		5.945,92
Bureaukosten		5.740,94
Diverse kosten		932,-
	f	544.048,10

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Spaarfonds afdelingen

Stand op 1 oktober 1981		f 1.293.684,98
Bij: Rentevergoeding 1981/1982		55.694,32
Gereserveerd uit kontributie-ontvangsten, 4 %		347.767,40
		f 1.697.146,70
Af: Uitbetaald aan de afdelingen in verband met de gemeenteraadsverkiezingen in 1982		1.260.036,-
Stand op 30 september 1982		f 437.110,70

Het fonds is bestemd voor de afdelingen ter financiering van de verkiezingen van de gemeenteraden in 1986.

Aktiefonds Rooie Vrouwen

Stand op 1 oktober 1981		f 10.004,34
Bij: Rente spaarrekening		724,17
Giften		320,-
Overige bijdragen		51,90
		f 11.100,41
Af: Kosten presentatietrainingen	f 3.544,45	
Overige kosten	1.615,85	5.160,30
Wegens opheffen van het fonds te besteden in 1982/1983		f 5.940,11

Kapitaal

Vermogen op 1 oktober 1981	f 6.804.523,82
Bij: Rentebaten 1981/1982 werkkapitaal (6 %)	228.271,44
Koerswinst effekten	37.000,-
Vermogen op 30 september 1982	f 7.069.795,26

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Kontributies

Betreft de in het boekjaar ontvangen kontributies, verminderd met de over het boekjaar verschuldigde kontributie-aandelen.

Kontributies, bruto			ƒ 8.694.185,09
Kontributie-aandelen:			
- Afdelingen	ƒ	946.164,92	
- Gewesten		707.732,34	
- Aktiviteitenpot afdelingen		258.208,02	
- Bijdrage agglomeraties en openbare lichamen		18.100,-	
- Steunpunten gewesten		282.240,-	
- Spaarfonds afdelingen		347.767,40	2.560.212,68
Kontributies, netto			ƒ 6.133.972,41

FBA en SGGP

Betreft de in het boekjaar ontvangen bijdragen.
Deze zijn als volgt te specificeren, naar jaren waarover verschuldigd:

Bijdragen vorige jaren (inklusief kontributies SGGP)	ƒ 95.935,25
Bijdragen 1981/1982 (inklusief kontributies SGGP)	955.065,65
	ƒ 1.051.000,90

Rentebaten, per saldo

Ontvangen renten

Rente deposito's	ƒ 537.792,21
Rente Staatsleningen	239.954,40
Rentevergoeding Tweede Kamerfraktie	62.826,99
Rente bank en giro's	16.159,79
Overige rentebaten	2.194,17
- transporteren -	ƒ 858.927,56

- transport -			f 858.927,56
Af: Betaalde rentevergoedingen			
Werkkapitaal	f	228.271,44	
Spaartegoed afdelingen		55.694,32	
Stichting Fonds Bijzondere Publikaties		46.786,05	
Voorziening bijzondere verplichtingen personeel		48.749,50	
Stichting Politiek Jongerenwerk in de Partij van de Arbeid		5.449,17	
Overige rentevergoedingen		2.156,17	
			387.106,65
			f 471.820,91

Met ingang van het boekjaar 1981/1982 worden de rentebaten in tegenstelling tot het voorgaande boekjaar niet meer rechtstreeks ten gunste van het kapitaal maar onder aftrek van bepaalde rentevergoedingen ten gunste van de exploitatie gebracht.

Huuropbrengst		f 348.000,-

Betreft de aan de Partij en neveninstellingen berekende huur van het pand Nicolaas Witsenkade 30 te Amsterdam.

Bestuur

Salarissen en sociale lasten			f 610.732,16
Onkosten voorzitter en sekretaris			25.560,-
Kostenvergoeding PB en DB			46.185,50
Autokosten	f	14.143,58	
Af: Doorberekende autokosten		4.250,-	
			9.893,58
Autokostenvergoeding assistent sekretaris			12.913,97
Vergaderingen			19.000,93
Bureaukosten			138.291,82
- transporteren -			f 862.577,96

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

- transport -			f 862.577,96
Huisvesting			68.656,-
Accountantskosten			35.242,80
Diverse kommissies			10.387,19
Diverse kosten			11.085,83
			f 987.949,78

Service-apparaat

Salariskosten en sociale lasten			f 1.568.758,10
Af: Doorberekende kosten afdeling administratie:			
- Tweede Kamerfraktie	f	45.600,-	
- Stichting Vormingswerk		43.000,-	
- Dr. Wiardi Beckman Stichting en SGGP		49.600,-	
- 'Voorwaarts'		21.100,-	
- Evert Vermeer Stichting		11.400,-	
- Stuurgroep Europese Politiek		3.200,-	173.900,-
			f 1.394.858,10
Huisvestingskosten	f	298.658,57	
Af: Doorberekend Stuurgroep Europese Politiek		2.500,-	296.158,57
Bureaukosten	f	155.815,04	
Af: Doorberekend Stuurgroep Europese Politiek		6.550,34	149.264,70
Komputerkosten			345.522,46
Diverse kosten			14.011,64
			f 2.199.815,47

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatiekosten pand

Toevoeging voorziening onderhoud pand			f 158.300,-
Belastingen onroerend goed			18.225,33
Verzekeringen			6.242,34
Water			2.000,51
Diverse exploitatiekosten			4.410,25
			f 189.178,43

Voorlichting en publiciteit

Blad 'Voorwaarts'

Salarissen en sociale lasten			f 132.746,
Drukkosten			306.017,60
Verzendklaar maken			113.271,98
Porti			239.483,37
Honoraria derden			31.799,47
Foto- en tekenkosten			19.264,21
Administratiekosten			21.100,-
Komputer- en inningskosten			15.844,74
Huisvestingskosten			21.396,-
Bureaukosten			5.801,04
Abonneewerving			7.833,84
Reis- en verblijfkosten			5.834,30
Diverse kosten			1.879,80
			f 922.272,95
Af: Abonnementen, losse verkoop	f	529.147,04	
Doorberekende kosten verkiezingen		38.599,99	
Advertentie-opbrengst		30.518,37	598.265,40
Nadelig exploitatiesaldo		a	f 324.007,55

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Voorlichting

Salarissen en sociale lasten			f	183.089,01
Bureaukosten				30.621,77
Huisvestingskosten				21.396,-
Ledenwinakties:				
- Advertentiekosten 'Wij zijn boos'	f	35.432,10		
- Kranten 'Voorwaarts'		17.085,08		
- Kosten exemplaren 'Wegwijs' nieuwe leden		26.191,99		
- Ledenwerffolders		8.157,34		
- Diverse kosten		920,25		87.786,76
Reis- en verblijfkosten				18.910,55
Kosten radio- en TV-uitzendingen				9.294,43
Abonnementen				5.340,70
Diverse kosten				2.825,50
Kosten diverse brochures	f	26.157,66		
Af: Opbrengst diverse brochures		19.821,75		6.335,91
		b	f	365.600,63
Totaal		(a + b)	f	689.608,18

Kongressen en partijraden

Reservering partijkongres 1982/1983	f	127.500,-
Partijraadsvergaderingen		18.104,20
	f	145.604,20

Sekretariaat buitenland

Salarissen en sociale lasten	f	163.521,51
Buitenlandse vertegenwoordigingen		66.069,64
Socialistische Internationale		60.471,49
- transporteren -	f	290.062,64

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

- transport -			f	290.062,64
Huisvestingskosten				24.546,-
Bureaukosten				13.793,33
Kostenvergoedingen sekretaris				12.780,-
Overige lidmaatschappen				6.282,15
Konferenties				3.719,15
Diverse kommissies				3.330,72
Reis- en verblijfkosten				2.630,05
Abonnementen				2.980,58
Diverse kosten				4.179,61
			f	364.304,23
Rooie Vrouwen				
Salarissen en sociale lasten			f	255.448,28
Emancipatiemedewerksters:				
- Salarissen en sociale lasten	f	95.669,52		
- Diverse kosten		4.200,-		
	f	99.869,52		
Af: Subsidie CRM (voorlopige vaststelling)		99.869,52		-,-
Kosten bestuur				46.638,30
Bureaukosten				43.253,60
Huisvestingskosten				48.873,-
Kommissiewerk				6.782,39
Internationaal kontakt				4.174,-
Reservering Rooie Vrouwenkongres 1982/1983				21.100,-
Rooie Vrouwenraad				2.231,20
Komputerkosten				2.719,67
Kosten blad 'Rooie Vrouw'	f	69.312,12		
Af: Abonnementen en losse verkoop		57.534,10		11.778,02
Diverse kosten				4.452,07
- transporteren -			f	447.450,53

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

- transport -			f 447.450,53
Af: Opbrengst verkoop brochures	f	22.356,43	
Kosten brochures		11.537,34	10.819,09
			f 436.631,44

Gewesten

Aandeel salariskosten gewest Den Haag	f 17.850,-
Ongevallenverzekering gewestelijke sekretarissen	939,91
	f 18.789,91

Fonds Internationale Solidariteit

Bijdrage El Salvador Comité	f 10.000,-
Bijdrage Campagne M.A.N. (Nederlandse Antillen)	7.500,-
Bijdrage Chili-beweging Nederland	3.500,-
Bijdrage BNP-delegatie Afghanistan	2.511,80
Bijdrage herstel ANC-kantoor Londen	2.500,-
Bijdrage Europees forum kernontwapening	2.507,50
Gift PNP Jamaica	5.000,-
Bijdrage advertentiekosten 'Afghanistan vrij'	1.500,-
Bijdrage interventiekaravaan Midden-Amerika	1.000,-
Bijdrage Nicaragua comité	500,-
Diverse giften instellingen	450,-
Bijdrage advertentiekosten El Salvador	3.341,43
Diverse kosten	64,-
	f 40.374,73
Af: Diverse giften	195,-
	f 40.179,73

Verkiezingsfonds

Dotatie fonds 1981/1982	f 400.000,-
Aanvullende bijdrage i.v.m. tekort van het fonds	530.271,27
	f 930.271,27

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Aktie-sekretariaat

Salarissen en sociale lasten	*f*	74.140,06
Sociale werkvoorziening dienstweigeraars		19.348,54
Bureaukosten		12.426,94
Huisvestingskosten		13.482,-
Werkgroep Ombudswerk		5.518,24
Werkgroep Milieu en Energie		2.409,05
Werkgroep Werkgelegenheid en Bedrijfsdemokratisering		2.787,30
Diverse werkgroepen		2.390,78
Konferentie Maagdenhuis/Dodewaard 11 december 1981		2.765,-
Diverse akties, manifestaties		496,15
Reis- en verblijfkosten		3.775,11
Diverse kosten		1.316,25
	f	140.855,42

Toevoeging voorzieningen en bestemmingsreserves

Bijzondere verplichtingen personeel	*f*	183.300,-
Reservering gedeelte vakantietoeslagen		14.603,-
	f	197.903,-

Diversen

Baten

Teveel gereserveerd voor partijkongres 1981/1982	*f*	21.949,34
Nagekomen bijdragen Stuurgroep Europese Politiek		12.500,-
Nagekomen baten kongres 9 september 1981		4.258,56
Voordelig saldo subsidie 'TAP'-kracht		4.101,08
Huuropbrengst diversen		3.307,23
Giften		2.000,-
Teveel gereserveerd voor Rooie Vrouwendag 1981/1982		2.158,10
Diverse opbrengsten		750,-
- transporteren -	*f*	51.024,31

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

- transport -			f 51.024,31
Lasten			
Meer benodigde bijdrage Dr. Wiardi Beckman Stichting, inklusief SGGP voorgaande jaren, per saldo	f	121.520,39	
Onroerend-goedbelastingen 1980 en 1981		27.388,-	
Nagekomen kontributie 1979 Socialistische Internationale		10.480,10	
Medische keuringen personeel		22.290,-	
Kursuskosten personeel		10.064,80	
Kosten personeelsevenementen		11.462,68	
Kosten rapport pensioenen		4.498,16	
Nagekomen personeelskosten vorige jaren		5.508,91	
Nagekomen reis- en verblijfkosten		3.562,41	
Advertentiekosten		6.900,08	
Overige personeelskosten		9.723,46	
Kollektieve abonnementen 'Voorwaarts'		17.700,-	
Subsidies en bijdragen		3.104,70	
Nagekomen kosten vorige boekjaren		5.510,50	
Diversen		6.352,98	
			266.067,17
Per saldo lasten			f 215.042,86